108STE JAARGANG — NO.: 90 ZATERDAG 20 APRIL 1991

AMIGOE

Preke

Elf wijzen naar het Oosten

Iran licht VN in over massavernietigingswapens

VS: lijst onvolledig

NEW YORK - De Verenigde Staten hebben vrijdag [Ir]ak ervan beschuldigd dat de lijst met massavernietigingswapens die Bagdhad aan de Verenigde Naties [he]eft overhandigd, onvolledig is. Volgens Washington [he]eft Irak met opzet zijn biologische en nucleaire [w]apens niet in de lijst opgenomen. Woordvoerder [R]ichard Boucher van het Amerikaanse ministerie van [B]uitenlandse zaken zei dat de VS Irak ervan ver[de]nken dat het nog steeds in staat is biologische [w]apens te maken.

"Zij (de Iraki's) verklaren [da]t zij niet beschikken over [ker]nwapens of materiaal dat [vo]or kernwapens kan wor[den] gebruikt of daarmee [sa]menhangende installa[ties]... Wij denken niet dat [he]t Iraakse antwoord bevre[dige]nd is", aldus Boucher. [An]dere Amerikaanse functionarissen hebben gezegd [dat] zij er zeker van zijn dat [Ira]k hoogverrijkt uranium [hee]ft dat door Frankrijk en [de] Sovjetunie is geleverd. [Het] uranium kan als grond[st]of voor kernwapens [di]enen.

ONVOLLEDIG

[Di]plomaten van landen die [in] de anti-Iraakse coalitie [ho]oren, zeiden het met de [Am]erikanen eens te zijn dat [de] gegevens over kernwa[pen]s onvolledig zijn. Irak [we]rde donderdag bij de VN [de] lijst in met bijzonder[he]den over de massavernie[tig]ingswapens die het bezit. De Veiligheidsraad van de [V]N had in resolutie 687 van [3] april geeist dat Baghdad [de] organisatie een lijst zou [over]handigen over zijn che[mi]sche en biologische [wa]pens, raketten en materiaal dat voor kernwapens [kan] kunnen worden gebruikt. De raad eiste voorts dat [de]ze catergorieen wapens [zou]den worden vernietigd. [He]t geven van deze informatie was een van de voor[w]aarden aan Irak voor het [be]reiken van een permanent [sta]akt-het-vuren.

VERNIETIGD

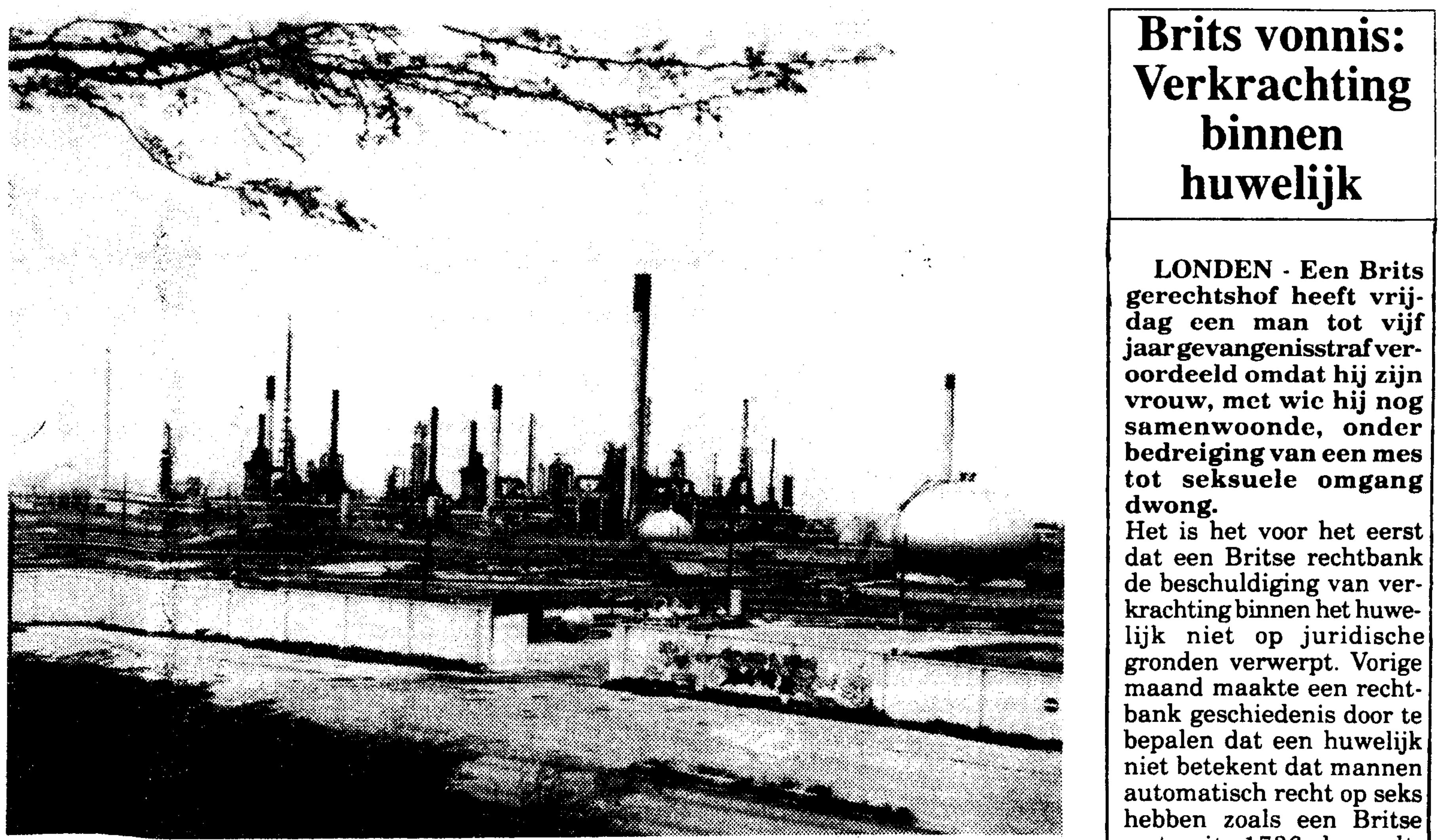
[In] de in het Arabisch opgestelde brief van de Iraakse [m]inister van Buitenlandse [za]ken, Ahmed Husayn staat [on]der meer: "Irak bezit geen [bi]ologische wapens of daarmee samenhangende onderdelen... Ik zou er graag op willen wijzen dat de Iraakse regering instemt met inspectie ter plaatse..".

Het Britse persbureau Reuters heeft vrijdag documenten in handen gekregen met betrekking tot de lijst die Irak heeft opgesteld voor de VN. De Iraki's zeggen zelf in het bezit te zijn van 105 Scud-raketten waarvan dertig met een chemische lading, 51 (van het Al-Husayn type) met een bereik van 650 km. Verder beschikt Irak over honderden tonnen zenuwgas en mosterdgas, als lading in wapens of opgeslagen in depots.

Raketten kunnen nog gelanceerd worden door vier lanceringsinstallaties, twee mobiele installaties en twintig platforms. Irak heeft ook de lokaties hiervan opgegeven. Vijf onderzoekscentra voor chemische wapens zouden door de bombardementen van de geallieerden vernietigd zijn. Hetzelfde zou gelden voor centra voor onderzoek van kernenergie waarvan bestaan en lokatie al bekend waren bij het Internationale Atoom energie agentschap.

NIET BEKEND

Een documentaire van de Britse zender Channel 4 heeft echter vier maanden geleden met behulp van satellietfoto's proberen te bewijzen dat de inspecteurs van het IAEA die regelmatig controles uitvoerden in Irak, nooit op de hoogte zijn gesteld van een uraniummijn in de Garabergen in het noorden van het land. Op de foto's was een enorm complex te zien dat Saddam Husayn zeer frequent bezocht. Volgens Kurdische bronnen is het complex ook verwoest door de bombardementen.

ORANJESTAD — Een overzichtje van een deel van de Coastal raffinaderij op Aruba. Al weer enige tijd in gebruik, maar vandaag wordt daar de officiële opening van het complex gevierd. Voor alle bijzonderheden: zie de binnenpagina's van deze krant.

Brits vonnis: Verkrachting binnen huwelijk

LONDEN - Een Brits gerechtshof heeft vrijdag een man tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij zijn vrouw, met wie hij nog samenwoonde, onder bedreiging van een mes tot seksuele omgang dwong.

Het is het voor het eerst dat een Britse rechtbank de beschuldiging van verkrachting binnen het huwelijk niet op juridische gronden verwerpt. Vorige maand maakte een rechtbank geschiedenis door te bepalen dat een huwelijk niet betekent dat mannen automatisch recht op seks hebben zoals een Britse wet uit 1736 bepaalt. Eerder oordeelde een andere rechtbank dat verkrachting binnen het huwelijk strafbaar is als het echtpaar aan het scheiden is en apart woont.

Middle East Watch over Kuwayt:

Mensenrechten Palestijnen op grote schaal geschonden

DEN HAAG - "Middle East Watch"(MEW), een Amerikaanse mensenrechtenorganisatie welk zich met het Midden Oosten bezig houdt, heeft de Kuwaytse ambassade in Den Haag beticht van het verspreiden van onjuiste informatie over schendingen van de mensenrechten van Palestijnen.

Eind vorige maand gaf de ambassade een persbericht uit. Hierin werd gezegd dat MEW de Kuwaytse autoriteiten had meegedeeld een telex naar het PLO-hoofdkwartier in Tunis te hebben gezonden, dat de mensenrechten van de Palestijnen in Kuwayt niet worden geschonden.

Men heeft thans Pax Christi laten weten dat, "in tegenstelling tot wat in het persbericht van de Kuwaytse ambassade wordt gezegd, MEW van oordeel is dat in Kuwayt de mensenrechten van Palestijnen in Kuwayt op grote schaal zijn gezonden. Wij hebben hierover gedetailleerde getuigenverklaringen ontvangen."

Den Haag: na stembus uitspraak relatie met Paramaribo

Bouterse: omzichtigheid tegen Nederland geboden

PARAMARIBO/DEN HAAG - De Surinaamse legerleider Desi Bouterse vindt dat de na de verkiezingen van 25 mei te vormen regering de Nederlandse gemenebestplannen "met de nodige omzichtigheid" moet behandelen. Volgens Bouterse doet Nederland er alles aan om Suriname opnieuw te koloniseren.

Hij zei dat vrijdag tijdens een toespraak tot zijn manschappen in de Memre Boekoe-kazerne in Paramaribo. Van regeringszijde in Nederland is inmiddels verklaard dat de relatie met Suriname pas na de verkiezingen aan de orde zal worden gesteld.

De bevelhebber wees de toekomstige Surinaamse regering er op dat ze met het leger zal moeten samenwerken. "Welke regering er ook komt, zij zal met het leger moeten samenwerken en geen confrontatie moeten zoeken", aldus Bouterse. De kiezers moeten volgens de bevelhebber op 25 mei een keuze maken tussen "de nieuwe en de oude orde". Hij vindt dat het samenwerkingsverband tussen de traditionele partijen NPS, VHP en KTPI en de drie jaar oude Surinaamse Partij van de Arbeid de "belangen van Nederland" dient.

Democratisch Alternatief (DA) '91, een coalitie van progressieve partijen, onderhoudt volgens Bouterse banden met de Amerikaanse geheime inlichtingendienst CIA. Hij zou over bewijzen te beschikken dat Amerikanen DA'91 adviseren en financieren.

VOOR VOLK

Het huidige kabinet dat na de militaire machtsovername van december aantrad heeft "voor het volk" gekozen, vindt de bevelhebber. Hij zegt dat de ministers die ongeveer drie maanden aanzitten meer hebben gepresteerd dan hun voorgangers in drie jaar. De huidige ministers zijn voor het grootste deel afkomstig uit de aan Bouterse en het leger gelieerde NDP. "Als men een vergelijking maakt is het logisch voor wie men gaat stemmen", aldus Bouterse. Hij zegt te begrijpen waarom bepaalde politici van de oude orde schreeuwen over stembusfraude "maar het volk ziet wie zijn belangen wil verdedigen".

Het Nederlandse kabinet neemt voorlopig geen besluit over het eventueel aanhalen van de betrekkingen met Suriname. De ministerraad wil eerst de uitslag afwachten van de verkiezingen in Suriname, die 25 mei worden gehouden. In het kabinet leeft de gedachte aan een soort Gemenebest-band met Suriname.

BELANGRIJKE ROL

De VVD vroeg het kabinet onlangs wanneer het met een afgerond standpunt zou komen over deze zaak. Premier Lubbers heeft de Tweede Kamer vrijdag in een brief laten weten dat het kabinet het beter vindt nu geen uitspraak te doen over nauwere banden met Suriname. Na de verkiezingen zal aan de hand van de uitslag wel blijken hoe groot de belangstelling in Suriname zelf is voor het plan, schrijft Lubbers.

De premier zei op zijn wekelijkse persconferentie er zeker van te zijn dat de betrekkingen met Nederland een belangrijke rol zullen spelen tijdens de Surinaamse verkiezingen. Contacten met Surinaamse politici hier en in Suriname hebben het kabinet de indruk gegeven dat het voorlopige plan positief is ontvangen, maar ook dat het beter wordt geacht definitieve uitspraken daarover te laten doen door de nieuw gekozen bestuurders.

Kurden ontmoeten Saddam

DAMASCUS - De leiders van het front van Iraaks Kurdistan, waarin de voornaamste Kurdische oppositiegroepen zijn verenigd, hebben het principe aanvaard van een ontmoeting in Baghdad met de Iraakse president, Saddam Husayn, zo is zaterdag bevestigd door een woordvoerder van de Democratische Partij van Kurdistan (KDP).

Dit principe is aanvaard om met Saddam te spreken over "de situatie van de Kurdische vluchtelingen en waarschijnlijk de politieke kwesties betreffende de toekomst van Iraaks Kurdistan", aldus de woordvoerder in een verklaring in Damascus. Eerder zei woordvoerder Sherwan Bizayee van de KDP dat Baghdad vertegenwoordigers van alle grotere Kurdische partijen had uitgenodigd voor een gesprek over de vluchtelingen. Maar in zijn jongste verklaring is het gespreksonderwerp toegevoegd "Waarschijnlijk de politieke kwesties betreffende de toekomst van Iraaks Kurdistan.

NOORD IRAK - De Amerikaanse commandant van de operatie Provide Comfort Today, luitenant generaal John Shalikashvili (tweede van links) had in het grensgebied van Irak met Turkije een gesprek met de Iraakse brigade-generaal Nussawan Danun (rechts). Het onderhoud leverde geen concrete afspraken op over de hulpverlening aan de Kurdische vluchtelingen.
(AFP-satellietfoto)

Londen: drie Britten zoek in Irak

LONDEN - Van drie Britten, een journalist met zijn echtgenote en haar broer, is al twee weken niets meer vernomen, meldde het ministerie van Buitenlandse zaken in Londen vrijdag. Zij zijn voor het laatst gezien op 2 april in het noorden van Irak. Het ministerie heeft verschedene instanties gevraagd in Irak navraag te doen.

OVERLEG KURDEN IN BAGHDAD

Discussie aangevangen in VN over overdracht hulp-operaties

Militair overleg Irak en VS over vluchtelingen

ABOUR - Na een gesprek vrijdag met Iraakse militairen dat koud vijftien minuten duurde, is de delegatie van de geallieerden teruggekeerd naar Turkije, zonder een akkoord te hebben bereikt over kampen voor Kurdische vluchtelingen op Iraaks grondgebied.

De leider van de delegatie, de Amerikaan John Shalikashvili, zei dat geen nieuwe afspraken voor een gesprek zijn gemaakt en dat "de problemen via andere kanalen opgelost zullen moeten worden". Aan het gesprek met twee Iraakse militairen namen een Franse, Britse en Canadese officier deel. Het gesprek was eerder van de ochtend naar de middag verdaagd.

ONOPZETTELIJK

Van het gesprek werd overigens weinig nieuws verwacht, omdat de Iraakse regering donderdag een overeenkomst sloot met de Verenigde Naties. Waarschijnlijk heeft de delegatie alleen aangegeven waar voor de geallieerden de grens ligt bij een optreden tegen de hulpverlening door het Iraakse leger dat nog ongeveer dertigduizend man sterk is in het gebied boven de 36e breedtegraad. Shalikashvili, die het commando voert over de duizenden Westerse troepen, wil "onopzettelijke botsingen" met het leger voorkomen. De Iraakse regering heeft niet gedreigd te zullen proberen om het Westerse militaire initiatief met geweld tegen te houden.

In New York werd bij de VN verder gediscussieerd over het tezijnertijd overdragen van de hele operatie in Irak naar troepen onder de vlag van de VN. Voorlopig noemde een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken de militaire actie van Amerikanen, Fransen, Britten en andere voormalige coalitiegenoten "aanvullend" op wat de VN in Irak zullen ondernemen met de zegen van Baghdad.

MINDER HULP

De Hoge commissaris voor Vluchtelingen van de VN in Geneve, Sadako Ogata, zei dat nog niet duidelijk is welke VN-organisaties de opvang van de vluchtelingen in Irak op zich zullen nemen. Het wordt waarschijnlijk een combinatie van het Hoge commissariaat en particuliere organisaties, zei zij. Het is de eerste keer dat het commissariaat zich bemoeit met mensen die in hun eigen land vluchtelingen zijn geworden.

Ogata nam het op voor de Iraanse regering die veel minder hulp ontvangt om twee keer zoveel gevluchte Iraki's te helpen. Westerse landen ontkennen dat men probeert om hulp af te ruilen tegen Iraanse bemiddeling voor vrijlating van Westerse gijzelaars in Libanon. In Iran leven al meer dan twee miljoen Afghaanse vluchtelingen en zo'n zeshonderdduizend Iraki's die al voor de invasie van Kwuayt zijn gevlucht of gedeporteerd werden.

Vier vertegenwoordigers van het Kurdistan front, de overkoepelende organisatie van de Kurdische partijen, zijn in Baghdad voor onderhandelingen met de regering, meldde een bron in Teheran vrijdag.

Werkzaamheden eind juni klaar

Verkeerssituatie Sta. Rosaweg maandag opnieuw gewijzigd

WILLEMSTAD — Tussen 22 en 26 april aanstaande zullen aan het wegdek van het kruispunt Sta Rosaweg-Van Engelenweg werkzaamheden worden verricht. In verband hiermee zal het verkeer komende van de Van Engelenweg richting Sta. Rosaweg naar de Minervastraat en Apollostraat omgeleid worden, aldus een persbericht van de Dienst Openbare Werken, DOW. De omwonenden en de bedrijven aan de Sta. Rosaweg zullen doormiddel van aanwijsborden bereikbaar zijn.

De DOW maakt voorts bekend dat tussen 23 april en 4 mei aanstaande het gedeelte van de Sta Rosaweg gelegen tussen Doormanweg en Bellisimaweg (voor zover niet geasfalteerd) afgewerkt zal worden. Tijdens deze werkzaamhedem zullen de omwonenden, bedrijven, scholen en praktijken bereikbaar blijven. Gedurende de eerste drie weken van mei zullen ook de bermen afgewerkt worden.

Het kruispunt Sta Rosaweg-Van Engelenweg (het weggedeelte aan de Bellisimaweg) zal tussen medio mei en begin juni 1991 afgesloten worden. De dan bestaande omleidingen zullen ongewijzigd blijven, met uitzondering van de Bellisimaweg voor het gedeelte tussen Kaya Toni Kunchi en Sta Rosaweg. Het doorgaand verkeer richting Sta Rosaweg zal via Kaya Toni Kunchi en Kaya drs Oy Sprock naar de Sta Rosaweg geleid worden. Bewoners van de Bellisimaweg zullen vanaf de wegzijde van Kaya Toni Kunchi bereikbaar zijn.

De laatste uit te voeren werkzaamheden aan de Sta Rosaweg zullen begin juni uitgevoerd worden, aldus het DOW-persbericht. Het kruispunt Sta Rosaweg-Van Engelenweg zal dan afgesloten worden. Het verkeer op de Sta Rosaweg richting stad zal over de rijstrook aan de Bellisimaweg (die immidels gereed zal zijn) geleid worden. Het verkeer richting Sta Rosa zal van de Bellisimaweg, Kaya Toni Kunchi en van Kaya drs Oy Sprock gebruik kunnen blijven maken.

De DOW doet een dringend beroep op de automobilisten om gedurende de werkzaamheden de snelheid te matigen en de verkeersborden en aanwijzingen stipt te volgen. De dienst wijst erop dat alle omwonenden, bedrijven, scholen en praktijken geduren de werkzaamheden bereikbaar zullen blijven.

London Chamber of Commerce mede-organisator:

Tweede Engelse handelsmissie brengt bezoek aan Curaçao

WILLEMSTAD — De belangstelling van Engeland voor Curaçao blijft groeien. In oktober 1990 bezocht een groep van 11 zakenlui een bezoek aan het eiland om de handelsmogelijkheden te onderzoeken. Het bezoek was georganiseerd door de 'Caribbean Trade Advisory Group' (Caritag).

In de maand mei komt wederom een Engelse handelsmissie Curacao bezoeken. Deze keer is de organisatie in handen van de London Chamber of Commerce and Industry samen met Curaçao Inc. en ITC. De delegatie bestaat deze keer uit zeventien personen die 16 bedrijven vertegenwoordigen.

De bedrijven bieden een zeer gevarieerd pakket van producten aan die worden uitgestald in een Engelse boot die tijdens de aanwezigheid van de missie in de haven zal liggen.

De handelsmissie wordt op Curaçao verwacht op zondag 19 mei. Twee dagen later op de 21ste is het schip ms. Author van de Harisson Line voor genodigden toegankelijk. Zij kunnen dan ook de produkten bezichtigen.

Binnenkort zal Curaçao Inc. door middel van advertenties bekend maken welke bedrijven en produkten er aangeboden worden zodat de publieke sector contact kan opnemen met genoemde instelling voor het maken van individuele afspraken met de vertegenwoordigers van de Engelse bedrijven.

Gedurende hun aanwezigheid tot en met woensdag 22 mei 1991 zullen de Engelsen tijdens een door Curaçao Inc. voor hen te organiseren seminair volledig op de hoogte gesteld worden van de mogelijkheden die Curaçao te bieden heeft.

Feest 4 mei in ITC:

In sferen van Hollywood met American Women's Club

WILLEMSTAD — De 'American Women's Club of Curaçao' organiseert op 4 mei aanstaande haar jaarlijkse charity ball, 'Hooray for Hollywood'. Dit wordt gehouden van 9 uur 's avonds tot 2.00 uur 's nachts in het International Trade Center.

Voor honderd gulden per persoon wordt de toegang verschaft tot deze happening waar de bezoeker zich waant in de sfeer van Hollywood. 'Voel je als een filmster, geniet van 'the glitter, the rich and the famous', zo presenteert de club het programma.

In het ITC wordt een sfeer gecreëerd als van het filmparadijs Hollywood. Er is gelegenheid om te kijken naar verschillende 'movies', en de mogelijkheid om te dansen op muziek van Spice & Pepper en D.J. Timmy Corsen.

Bij de toegansprijs inbegrepen is een buffet diner en open bar. De activiteiten omvatten ook de uitreiking van de beroemde 'Oscars', in dit geval: een Caribbean Cruise voor twee, twee rondtrip tickets naar Costa Rica, twee rondtrip tickets naar Miami, twee rondtrip tickets Curaçao - Aruba - Caracas en een rondtrip ticket naar Atlanta.

De opbrengsten van de avond worden gebruikt voor één van de vele doelen waar de American Women's Club voor geeft, zoals steun aan de misbruikte en verwaarloosde kinderen, het kopen van educatief materiaal voor de geestelijk gehandicapten en onderdak voor de armen. De kaartjes zijn onder meer verkrijgbaar bij alle leden van de American Women's Club.

Nieuw bestuur voor Vereniging Veilig Verkeer

WILLEMSTAD —De Vereniging Veilig Verkeer Curaçao heeft onlangs een nieuw bestuur gekozen. De nieuwe samenstelling is: Robert Candelaria (voorzitter), Herman van Windt (vice voorzitter), Norman Elizabeth en Edmiro Martha respectievelijk als eerste en tweede penningmeester en Raymond Vornis en Rada Piter respectievelijk eerste en tweede secretaris.

Jesurun ontmoet Chileense president

■ *WILLEMSTAD/DEN HAAG — In het gebouw van de Raad van State in het Haagse Binnenhof was op 15 april jongstleden de president van Chili, Patricio Aylwin eregast tijdens een speciale bijeenkomst georganiseerd door de politieke partij CDA. De Chileense president is een vooraanstaand lid van de Christen Democratische beweging en geniet als Christen Democraat mondiaal grote bekendheid. In die hoedanigheid heeft hij in het verleden ook kennis gemaakt met de gevolmachtigde minister voor de Nederlandse Antillen Edsel 'Papi' Jesurun die de bijeenkomst op het binnenhof bijwoonde. Jesurun is ook aangesloten bij de Christen Democraten.*

WILLEMSTAD — De politie heeft gisteren twee mannen aangehouden die verdacht worden van diefstal **van auto-onderdelen.**

Een 31-jarige man werd aan de recherche overgeleverd nadat de politie hem aangetroffen had met een accu en twee valvecovers. De andere verdachte had geen auto-onderdelen bij zich, maar werd wel verdacht van dezelfde diefstal.

Er zit schot in Curaçaose haven

WILLEMSTAD — De tonnage van binnengeloodste schepen in Bonaire daalde het afgelopen jaar nog meer dan in 1989, namelijk met 42 procent.

Dat wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek vermeld in een verslag over de havenactiviteiten.

In het eerste half jaar van 1990 nam de tonnage van binnengeloodste tankschepen in de haven van Curaçao toe met ruim 6 procent. In 1989 daalde dit tonnage nog met 9 procent.

De volume-ontwikkelingen in de containerhaven tonen eveneens een aanzienlijke groei. Het totaal verwerkte volume bedroeg in de eerste helft van 1990 meer dan in dezelfde periode het jaar daarvoor.

FOL/SI-woordvoerder Garcia:

'Curaçao koos voor voortzetting huidige coalitie'

WILLEMSTAD — Ondanks het feit dat de FOL/SI het tegen kapitaal en vijandige pers moest opnemen tijdens de laatste verkiezingscampagne, wist de partij zich als enige en echte voorvechter van de arbeiders en minderbedeelden bij het volk waar te maken. Dit maakte de FOL/SI-woordvoerder, Shon Garcia, tijdens het radioprogramma van de bruine partij bekend. Volgens Garcia heeft het volk gekozen voor voortzetting van de huidige PNP-FOL/SI-coalitie, terwijl zij de oppositiepartijen, DP en MAN, heeft verworpen.

'Wij zullen de strijd die wij 33 maanden geleden begonnen ten gunste van het volk voortzetten', verklaarde Garcia. Gedurende die periode heeft de bruine partij bewezen een voorvechter te zijn voor de minderbedeelden van Curacao.

Maar de FOL/SI wil meer tijd krijgen om haar actieprogramma integraal door te voeren, verklaarde de woordvoerder. Dat is brood, vrede, arbeid, een goed tehuis en voorspoed voor het gehele volk.

Gedurende de laatste verkiezingscampagne heeft FOL/SI veel van de 'vijanden van het volk' moeten incasseren. Omdat ze kapitaalkrachtig zijn en de media tot hun beschikking hebben, hebben zij de FOL/SI-leiders bij wilkeur door de modder gehaald. Hun enige doel was de nobele strijd van de FOL/SI-leiders ten gunste van het volk te boycotten, aldus Shon Garcia.

'De satanische figuur die dagelijks in het ochtendblad 'Ultimo Notisia' de goede naam en eer van de FOL/SI-leiders trachtte te schaden, is in zijn voornemens gefaald'. De minderbedeelden hebben zich zoals altijd achter de FOL/SI geschaard en de partij van de satanische figuur (DP, aldus Garcia) bleef in de stinkende modder achter.

Op een wijze die aan niets doet twijfelen heeft het volk voor de huidige coalitie gekozen. De FOL/SI respecteert de wens van het volk en is klaar om de verantwoordelijkheid in een nieuwe regering op zich te nemen.

WILLEMSTAD — In verband met de te houden activiteiten bij Kas di Pueblo in de Penstraat wordt aan alle bestuurders verzocht gebruik te maken van parkeerplaatsen gevestigd aan het Julianaplein, het Johan van Walbeeckplein ter hoogte van de oude bibliotheek, Plaza Hoyer, de Ansinghstraat en de Oranjestraat. De activiteiten worden gehouden om 19.30 uur vanavond.

CBS vermeldt in rapport:

Verdubbeling verwacht voor verblijfstoerisme Curaçao

WILLEMSTAD — Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is het cruisetoerisme in 1990 gestegen met ruim 20 procent. Het gemiddelde aantal bezoekers, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden komt daardoor op ongeveer 12000 per maand.

Dat wordt gemeld in het Economisch Profiel Nederlandse Antillen van het CBS. Volgens de opstellers van het rapport duiden de cijfers erop dat aan de genoemde stijging voorlopig nog geen einde komt.

Het cruise toerisme in Bonaire toont een aarzelend verloop, zo wordt er vermeld. Hoewel het twaalfmaandsgemiddelde 9 procent boven het niveau van '89 ligt, tonen de nu eens stijgende dan weer dalende cijfers het onvoorspelbare karakter aan van deze vorm van toerisme op Bonaire.

VERBLIJF

Ook gaat het goed met het verblijfstoerisme wordt er vermeld. Het aantal overnachtingen steeg van 102.000 naar 115.000 overnachtingen per maand. Niet alleen op Curaçao ontwikkelt het verblijfstoerisme zich gunstig, op de andere eilanden van de Nederlandse Antillen en op Aruba is de groei hoger dan voor de Caribische regio als geheel.

Slechts enkele andere toeristische bestemingen van enige omvang, zoals de Dominicaanse Republiek, Belize en Martinique kenden in de periode van 1985 tot 1989 een groei welke boven die van Curaçao uitkwam.

Aansluitend daarop vermeldt het CBS dat de bezettingsgraad van de Hotels in Curaçao trendmatig groeide tussen medio '89 en medio '90 van circa 60 procent tot circa 70 procent.

VERDUBBELEN

De World Tourism Organization heeft een projectie gemaakt van de ontwikkelingen in het toerisme tot het jaar 2000. In het Caribisch gebied zou een groei kunnen plaatsvinden van meer dan zestig procent.

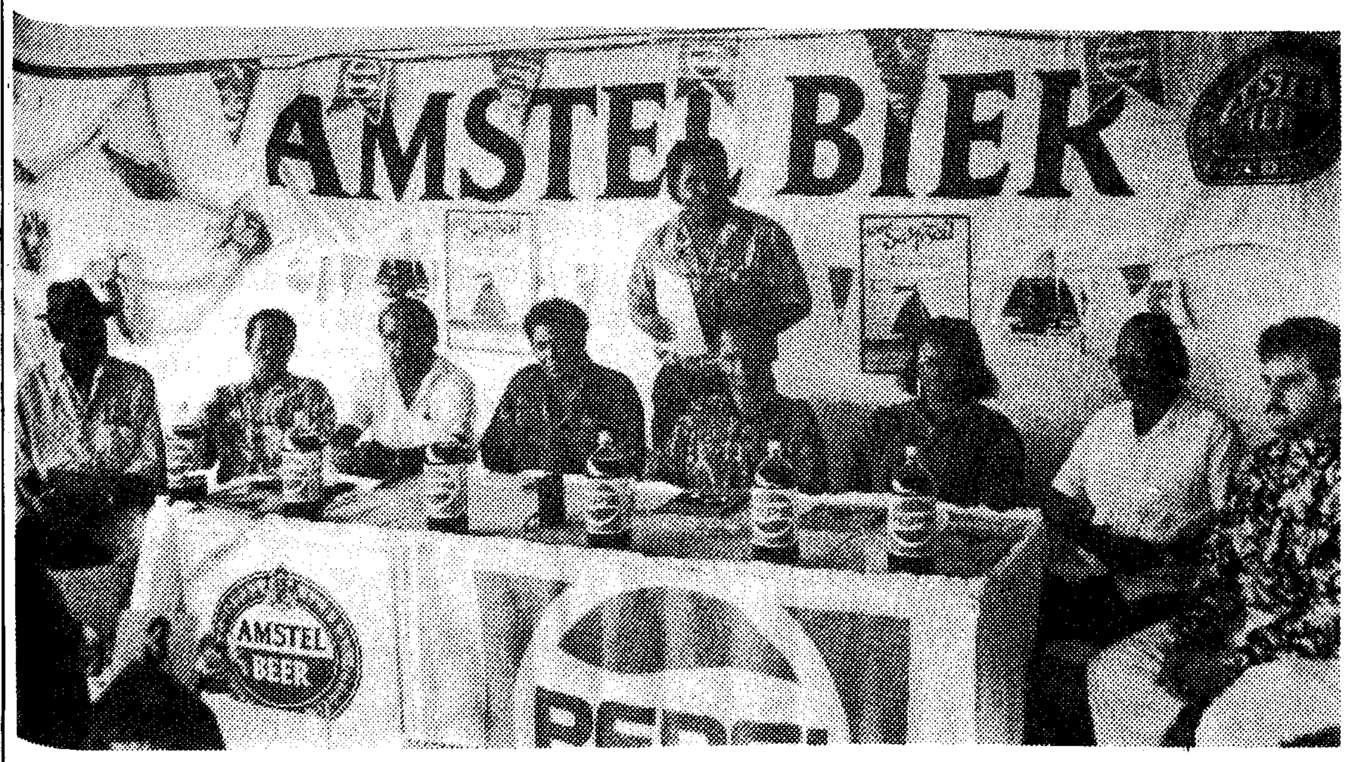
Op Curaçao zijn die cijfers niet direct toepasbaar vanwege het verdwijnen van het Venezolaans kooptoerisme en de opkomst van het kooptoerisme vanuit landen als Jamaica en Haïti. Uitgaande van die ontwikkelingen zou dat voor Curaçao betekenen dat het verblijfstoerisme zich tussen 1990 en 2000 zou kunnen verdubbelen.

Lifters molesteren chauffeur

WILLEMSTAD — Een drietal lifters hebben hun chauffeur gisteren overrompeld en hem daarna gedwongen sexuele relaties met hen te hebben. Het slachtoffer weigerde en werd daarna door één van de belagers bedreigd met een vuistvuurwapen. Daarna werden armen en benen van het slachtoffer vastgebonden en werd hij in die staat in zijn wagen gezet.

Eén van de drie verdachten bestuurde daarop de wagen op een zeer roekeloze manier en veroorzaakte een aanrijding.

De politie die op de aanrijding te Salinja werd geattendeerd, trof de man vastgebonden aan in de auto. Van twee verdachten zijn de initialen bekend. Alle drie zijn de lifters nog voortvluchtig. De recherche stelt een onderzoek in naar deze zaak.

■ *Op de foto het bestuur van de Samisail gisteren tijdens de persconferentie. De wedstrijden gaan op 27 april aanstaande officieel van start.*

Van 27 april tot 1 mei

Grootse zeilregatta bij Boca San Michiel

WILLEMSTAD — Op 27, 28, 29 en 30 april en 1 mei aanstaande worden de tiende 'Samisail' zeilwedstrijden georganiseerd. Een groot aantal activiteiten zal worden georganiseerd en verscheidene muziekgroepen zullen tijdens de wedstrijden optreden. De bekende eet- en drankstands zullen dit jaar weer aanwezig zijn, aldus de organisatoren gisteren tijdens een persconferentie.

De wedstrijden zullen tussen vissersboten, sunfishes, catamarans, zeiljachten, mini- en microboten gaan. Daarnaast zal ook een 'net gooi-wedstrijd' georganiseerd worden.

Naast de bootwedstrijden zal ook een groot aantal populaire spelen gehouden worden. Onder anderen het beklimmen van de palu di seba, spijkers met koppen slaan, clownspelen, blikken gooien en ook box- en zwemwedstrijden.

De muziekgroepen Doble R SSS, Risaam, Grupo Amo, brassband, Grupo NAN, Golden Name, Explosivos, Grupo ERA en Caribbean Band zijn de muziekgroepen die tijdens de westrijden zullen optreden. De bekende eet en drank-stands zullen dit jaar weer aanwezig zijn.

De tiende Samisail zal op 27 april om 10 uur s'avonds officieel geopend worden.

Brandweer blust brand woonhuis

WILLEMSTAD — **De brandweer heeft gisteren een huis dat in brand stond, kunnen blussen. De oorzaak van de brand is onbekend.**

Op het moment van de brand was er niemand thuis. De brandweer was bezig met het blussen van de slaapkamer toen de politie kwam.

De bewoners zeiden dat dat er niets aan de hand was toen ze hun woning in Otrobanda verlieten. De politie is bezig met een onderzoek.

Elf man sterke handelsdelegatie in Hong Kong

Curaçao in de markt voor registratie zeeschepen

=door Victor Hafkamp=

HILVERSUM/WILLEMSTAD — "Als je met gekruiste armen thuis blijft zitten, krijg je niks". Die uitspraak van gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia tegen over Wereldomroep-correspondent Hans Vriens in Hongkong is tegelijkertijd zo'n beetje de leuze waarmee een elf man sterke gemengde delegatie uit Curaçao de Britse kroonkolonie Hongkong in zuid-Azië aandoet. De Curaçaoënaars blijven vijf dagen in Hongkong om vervolgens door te reizen naar Taipeh, de hoofdstad van Taiwan.

Het is de eerste maal dat een gecombineerde delegatie van bedrijfsleven en overheid officieel naar de Chinese metropool reist. In 1989 oriënteerde alleen het bedrijfsleven uit Curaçao zich in Hongkong, naar Mendes memoreerde. "We hebben ons toen beperkt tot een algemene presentatie om aan te tonen dat Curaçao dezelfde rol vervult in het Caribisch gebied als Hongkong in Zuid-Azië".

Die positie van Curaçao wordt op deze reis andermaal benadrukt. "Wij zijn het Hongkong van het Caribisch gebied", vertelde ir. Jacky Voges aan een groep journalisten die met de Curaçaoënaars kwam kennis maken. De meesten van hen hadden nog nooit van Curaçao gehoord. Het bezoek van de delegatie komt op een gunstig tijdstip. Zuid- en Midden-Amerika en Oost-Europa zijn de enige markten waar bedrijven uit Hongkong en Taiwan nog niet vertegenwoordigd zijn.

De goede infrastructuur van het eiland en de politieke stabiliteit zijn — evenals de banden met Nederland binnen het koninkrijk — een sterke aanbeveling. De Hongkong- en Taiwan-Chinezen zoeken voor hun exportartikelen een veilige toegangspoort tot het Latijnsamerikaanse continent. Delegatie uit Mexico en Brazilië hebben de beide Oostaziatische staatjes al van het belang van hun markten doordrongen.

"Wij willen kijken in hoeverre de Hongkongse zakenman Curaçao als distributiecentrum kan gebruiken voor het Caribisch gebied en Latijns-Amerika. Het distributiecenturm dat we op Curaçao al hadden, is in de laatste drie jaar flink gegroeid. Vooral vanuit Brazilië heeft het aantal verschepingen een grote groei doorgemaakt. Wanneer we ons goed aan de zakenman van Hongkong kunnen presenteren, kan dat voor onze economie grote voordelen hebben", aldus Mendes in het radio-interview.

"Op dit moment zijn we bezig de concrete mogelijkheden na te gaan. In Hongkong zitten veel scheepseigenaren. Die schepen zijn over de hele wereld geregistreerd. Curaçao werkt aan aantrekkelijke scheepsregistratievoorwaarden. We geven nu hier informatie over de voordelen van een scheepsregistratie op Curaçao".

Mendes wees erop dat de lokale handel niet snel geneigd is al te meteen knopen door te hakken. "Men gaat eerst te rade bij Aziatische bedrijven die al contacten in onze regio hebben en neemt dan een beslissing. We hebben goede contacten met de Somotomo Corporation en willen die firma gebruiken als een spil om andere bedrijven uit de regio naar ons toe te trekken", aldus de plaatsvervangend gezaghebber.

Oecumenische dienst PNP

WILLEMSTAD — De Partido Nashonal di Pueblo houdt op zondag 21 april aanstaande een oecumenische dienst in het partijcentrum 'Kas di Pueblo' aan de Penstraat. Dit ter gelegenheid van de 43ste verjaardag van de partij en om de grote overwinning bij de laatste eilandsraadsverkiezingen te vieren.

Ook zal op die dag om 10.30 s'morgens een kranslegging bij het borstbeeld van partij-oprichter dr Frumencio da Costa Gomez (Doktoor) plaatsvinden.

De oecumenische dienst zal worden bijgewoond door geestelijken van de joodse, katholieke, protestantse en moslim congregaties van Curacao. Een ieder is van harte welkom.

Visvrouwen en landhuizen

EEN GOED STANDPUNT, een goede tekentechniek en een goed kleurgevoel leveren een kunstschilder die een beeld wil geven van een huis, een steeg, een visvrouw, een goed gelijkend portret op. Jo Anemaet trekt over Curaçao, tekent een straat hier, een steeg daar, een landhuis, een knoekoehuis, een flamboyant.

Vaak is hij in gezelschap van frater Anton en zie je ze samen zitten tekenen. Thuis werkt Anemaet die schetsen uit tot aquarellen en olieverfschilderijen. En dan blijkt die schets, dat vastgelegde moment, een hulpmiddel te zijn, een goed hulpmiddel weliswaar, maar in de uitwerking spelen niet alleen zijn ogen van vandaag mee, maar ook zijn ogen van toen, zijn leven en vooral zijn wensdromen.

Anemaet tekent Curaçao, zijn Curaçao. Dat kan het Curaçao zijn dat u en ik dagelijks tegenkomen, maar dat kan ook het Curaçao zijn zoals het vroeger was of zelfs het Curaçao zoals het in de ogen van Anemaet geweest is of had moeten zijn.

Vervallen krotten blijken soms na de uitwerking van een tekening weer in hun oude glorie hersteld, een oprit van de brug kan opeens verdwijnen en een balkon, gerestaureerd met nieuwe, maar andere materialen, krijgt het oude houtwerk terug.

Frater Anton vertelde: 'We waren eens samen aan het tekenen in Otrobanda. Het was een prachtig huis geweest maar nu een ruïne. Er staken nog wat balken uit waar vroeger een balkon had gezeten en die balken wierpen zware slagschaduwen, versterkten de indruk van verval. Na een week ging ik naar Anemaet om te zien wat hij van die schets gemaakt had. Ik had mijn werk bij me, een mooie bouwval. Maar bij Jo Anemaet was het oude balkon weer hersteld met het versierde houten hekwerk. Het huis was weer bewoonbaar'.

Maar andersom kan het ook. Op de expositie hangt een aquarel van landhuis Ascension. Is het Ascension? Nog eens kijken. Ja, een ander landhuis dat er zo uitziet is er niet. Maar Ascension? Anemaet vertelt: 'Zo is Ascension. Zo ken ik het. Ze hebben het gerestaureerd en er van alles bijgebouwd, zoals die kapel. Daardoor is het hele effect van het landhuis weg. Nu lijkt het niet meer op Ascension. Dit is Ascension!' Maar Scharloo is minder vervallen als Anemaet het schildert en ook de Belvedere heeft niet die troosteloze triestheid over zich, maar lijkt, in zijn zeer vervallen staat, toch te wijzen naar de glorie van vroeger. En hij schilderde ook Zuurzak, maar nog niet bewoond door de gezaghebber.

De eerste expositie van Anemaet op Curaçao vond plaats in 1971 in Huize Libertas. Hij schildert en tekent echter al vanaf dat hij hij heel jong is. En Anemaet is nu 80 jaar oud. Hij werd geboren op Sint Maarten. Na de pensionering van zijn vader vertrok Jo op achtjarige leeftijd naar Nederland. Toen hij achttien was meldde hij zich voor de Koloniale Reserve en vertrok naar Oost-Indië. In 1949 keerde hij terug naar Nederland om vervolgens uitgezonden te worden naar de Nederlandse Antillen, naar het Korps Mariniers. Daar werd hij in 1965 gepensioneerd. Sindsdien reist hij op en neer, van Curaçao naar Nederland en weer terug, vooral terug als de koude wintermaanden beginnen.

Hoewel hij dus pas laat aan zijn eerste expositie toekwam, schilderen en tekenen deed Anemaet toch wel en hij heeft altijd een voorliefde gehad voor dezelfde onderwerpen: landschappen en vooral huizen en mensen van Curaçao. Dat is nooit veranderd in de loop der jaren, al schilderde Anemaet vroeger ook veel Indië. Op de nieuwe expositie is het bijna allemaal Curaçao wat de klok slaat. Er hangen enkele aquarellen bij uit Nederland met landschappen uit de buurt van Nijmegen en er hangt een groot olieverfschilderij van een markt in Guatemala.

De laatste olieverfschilderijen van Anemaet, er hangen acht olieverfschilderijen op deze expositie, zijn wat grijzer, wat doffer van kleur dan voorheen. Het is een kleurrijk grijs maar de figuren zitten in de schaduw. Alleen zijn schilderij van de De Ruyterkade heeft dezelfde helderheid als zijn aquarellen. Daarop schijnt de zon wat feller.

De tentoonstelling werd geopend door Erich van der Hoeven. Hij wees erop dat verschillende grote denkers en kunstenaars hebben benadrukt dat wij schrijven, schilderen of componeren wat wij zijn. Dat ons werk een spiegel is van onszelf en omgekeerd. Dat het bij kunst gaat om de innerlijke betekenis. Schoonheid ontstaat doordat de maker is wat hij is, hij produceert een uniek resultaat van een uniek iemand. En dat kunnen wij hier in de werken van de heer Anemaet ontdekken. Daarna wees Van der Hoeven op voorbeelden van zijn uitspraken in het werk van Anemaet.

Jo Anemaet is een schilder die zich niets aantrekt van stromingen, van internationale mode, van wat wel of niet zou moeten. Hij schildert wat hij ziet of wat hij wil zien. Daarbij heeft hij in de loop van zijn lange leven een goede tekentechniek ontwikkeld zodat hij ook kan tekenen wat hij wil tekenen. Zijn liefde gaat uit naar Curaçao en de mensen op Curaçao. Hij heeft op deze expositie naast zijn landhuizen en straatjes, verschillende portretten hangen, portretten van meisjes, van visvrouwen, van marktvrouwen, vrouwen van Curaçao. Ook de straten die hij tekent zijn bevolkt. Het zijn geen doodse straten, bijna overal zijn wel mensen te ontdekken. Curaçao leeft in de aquarellen van Anemaet.

NEL CASIMIRI

WILLEMSTAD — Victory Boys/CITCO heeft in de openingswedstrijd van de voetbalcompetitie van de hoogste afdeling van de Federashon Futbòl Kòrsou (FFK) de overwinning voor zich opgeëist. De Sta. Rosa-ploeg speelde een sterkere tweede helft dan opponent SUBT en zag zijn inzet bekroond met een doelpunt. Discustabel weliswaar, omdat de maker Lionel Fraai in duidelijk buitenspelpositie stond toen hij werd aangespeeld, maar beslissend omdat SUBT het antwoord schuldig bleef.

De competitie werd ingeluid met de gebruikelijke ceremonie waaronder een toespraak van FFK-voorzitter Petrus van der Veen. Slechts 182 toeschouwers woonden de wedstrijd bij. Een aantal dat ver beneden de verwachtingen lag in aanmerking genomen dat vorig seizoen rond de tweeduizend mensen op de been waren om de openingswedstrijd mee te maken.

SUBT, dat vorig jaar tot de laatste wedstrijd ongeslagen bleef en het subkampioenschap van Curaçao bemachtigde, is dit maal dus reeds in de eerste wedstrijd onderuit gegaan. De eerste helft gaf hoop aan het blauwgele kamp op een goed resultaat, maar SUBT's spel zakte aanzienlijk af in de hervatting. Victory Boys kwam er daarentegen beter in en trok langzaam maar zeker het initiatief volledig naar zich toe.

SUBT kon de inspiratie niet opbrengen om in de tegenaanval te gaan en werd daarvoor ook gestraft toen Lionel Fraai in de 72ste minuut zijn team naar de overwinning schoot. Fraai ontving de bal in buitenspelpositie en zag zijn kans schoon doordat in de eerste plaats de SUBT-verdedigers bleven staan en bovendien het fluitje van de scheidsrechter uitbleef.

Vier gele kaarten werden uitgedeeld. Deze gingen naar Curley Rock en Curley Poppen van SUBT en Nielson Brunken en Quincey Maduro van Victory Boys.

De tweede (eredivisie)wedstrijd wordt morgenmiddag gespeeld. Sithoc/Hubo, kampioen 1990, en Jong Holland/Kodela komen dan tegen elkaar uit. De eerste divisiewedstrijd tussen Hubentut Westpunt en Canisius Boys, die oorspronkelijk voor morgenmiddag geprogrammeerd stond, is verzet naar dinsdagavond. Deze wedstrijd zal op het Sufiisant-terrein worden gespeeld.

Werkelijke bouwproduktie loopt achter bij plannen

WILLEMSTAD — Door de oplevering van bouwwerken met een zeer hoge waarde kon de bouwproduktie in Curaçao in 1989 toenemen met bijna 70 procent. Trendmatig schommelt de bouwwaarde de laatste maanden rond de 5 à 5,5 miljoen per maand.

In het Economisch Profiel van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) wordt verder melding gemaakt van een opvallend fenomeen voor wat betreft de voorgenomen bouwactiviteiten: de waarde van bouwwerken vermeld op afgegeven vergunningen.

Trendmatig is hierbij sprake van een groei sedert het begin van 1989, maar de werkelijke bouwproduktie loopt veelal een vertraging op van circa 18 maanden. Indien dit ook nu weer het geval is, betekent dit, dat de bouwproductie op korte termijn moet gaan stijgen, waarschijnlijk reeds in de tweede helft van dit jaar, zo meldt het CBS.

Opvang psychosociaal zwakkeren:

Eerste steen gelegd voor aanleunwoningen Sonrisa

■ *De eerste steen voor de aanleunwoningen van Sonrisa is gisteren gelegd door gedeputeerde Nelson Monte, met behulp van de bewoners Hensley en Joyce. Voorzitter Adriaan van der Hoeven van Sonrisa, directeur Herman George van FKP en de directrice van Sonrisa, Marjorie Vuurmans, kijken toe bij de verrichtingen.*

WILLEMSTAD — Naast Kas Theo Doran, een beschermd woonproject voor psychosociaal zwakkeren, is gisteren de eerste steen gelegd voor de bouw van zes aanleunwoningen en een activiteitencentrum.

Kas Theo Doran van de stichting Sonrisa was eigenlijk bedoeld als doorstroomhuis voor mensen die als gevolg van hun psychiatrische problemen nog niet rijp zijn om zelfstandig in de maatschappj te wonen. In totaal beschikt de stichting over een 17-tal wooneenheden aan de Uteweg, waar deze personen wonen in groepsverband.

In de loop van de jaren heeft de ervaring geleerd, dat het terugplaatsen van deze psychosociaal zwakkeren stuit op allerlei problemen. Vanuit die ervaring is er gekozen voor het bouwen van aanleunwoningen om op die manier een overgangsfase te creëren voor de bewoners die terugkeren in de samenleving. Gedurende een bepaalde tijd kan er dan enig toezicht worden gehouden op hen.

Fundashon Kas Popular zal de aanleunwoningen bouwen, met behulp van financiële steun van Sede Antia en de Nederlandse 'Brugstichting'. De kosten voor het project bedragen 470 gulden.

Elk huis zal bestaan uit een badkamer, keuken, slaapkamer en woonkamer. Het activiteitencentrum is bestemd voor handenarbeid en sociaal-recreatieve evenementen.

AGENDA ARUBA

…NTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ …0-17.30 uur; zaterdag gesloten.

…EFOON: 24333: Voor spoedgevallen …antoortijd: 21639, 22316 en 24508. …boy 127-257.

TELEFAX: 22368.

…KREK. nr 10.815.445 Banco di …be.

…ITIE: 100

…RMCENTRALE: 115.

…KERTJES verschijnen op dinsdag en …ag en kunnen iedere dag tussen 08.00- …/14.00-17.00 uur worden opgegeven; …ve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die …maandag en donderdag vóór 10.00 uur …en zijn, kunnen de dag daarop (dus …dag en vrijdag) verschijnen.

…SCOPEN
…VE-IN: 20.00+24.00 uur White Palace …ma/comedy, 18 j.).
…ICIPAAL: 20.30 uur Rocky V (sports/ …a, 14 j.).

…CA'S (nachtdienst)
…o brug: Popular, tel.: 23147.
…a brug: San Nicolas, tel.: 45712.

…CHTREGELING DOKTOREN
…18.00-07.00 uur):
…jestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki …dert, Paradera en Santa Cruz: dokter …d Linden, Adrian Lacle Boulevard 5, …28337.
… Chiquito, Savaneta en San Nicolas: …ter J. Tromp via Centro Medico San …las, tel.: 48833.

****

…BRANDGEVALLEN, ongelukken of … ander ongeluk, gelieve Alarmcen…e bellen, tel.: 115.

…RO MEDICO CARABOBO (Enge…at 7, tel.: 21777): de wacht heeft …Beke-Martinez, tel.: 24696.

…ELE KRUIS ARUBA …NGENBUREAU (Koningstraat 22, …dagelijks van 07.30-12.00/13.50-…

…ag te Paradera (tel.: 25543) van …11.00 uur; dinsdag: San Nicolas …Noord (23425) van 08.00-11.00 …densdag: Santa Cruz (28288) van …11.00 uur; donderdag: Dakota …, Oranjestad (23168), Savaneta …en Brazil (48901) van 08.00-11.00

****

…OTICS ANONYMOUS HELPLINE …889 (24 uur per dag)

…HOTLINE: …

…PRIDE (Van …

…richtingen omtrent preventie alcohol/ …misbruik.

****

…STY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. …089, tel.: 27808/48124.

****

…RUBA … 17.00 Live uitzending fes…t.g.v. opening Coastal-…: 20.00 Special; 21.00 CNN …ional News; 21.20 Saturday …21.40 Estreno; 23.30 Sports …24.00 Sluiting.

…: 16.00 Studio Sport; 17.15 …18.00 Sunday Movie: 'Kids …'; 19.30 Showtime; 20.30 …Report; 21.18 CNN Inter… News; 21.38 Sport Sunday; … News; 22.15 Ballet; 22.45 …Review; 23.30 Sports Tonight; …Sluiting.

…AL (Heineken Cup): 10.30-16.30 …uur …

…

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM …: elke werkdag van 10.00-12.00 … zondag van …

MUSEO HISTORICO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur, zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 18): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 18.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds. A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van …; zondagschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

Een motie aangenomen, drie verworpen

Beschermende maatregelen aan voet van Hooiberg

ORANJESTAD — Tijdens behandeling van de DOW-begroting werden vier moties ingediend, waarvan één unaniem werd aangenomen, een andere (eigen) motie door de coalitie werd aanvaard, terwijl de resterende twee moties van de oppositie door de coalitie werden verworpen.

Unaniem (negentien stemmen vóór, nul tegen) werd een door de oppositie ingediende motie aangenomen. Hierin wordt er bij de regering op aangedrongen om zo spoedig mogelijk concrete stappen te ondernemen ter voorkoming dat in de toekomst het leven van personen die aan de voet van de Hooiberg wonen, in gevaar komt. Door de coalitie werden in de motie de nodige wijzigingen aangebracht.

De tweede motie van de oppositie werd door de coalitie met 12-7 verworpen. De Staten betreuren het — aldus de motie — dat de regering tot op heden geen onderzoek heeft laten instellen naar de verkoop van het pand van erven Eloy Arends aan de Wilhelminastraat en naar de bouw van het Hyatt Hotel en het Sonesta Hotel. Bij de regering werd erop aangedrongen binnen een week met het onderzoek te beginnen en hierbij te betrekken de rol van de verkoper van het pand aan de Wilhelminastraat en van de personen die betrokken waren bij de bouw van het Hyatt Hotel en het Sonesta Hotel. De coalitie gaf te kennen tegen de motie te stemmen omdat hierin namen van personen voorkomen alsmede woorden die niet toegestaan zijn in het parlement.

Eveneens met 12-7 verwierp de coalitie de derde motie van de oppositie waarin wordt gesteld dat de koker die ter hoogte van Caribbean Palm Village werd gebouwd ter vervanging van de rooi van Noord, te klein is gebleken. Het gevolg hiervan is dat bij regenval de wegen, woningen en bedrijven in de omgeving grote waterschade oplopen. De regering wordt dringend verzocht met een snelle oplossing te komen voor dit ongemak. De coalitie was van mening dat daar de werkzaamheden al in een beginfase verkeren de motie overbodig was.

Ten slotte keurde de coalitie een eigen motie goed met dezelfde stemmenverhouding van 12-7. In deze motie wordt gesteld dat de regering doende is met reparatie van wegen die in slechte toestand verkeren voor deze werkzaamheden een extra bedrag van twee miljoen florin op de begroting heeft geplaatst en — aldus het dictum — het beleid van de regering inzake het onderhoud van wegen wordt goedgekeurd.

ORANJESTAD — Vier jaar gevangenisstraf luidde het vonnis tegen verdachte R.A. die zich bezig had gehouden met verkoop van cocaïne. Verdachte ontkende dit ten stelligste, doch vijf getuigen vertelden een ander verhaal.

De officier eiste twee weken geleden tweeëneenhalf jaar tegen hem doch de rechter verhoogde de straf, mede omdat het niet de eerste maal is dat R.A. voor een dergelijk feit terecht staat. In 1984 kreeg hij reeds drie jaar gevangenisstraf.

Croes weerspreekt bezwaren advocaten

ORANJESTAD — Minister van Justitie mr. Hendrik Croes reageerde met een verklaring op de bezwaren die de Orde van Advocaten recentelijk naar voren bracht terzake van het bij de Staten van Aruba aanhangig onderwerp over het afluisteren van telefoon, telex en telefax-berichten. De bewindsman komt in zijn reactie tot de conclusie dat het ontwerp met het geven van een wettelijke basis voor zowel de strafrechtelijke tap als voor de veiligheidstap aan de consitutionele vereisten voldoet. De bewindsman reageerde als volgt:

De Orde stelt dat zij betwist dat 's lands veiligheid het verschaffen van bevoegdheden die zo diep ingrijpen in de privésfeer van de burger aan een veiligheidsdienst die rechtstreeks onder bevel van de regering staat en niet gecontroleerd wordt door andere organen, noodzakelijk maakt. De regering wil daarentegen opmerken dat het feit dat burgers klassieke grondrechten hebben toebedeeld gekregen in het eerste hoofdstuk van de Staatsregeling van Aruba, er niet aan in de weg staat dat in uitzonderingsgevallen het belang van een democratische rechtsorde bepaalde inbreuken op die grondrechten rechtvaardigt. Ten overvloede wordt opgemerkt dat dergelijke inbreuken niet lichtvaardig mogen worden aangewend, hetgeen tevens voortvloeit uit hetgeen door het Europese Hof en de Europese Commissie is bepaald naar aanleiding van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

De stelling van de Orde, dat op de privacy van de burger geen inbreuk mag worden gemaakt tenzij zulks onoverkomelijk is in verband met het beschermen van publieke belangen en dan nog alleen met behoorlijke waarborgen omkleed, wordt door de regering onderschreven. Ook het Europese Hof en de Europese Commissie stellen in hun jurisprudentie expliciet dat deze aspecten in regelgeving terzake moeten worden geïmplementeerd. Bij het ontwerp voor de procedure ter zake van de strafrechtelijke tap is daar ook, zoals hierboven reeds vermeld, rekening mee gehouden.

Dat het voorgestelde ontwerp niet afwijkt van de huidige Nederlandse opvattingen, is hierboven reeds aan de orde geweest: een wetsvorstel dat de Nederlandse regeling aanpast aan de ontwikkeling van de techniek is aanhangig. Voorts merkte de Orde op dat het ontwerp een uitholling betekent van het eerste lid van artikel I.18 van de Staatsregeling van Aruba. Naar de mening van de regering berust deze stelling op een misverstand. Het ontwerp strekt zich uit tot het gebruik van telecommunicatie-apparatuur en als zodanig valt het onder vigeur van het tweede lid van artikel I.18.

Dit lid bepaalt: het telefoonen telegraafgeheim is onschendbaar behalve in de gevallen bij landsverordening bepaald, door of met machtiging van hen die daartoe bij landsverordening zijn aangewezen. Aldus minister van Justitie mr. Hendrik Croes in reactie op de recente verklaringen van de Orde van Advocten op Aruba.

Verkeerswijzigingen bij opening Coastal

ORANJESTAD — Op het laatste ogenblik maakte de politie bekend dat er in verband met de enorme drukte die vandaag in San Nicolas wordt verwacht bij de officiële opening van Coastal, er enige verkeerswijzigingen plaatsvinden.

Vanaf half één vanmiddag tot drie uur zondagnacht zal een aantal wegen in de binnenstad van San Nicolas voor alle verkeer afgesloten zijn. Dit wordt met de nodige borden duidelijk aangegeven. Coastal liet weten dat de VIP-gasten door de hoofdpoort van Wickland in Zeewijk komen. Niet vergeten moet worden de uitnodigingskaart mee te brengen. De politie doet een beroep op weggebruikers om de verkeersregels in acht te nemen in het bijzonder voor wat betreft alcoholmisbruik en maximum-snelheid. De eigenaren … verzocht om drank in cups te verstrekken en niet in flessen of blikken.

Er zal streng worden gecontroleerd op het zonder vergunning verkopen van etenswaren. Verzocht wordt voertuigen behoorlijk te parkeren en niet het verkeer in gevaar te brengen, waarbij rekening dient te worden gehouden met de doorgang voor politie, brandweer en ambulance. Ten slotte wordt verzocht bekers, papierborden enz. in vuilnistonnen te deponeren en niet op straat te gooien.

Bliksembezoek min. Inderson

ORANJESTAD — De Antilliaanse minister van volksgezondheid/Milieubeheer, drs. Stanley Inderson, bracht gisteren, vergezeld van adviseurs, een eendaags bezoek aan Aruba.

Met zijn Arubaanse collega Pedro Kelly en diens adviseurs voerde minister Indersons besprekingen over onderwerpen van gemeenschappelijk belang, zoals het verblijf … kliniek op Curaçao.

AMSTERDAM - Bij de Amsterdamse politie zijn tot nu toe 27 tips binnengekomen over de overval op het Vincent van Gogh-museum op zondag 14 april.

Volgens een woordvoerster waren er vrijdagmorgen vijf afgehandeld die geen enkel resultaat hebben opgeleverd. De overige zijn nog in onderzoek.

Schilderij voor gouverneur

ORANJESTAD — *Gouverneur Felipe Tromp ontving deze week bezoek van de burgemeester van Maracaibo, Fernando Chumaceiro, die vergezeld was van de Venezolaanse consul Josefina Carrero Prato en de voorzitter van de Kamer van Toerisme van de staat Zulia, H. Acevedo.*

Tijdens het bezoek boden de heer en mevrouw Chumaceiro (midden op de foto) een schilderij aan gouverneur Tromp. De Venezolaanse gasten verbleven op Aruba in verband met de promotie van Hotel del Lago in samenwerking met Air Aruba.

Bij ontbreken helikopter

Gewonde per sleepboot van US oorlogsbodem

ORANJESTAD — Door het Amerikaanse oorlogsschip 'USS Bain Bridge' werd gistermorgen aan de Aruba Ports Authority helikopterservice verzocht om met spoed een ernstig gewond bemanningslid over te brengen naar het hospitaal. Aruba kan deze helikopterservice nog steeds niet bieden, zodat een militair vliegtuig van een basis te Puerto Rico naar de Arubaanse luchthaven vloog waar het tegen het middaguur aankwam.

De 'USS Bain Bridge' voer intussen met grote vaartrichting Aruba om zo spoedig mogelijk de sleepboot te ontmoeten die APA beschikbaar stelde. Omstreeks één uur was het schip twee mijlen uit de kust en nam de sleepboot het gewonde bemanningslid, dat bewusteloos was, op een stretcher over. Personeel van de ambulance en de Marinierskazerne waren bij aankomst in de haven, waarna de gewonde in de militaire ambulance naar de luchthaven werd gebracht.

Het vliegtuig vertrok korte tijd later met de gewonde aan boord naar Puerto Rico.

Nieuw kranten van de pers

ORANJESTAD — Vrijdag verscheen het eerste nummer van Bon Dia Aruba, het Papiamentstalig ochtendblad dat samen met het Engelstalig Aruba Today, als nieuwe krant op de Arubaanse markt komt.

De twee bladen en hun drukker Caribbean Speed Printing zijn gevestigd aan de Weststraat 22 — het voormalige pand van Aruba Bouw Centrum (ABC) — en hebben een investering gevergd van vier miljoen florin. De leiding is in handen van de zakenman Johnny Chemaly (financieel gedeelte), Victor 'Toko' Winklaar (redactioneel gedeelte) en Kenrick Irausquin (technisch gedeelte).

In de boodschappen in de eerste (gratis) editie stelt Toko Winklaar dat een lange droom werkelijkheid is geworden, dat Bon Dia Aruba een uitdaging betekent en dat dit blad een bijdrage zal leveren aan de educatie van het volk.

Johnny Chemaly noemt Bon Dia Aruba en Aruba Today bewakers van de economische, politieke en sociale voortuigang van Aruba. "Ons standpunt zal niet altijd gedeeld worden, maar ons doel zal constructief zijn, met als enig streven, een beter Aruba".

Minister-president Nelson Oduber brengt zijn gelukwensen uit en zegt — in tegenstelling tot anderen — dat twee nieuwe kranten niet overbodig zijn omdat er nooit te veel informatie kan zijn. Wel moet de inhoud van deze infromatie eerlijkheid en geloofwaardigheid uitstralen. Statenvoorzitter Felix Flanegin spreekt de wens uit dat Bon Dia Aruba objectief zal zijn, zal groeien en bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van de gemeenschap.

In de eerste editie van Bon Dia Aruba ontbreken niet de nodige gelukwensadvertenties, terwijl vijf kleurenfoto's de artikelen illustreren.

Cholera bedreigt miljoenen

LIMA - De cholera-epidemie in Latijns Amerika zou zes miljoen mensen kunnen treffen. Daardoor zouden veertigduizend mensen kunnen sterven. Dat heeft het hoofd van de Panamerikaanse gezonheidsorganisatie PAHO, Carlyle Guerra de Macedo in Lima gezegd.

Hij zei nog te zijn dat de cholera nog lang zal blijven worden in dit deel van de wereld als gevolg van het ontbreken van hygiene onder de arme bevolking. De PAHO trekt twaalf miljoen dollar uit om de verspreiding van cholera tegen te gaan. Brazilie vreest dat de helft van de genoemde zes miljoen gevallen zich in dit land zullen voordoen. Er is tot heden tot slechts één geval geconstateerd. Aldus Guerra.

Faxmachine voor ACTAA

ORANJESTAD — Namens Esso Petrolera overhandigde directeur ir. Ernand de L'Isle vrijdag een faxmachine aan het bestuur van de Arubaanse Vereniging van Luchtverkeerleiders, ACTAA.

Het bestuur was zeer ingenomen met deze geste en noemde deze faxmachine een belangrijke aanwinst voor de lokale en internationale contacten die de ACTAA moet onderhouden met andere verenigingen en intanties op luchtvaartgebied. De ACTAA staat onder voorzitterschap van Nelson Kelly en het bestuur bestaat verder uit: vice-voorzitter Lilian Kelly, secretaris Randy van der Linden, penningmeester Adriana Ponson, commissaris Tito Reed en past-president Willem Vrolijk.

Twaalf auto's zonder papieren verzekering

ORANJESTAD — In vijf uur tijd heeft de politie onder leiding van officier van Justitie mr. Merx niet minder dan zeshonderd auto's gecontroleerd op het al of niet verzekerd zijn. Er werden weliswaar 107 processenverbaal uitgedeeld doch slechts twee procent was voor het feit dat betrokkene onverzekerd rond reed.

Twaalf wagens werden aan de politiewacht geplaatst en de eigenaar kan na het tonen van de verzekeringspapieren de auto terughalen om een boete van vijfhonderd florin te voorkomen.

WAARSCHUWING

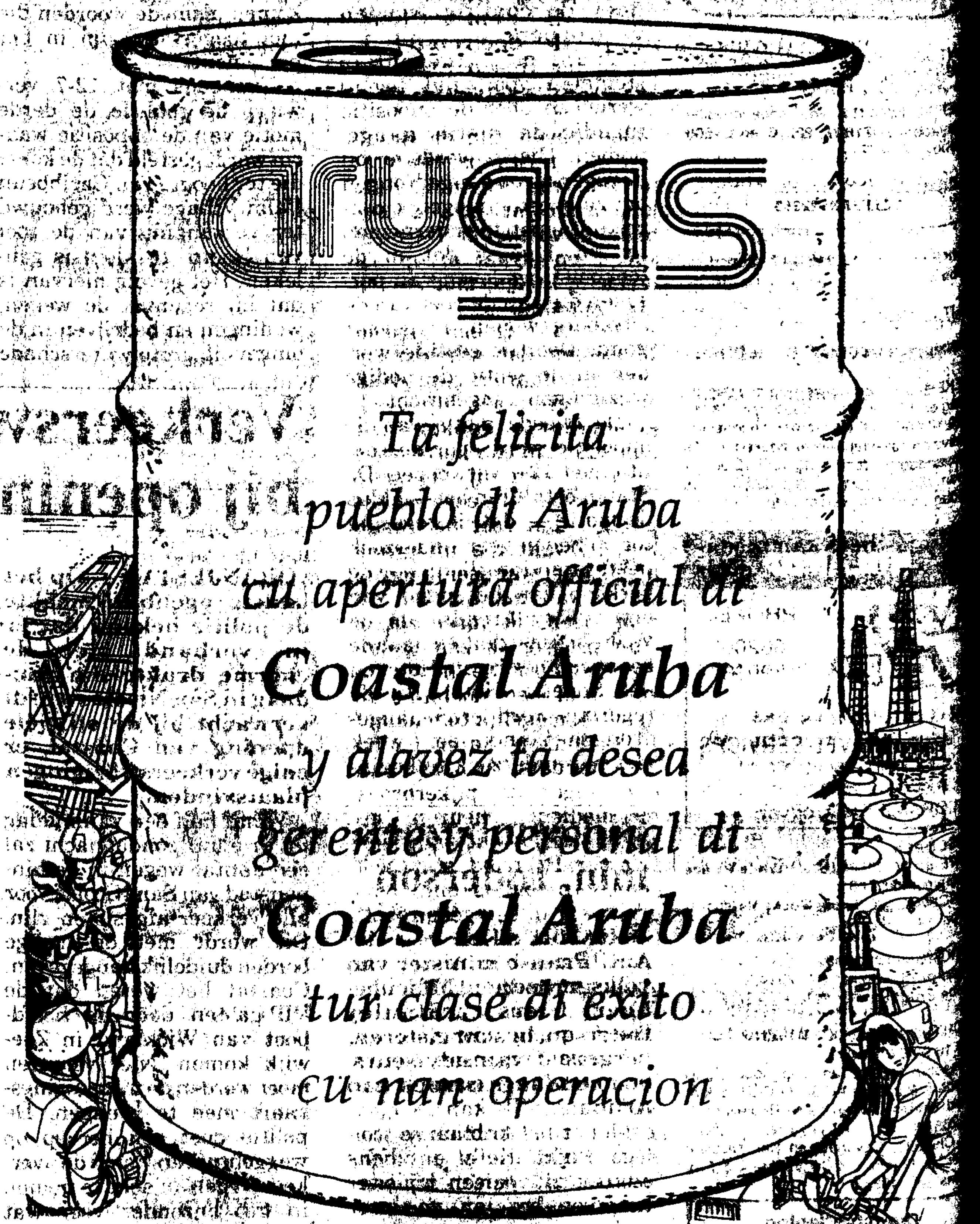
De commandant van de marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op woensdag 24 april 1991 van 07.00 uur tot 13.20 uur een schoolschietoefening gehouden zal worden op het terrein Anabui. Er zal geschoten worden met scherpe munitie. Het onveilig gebied aan landzijde zal afgebakend worden met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

ORANJESTAD — Het Arubaanse centrum voor opleiding aan volwassenen, CAFA, organiseert ingaande 2 mei een cursus 'Inleiding belastingrecht'. Cursusleider is de fiscaal-jurist en oud-minister mr. Angel Bermudez. In deze introductiecursus zal de cursist kennis maken met de verscheidene onderwerpen van het belastingrecht, zoals Inkomstenbelasting, Loonbelasting, Grond- en Gebruiksbelasting, invoerrechten, Winstbelasting, successierechten en Overdrachtsbelasting.

De cursus duurt ongeveer acht weken en bestaat uit achttien lessen die één keer per week op woensdagavonden van zeven tot negen uur worden gegeven. De cursus is bedoeld voor onder andere bestuursleden en shopstewards van vakbonden, personen werkzaam in personeel- en administratie-afdeling van bedrijven, eigenaars managers van midden- en kleinbedrijven en andere belangstellenden.

Voor inschrijving en nadere informatie over de cursus, die in het ... gebouw aan de Wilhelminastraat zal worden gegeven, kan contact worden opgenomen met Susan Oliva... de Nationale Bibliotheek (tel.: 21580).

ILKO DJUROVSKI: VOOR 1 MEI ZEKERHEID OVER CONTRACT

'Nederlandse stadions zo stil als een bioscoop''

De vedette uit Macedonië draagt een maillot bij FC Groningen

GRONINGEN - Milko Djurovski waant zich in de Nederlandse stadions soms in een bioscoop. Zo stil vindt hij het publiek. In Joegoslavië was hij anders gewend. Het verhaal van Milko uit Macedonië, de vedette van FC Groningen die een maillot draagt. Als kind beloofde Milko Djurovski zijn ouders een geslaagde loopbaan als voetballer. Hij nam afscheid van het arme, dorpse leven in de deelrepubliek Macedonië en verhuisde met broer Bosco naar de wereldstad Belgrado, waar de verleiding groot was.

In het internaat waar ze woonden, gebruikten leeftijdgenootjes alcohol of andere drugs. De Djurovski's bleven overeind. "Ik heb alles gegeven voor het voetbal. Had ik dat niet gedaan, dan had ik nooit meer terug durven gaan naar mijn ouders. Ik zou me hebben doodgeschaamd."

Via Rode Ster Belgrado en stadgenoot Partizan kwam hij verrassend terecht bij FC Groningen. Bij het ondertekenen van het contract beloofde hij directeur Henk Nienhuis het kampioenschap. Warempel: na 24 duels staat Groningen tweede, op twee punten van PSV, maar voor Ajax. Djurovski is de enige die hardop praat over de titel.

"Ik vind het normaal dat we kampioen worden. We hebben pas een wedstrijd verloren en Groningen - PSV staat nog op het programma."

Met drie uitduels op rij volgen, is volgens hem geen probleem. Buitenshuis is Groningen ongeslagen. Nadelig is alleen, dat Olde Riekerink en Wilson zijn geschorst en hijzelf na een kijkoperatie aan de knie een wedstrijd (FC Twente) is uitgeschakeld.

Djurovski had een moeizame start in de provincie, maar ontwikkelde zich tot de absolute vedette van de club. Met oog voor techniek, publiek en tien doelpunten achter de naam, ondanks tal van gemiste kansen. "Groningen heeft nog geen punt verloren door mijn missers. Het wordt pas een tragedie als dat wel gebeurt."

GEK VAN VOETBAL

De vergelijking met Romario is aardig, niet alleen omdat beiden in april nog een maillot dragen ("die staat leuk").

"Joegoslaven zijn de Brazilianen van Europa. Het volk is gek van voetbal. Elke jongen droomt van een loopbaan als voetballer. De jeugd speelt op straat of op elk hobbelig veldje, met stenen als doelpalen."

Djurovski is een artiest. Misschien dat scheidsrechters hem daarom geen strafschop geven als hij wordt gevloerd. Ze denken aan komedie. Na een korte overpeinzing zegt hij: "In principe voetbal ik meer voor het publiek dan voor het resultaat." Zwakt die uitspraak af: "Ik weet wanneer ik mooie acties kan maken. Bij 2-0 voor neem ik meer risico. Dan probeer ik een tegenstander door de benen te spelen of een doelpunt zo moeilijk mogelijk te maken."

De donkere haren tot op de schouders, de baard van twee dagen, de spijkerbroek met modieuze scheuren. Djurovski heeft wat van een zwerver. Hij rookt, stapt wel eens. "Voetbal is mijn beroep, maar ik ben geen robot. Ik leef niet alleen voor de sport. Privé ben ik net als andere mensen."

Een (levens-)kunstenaar acteert graag voor veel en enthousiaste mensen. Het is Djurovski's frustratie in Nederland. "Ik kan er niet tegen dat het publiek zo stil is. Het lijkt wel of je in de bioscoop zit. Alleen bij een doelpunt kraaien ze een beetje."

KIPPEVEL

Hij rekent uit dat hij in Joegoslavië zeker honderd wedstrijden voor 100.000 mensen speelde. Vooral Rode Ster - Partizan was een feest. De derby leeft het hele jaar. Alleen al de aanmoedigingen van de fans zijn de moeite waard. Van Groningen-spelers hoorde hij, dat ze kippevel kregen toen de club vorig seizoen bij Partizan moest spelen voor de Europa Cup. Hij vertelt over Celtic -Partizan (5-4), misschien wel de mooiste en beste wedstrijd uit zijn loopbaan.

"In Joegoslavië is het publiek de twaalfde man. Zonder de steun van 120.000 mensen had Barcelona echt niet met 3-1 van Juventus gewonnen." Vandaar dat Djurovski schrok bij het betreden van de Kuip voor het duel met SVV. Hij begrijpt niet dat RKC met zijn armetierige stadionnetje in de hoogste klasse van het Nederlandse voetbal uitkomt.

Bij de Nederlandse collega's mist hij beleving. "Veel jongens spelen te weinig voor het publiek, te veel simpel om hun werk te doen." De technische vaardigheid is soms beperkt. Djurovski noemt het duel tussen Willem II en Fortuna (3-2) als voorbeeld. De Limburgers stonden vijf minuten voor tijd met 2-1 voor, maar verloren alsnog. "Hoe kan dat gebeuren? Ze speelden zonder idee, de bal vasthouden was er niet bij." Techniek wint uiteindelijk van kracht, is de strekking.

Het voorbeeld is Bayern München - Rode Ster (1-2), waarin de Duitse kracht kansloos was tegen de Joegoslavische subtiliteit. "Rode Ster speelde zaalvoetbal op een veld."

De Hollandse verdedigers moeten het vaak van hun fysiek hebben. Djurovski roemt Blind (Ajax) en De Jong (PSV), die hij omschrijft als goed en eerlijk. Hij snapt alleen niet dat ze veelvuldig in de aanval gaan en soms geen kracht meer hebben voor verdedigende acties. "In Joegoslavië moeten verdedigers achter blijven. Daar zijn anderen om te voetballen."

De Wolf en Fräser van Feyenoord zijn minder correct, vindt de 28-jarige spits. Ze kijken nauwelijks naar de bal, letten vooral op de voeten. "Sommigen proberen je invalide te schoppen. Voor hen heb ik geen respect."

Spijt dat hij uit Belgrado verdwenen is, ontbreekt. Hij mist zijn vrienden en de Joegoslavische mentaliteit, maar Belgrado is twee uur vliegen. Sneller bereikbaar dan Romario's Rio. Als Milko een club verlaat, keert hij nooit meer terug. Dat is zijn principe. Want een vertrek betekent volgens hem altijd dat een van partijen ontevreden was.

Hij acht de kans vijftig procent dat hij blijft in het hoge noorden. Pas dan wil hij Nederlands leren. Binnenkort legt hij zijn eisen bij Nienhuis op tafel. "Voor 1 mei moet Groningen beslissen of ze met me doorwillen. Na 1 mei beslist Milko zelf."

Het is zijn manier van eigenwijs zijn. Voor het WK viel de zes-voudige international uit de nationale selectie. Djurovski ruziede met bondscoach Osim. Zelf zegt hij weer kandidaat te zijn. "Maar als ik geselecteerd word, wil ik spelen. Ik kan geen reserve zijn."

Geen bezwaar vanuit Italië

Terugkeer Liverpool met instemming begroet

LONDEN - Antonio Matarrese, voorzitter van de Italiaanse voetbalbond, heeft met instemming gereageerd op de beslissing van de UEFA Liverpool te laten terugkeren in het internationale voetbal.

Matarrese zei te spreken namens zijn land. Hij verklaarde dat het overwegend goede gedrag van de Engelse fans tijdens de strijd om de wereldtitel in Italië het imago van de "hooligans" aanzienlijk had verbeterd.

Liverpool werd in 1985 geschorst voor deelneming aan internationaal voetbal na ernstige ongeregeldheden tijdens de Europa Cup I-finale in Brussel tegen Juventus. De meeste van de 39 doden in de Heizel waren italianen.

Lennart Johansson, voorzitter van de UEFA, maakte het nieuws van de terugkeer van Liverpool bekend. "De club heeft genoeg geleden", luidde zijn verklaring.

Johansson: "Liverpool heeft gevraagd om genade. Die hebben wij gegeven." De Zweed zei dat de wijze waarop de club zich de laatste jaren had opgesteld van doorslaggevende betekenis is geweest. Liverpool accepteerde de zware straf zonder wanklank en slaagde er in de relatie met Juventus te herstellen.

Officieel had de befaamde vereniging uit Engeland nog drie jaar schorsing moeten uitzitten, nadat de andere clubs toestemming kregen om terug te keren op het internationale podium. Dat gebeurde vorig jaar.

SUPPORTERS

Johansson vond niet dat het probleem van supporters is opgelost. "Maar wie de kwestie analyseert, komt tot de conclusie dat in Engeland het vandalisme niet erger is dan in de rest van Europa. We mogen nooit vergeten wat in de Heizel is gebeurd.

We kunnen ons wel afvragen of het echte supporters waren, of mensen die louter kwamen om te doen wat ze hebben gedaan. Het is onzinnig te veronderstellen dat het gedrag van dit soort fans verandert als we alle stadions sluiten. De oorzaken liggen buiten het veld."

HEKKEN EN AFSCHEIDINGEN WEG IN ZUIDERPARK

Suppoosten uit supporters recruteren

Gemeente Den Haag gaat zelf voetbalvandalisme aanpakken

DEN HAAG - De gemeente Den Haag wil het voetbalvandalisme terugdringen door de supporters meer aan hun club te binden en de verantwoordelijkheden van de KNVB terug te dringen.

De KNVB dient zich te beperken tot de organisatie van het voetbalprogramma, de zorg voor de scheidsrechters en de spelregels binnen de lijnen.

De club is verantwoordelijk voor de accommodatie, de supporters en de organisatie binnen het stadion en de gemeente moet toezien op de openbare orde. Dat staat in het rapport over voetbalvandalisme, dat de Haagse sportwethouder N. Dijkhuizen namens het college van burgemeester en wethouders presenteerde.

Volgens het rapport moeten voetbalclub en supporters weer tot elkaar gebracht worden. "Zij zijn op elkaar aangewezen, maar dreigen steeds verder uiteen te drijven", aldus Dijkhuizen. Het college wil dat bereiken door de inrichting van het stadion van FC Den Haag aan te passen, het voetbalvandalisme terug te dringen en het de organisatie van de club te versterken.

Het stadion moet volgens de onderzoekers zijn 'dreigende explosieve uitstraling' verliezen. De hekken en rollen prikkeldraad rond het veld en de afscheidingen tussen de vakken moeten verdwijnen.

De staanplaatsen moeten worden vervangen door zitplaatsen en de tribunes zouden tot aan de grasmat moeten doorlopen, waar een greppel de scheiding met het veld moet gaan vormen (zoals in Bordeaux). De sfeer van agressiviteit, anonimiteit en angst om niet weg te kunnen zal daardoor afnemen, zo menen de onderzoekers.

De supporters moeten aan hun club worden gebonden door een lidmaatschap met clubkaart, die reductie geeft op vervoer naar uitwedstrijden en artikelen en diensten van sponsors. Ook moeten de suppoosten, zoals in Engeland de laatste jaren gebeurt, uit het supportersbestand worden gerekruteerd. Bij misdragingen kan de club de kaart tijdelijk innemen en uiteindelijk de vandaal royeren, zo stellen de onderzoekers zich voor.

COMBI-REGELING

Het vandalisme buiten het stadion moet volgens de onderzoekers worden teruggedrongen door de combiregeling (vervoer en toegangskaartje) af te schaffen. Daarover zal de gemeente binnenkort met de KNVB onderhandelen.

De regeling zou groepsgedrag en anonimiteit in de hand werken. Ook de begeleiding van station naar stadion en vice versa en het opsturen van plaatskaarten naar de tegenpartij kan volgens de onderzoekers om hun negatieve bijwerkingen beter worden gestaakt.

Wethouder Dijkhuizen gaf tijdens de presentatie van het rapport toe dat de maatregelen niet allemaal van vandaag op morgen kunnen worden ingevoerd. Er moet volgens hem bijvoorbeeld eerst een clubkaartregeling met sanctie bestaan, voordat de hekken in het stadion kunnen worden weggehaald.

Voorop staat volgens Dijkhuizen echter steeds dat de supporter een betere band krijgt met zijn club en ook de supporters die de laaste jaren zijn weggebleven het weer gezellig vinden om een zondagmiddag in het FC Den Haag stadion door te brengen.

Hoeveel de aanpassingen van het stadion van FC Den Haag in het Zuiderpark gaan kosten, kon Dijkhuizen nog niet zeggen. Het college van B. en W. stelt voor de aanpassingen afhankelijk te maken van de inkomsten uit sponsorcontracten en de contracten die met bedrijven kunnen worden afgesloten, die zich met een kantoor in het stadion zouden willen gaan vestigen (zoals in het Utrechtse Galgewaard).

Aan het openbaar ministerie gaat het college van B. en W. vragen om supporters die, ondanks de positieve benadering strafbare feiten plegen, de openbare orde verstoren of discrimineren, sneller en meer afdoende dan nu aan te pakken. Dat zou moeten gebeuren via een intensievere toepassing van het snelrecht, stelde Dijkhuizen.

Twee poules van vier

Wijziging in opzet Europa Cup I-toernooi

LONDEN - Het dagelijks bestuur van de Europese voetbal unie (UEFA) heeft in Londen het plan om de opzet van het Europa Cup-toernooi voor landskampioenen te wijzigen, goed gekeurd. Met ingang van het komende seizoen zullen de acht kwartfinales in twee groepen van vier worden gesplitst. De winnaars van beide groepen strijden om de beker.

Volgens voorzitter Lennart Johansson ging het bestuur zonder veel problemen akkoord met de vorige maand in Zwitserland door Europa Cup-commissie van de unie aangedragen verandering.

Volgens manager Uli Hoeness van Bayern München zal de nieuwe opzet het bekerevenement ruïneren. De Duitser was voorstander van het handhaven van het knock out-systeem. "Als een club direct twee duels verliest, komt er geen mens meer kijken. Dan ben je kansloos voor de eindzege", ondersteunde hij zijn kritiek.

Door de wijziging spelen de clubs in de kwartfinales drie uit- en thuiswedstrijden. De winnaars van de groepen strijden om de Europese beker. Volgens een woordvoerder van de UEFA zal nog voor de aanvang van het nieuwe seizoen een studiegroep de mogelijke gevolgen van de veranderingen onderzoeken.

De leiding van de UEFA bevestigde de overeenkomst met de EG, dat clubs uit de hoogste divisie van de twaalf aangesloten landen met ingang van 1 juli 1992 vijf buitenlanders mogen opstellen. Van de vijf moeten er twee minimaal vijf jaar in het land als speler actief zijn.

In de lageren regionen van het betaalde voetbal moet de regel op zijn laatst na het seizoen 1996/1997 in werking treden. De nationale bonden mogen in eigen land een liberaler beleid voeren. De regeling wordt in 1997 door de UEFA en de eg geëvaluëerd.

De UEFA stelde 500.000 Zwitserse francs (bijna zeven ton) beschikbaar voor clubs, die als gevolg van kwalificatie voor een van de drie Europese bekertoernooien op financiële problemen stuiten. Het eventuele verlies bij een Europees avontuur wordt voor zestig procent gedekt, met een maximum van 30.000 Zwitserse francs.

De in 1988 uitgesproken uitsluiting van Albanië werd voor een gedeelte herzien. De Albaniërs mogen binnenkort weer afvaardigingen naar jeugdevenementen sturen.

NEW YORK — De uitslagen van de gisteren gespeelde wedstrijden geldig voor de hoogste klasse in de Amerikaanse baseballcompetitie zijn als volgt:

American League:
Toronto Blue Jays - Milwaukee Brewers 5-2; New York Yankees - Kansas City Royals 3-1; Baltimore Orioles - Texas Rangers 5-0; California Angels - Minnesota Twins 2-0; Seattle Mariners - Oakland Athletics 11-7.

National League:
Montreal Expos - New York Mets 2-1; Pittsburgh Pirates - Chicago Cubs 5-4; Cincinnati Reds - Atlanta Braves 8-3; Saint Louis Cardinals -Philadelphia Phillies 3-1; Los Angeles Dogers - San Diego Padres 4-0; San Francisco Giants - Houston Astros 5-2.

* * * * *

VOETBAL / BELGRADO - Rode Ster verbaast niet alleen Europa, de begaafde ploeg blijft ook in eigen land toonaangevend. De Joegoslavische kampioen bereikte de finale van het nationale bekertoernooi door een gelijkspel tegen stadgenoot OFK Belgrado: 3-3. Rode Ster had thuis met 3-0 gewonnen.

LONDEN - Liverpool mag weer meedoen aan de Europese bekertoernooien. Dit heeft Lennart Johansson, de voorzitter van de Europese voetbalunie (UEFA), in londen bekend gemaakt.

Liverpool werd voor onbepaalde tijd uit de Europa Cup geweerd na het Heizeldrama in 1985. Bij de finale van het Europese bekertoernooi in Brussel tussen Liverpool en Juventus vielen bij rellen tussen Engelse en Italiaanse fans 39 doden.

De UEFA weerde alle Engelse clubs wegens herhaaldelijk wangedrag van de fans. Vorig jaar werd de ban voor de overige clubs opgeheven met uitzondering van Liverpool. Daardoor konden Aston Villa aan de UEFA cup en Manchester United aan de Europa Cup voor bekerwinnaars deelnemen.

De toelating van Liverpool betekent een strafvermindering van twee jaar. De straf voor de club was drie jaar schorsing na de terugkeer van de overige Engelse clubs.

WIELRENNEN / PARIJS - De Spaanse profwielrenner Joseba Berrojalbiz is betrapt op het gebruik van anabolen. De 24-jarige ploegmakker van Mathieu Hermans reageerde op 3 februari positief na de Ronde van de Middellandse Zee, de openingskoers van het seizoen. Berrojalbiz is door de internationale wielrenunie (UCI) drie maanden voorwaardelijk geschorst en kreeg een boete van ruim vierduizend gulden. Het was de eerste keer dat de Spanjaard het dopereglement overtrad.

Sport Agenda

TRO DEPORTIVO KORSOU
nbad)
van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; ag- en donderdagmorgen gesloten.

A BENNIE LEITO
nd op woensdag van 14.00-16.45 vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag 3.00-17.00 uur en zondag van 09.30-/14.00-17.00 uur.

LEN
acor Bowling Club, Chuchubiweg)
ingstijden: maandag t/m donderdag 7.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag 6.00 uur tot na 02.00 uur; zondag 13.00 uur.

AAKVERENIGING CURAÇAO
& Burgh)
maandagavond om 20.00 uur geleid tot schaken.

AAKVERENIGING JANWE
ro di Bario Janwé)
zaterdag van 09.00-13.00 uur akles en -training voor de jeugd vanaf 23 jaar.

EBALL
klasse)
uur Amstel Brewers vs Sorpresa - o Deportivo Kòrsou.

* * * * * * *

DAG
EBALL
or League)
uur Curoil vs Malta Amstel;
uur ABN vs Pet Care;
uur Kodak vs Boolchands;
uur Love Ice vs Kodela - Little e Ballpark te Suffisant.
Hubenil)
uur Armendares/Island Finance vs po/Sorpresa;
uur Sta. Rosa/Cansa Nena vs Wild Banco di Caribe;
uur Pif Paf Killers vs Coco Rico/ hans - Don Nicho Hurtado Ballpark.
klasse)
uur Royal Scorpions Veteranen vs Cats Veteranen;
uur Royal Scorpions/MCB vs Wild Banco di Caribe - Tio Daou Ballpark.
uur Lagun Stars/Junghans vs Sta. Pirates/Wallé Constructions;
uur Sta. Rosa Indians/Mennen Speed- vs Groot Kwartier Stars/ABN - Sta. Ballpark.

TIEK
çaosche Atletiek Bond)
uur start+finish 10-km loopwed- voor Otrobanda Hotel & Casino.

BAL
rashon Futbòl Kòrsou)
uur Jong Holland/Kodela vs Sithoc/ Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * * * *

Pretoria:amnestie voor ballingen

ANC betwist aantal vrijlatingsverzoeken

KAAPSTAD - Zuid-Afrika heeft vrijdag amnestie verleend aan 220 politieke ballingen en bekendgemaakt dat het een nieuwe groep van 96 politieke gevangenen wil vrijlaten.

Alle politieke gevangenen moeten volgens een eis van de anti-apartheidsbeweging Afrikaans Nationaal congres (ANC) uiterlijk 30 april zijn vrijgelaten. Dit is een van de voorwaarden van het ANC voor het openen van onderhandelingen met de regering over de wijze waarop de overgang moet worden bereikt van een regering van de blanke meerderheid naar democratie. Maar intussen is onenigheid tussen regering en ANC ontstaan over het aantal gevangenen dat een aanvraag heeft ingediend om te worden vrijgelaten op grond van het feit dat zij op politieke gronden werden veroordeeld.

Volgens het ANC moet eenieder worden vrijgelaten die om zo'n reden is veroordeeld, of het nu ging om het - indertijd verboden - dragen van ANC-kleuren, tot stenen gooien naar de politie of plaatsen van een bom. Naar een regeringswoordvoerder vrijdag zei, hebben slechts 850 van de 96.000 gevangenen in het land zo'n aanvraag ingediend. Maar volgens ANC-woordvoerder Trevor Manual hebben veertienhonderd mensen dit gedaan, zijn anderen daartoe nog niet in de gelegenheid gesteld en telt Zuid-Afrika in elk geval zeker drieduizend politieke gevangenen.

Met de 96 nieuwe politieke gevangenen, die Zuid-Afrika vrijdag zei te willen vrijlaten, komt het totale aantal dat in totaal is vrijgelaten sinds het akkoord van augustus vorig jaar tussen ANC-leider Nelson Mandela en president Frederik W. de Klerk op 535. De Klerk, verleende vrijdag amnestie aan 220 politieke ballingen, die nu naar hun land kunnen terugkeren. Volgens een woordvoerder van het Zuidafrikaanse ministerie van justitie komt het aantal ballingen, tegen wie elke vervolging vervallen is verklaard, hiermee op 3.194.

Werkloosheid in EG licht gestegen

BRUSSEL - De werkloosheid in de Europese Gemeenschap is begin dit jaar licht toegenomen. Volgens cijfers die Eurostat, het EG-bureau voor de Statistiek, vrijdag bekendmaakte steeg de werkloosheid in februari tot 8,5 procent. Dat is 0,1 procent hoger dan in januari.

Voor het eerst sinds medio 1985 ligt het werkloosheidspercentage hoger dan in dezelfde maand van het voorgaande jaar. Tussen februari 1989 (9,2 procent) en februari 1990 (8,4) was een duidelijke neerwaartse trend zichtbaar. In Groot-Brittannie bleef het aantal werklozen stijgen. In februari was 7,5 procent van de beroepsbevolking zonder werk, tegen 7,2 procent de voorgaande maand en 6,3 procent in februari 1990. Ook Ierland, Belgie, Denemarken en Frankrijk telden meer werklozen. De zuidelijke landen Italie, Portugal en Spanje boekten enige vooruitgang.

Garantie Exim-bank voor woningbouw in Israel

WASHINGTON - De Amerikaanse Export-Import-bank stelt zich opnieuw garant, nu voor een bedrag van 64,7 miljoen dollar, voor de bouw van nederzettingen in Israel.

Met het bedrag is de aankoop mogelijk van drieduizend in de VS geprefabriceerde wooneenheden voor joodse kolonisten uit de Sovjetunie en Oost-Europa. Dit maakte de Exim-bank vrijdag in Washington bekend. Tot het begin van het jaar had de bank al bijna achthonderd miljoen gulden ter beschikking gesteld voor soortgelijke projecten. Ongeveer een miljoen kolonisten, die naar schatting 250.000 huizen nodig hebben, worden de komende vijf jaar in Israel verwacht. Aan de garantie is de voorwaarde verbonden dat de huizen niet in de bezette gebieden worden neergezet.

Paus: studenten opgeleefd

ROME - Paus Johannes Paulus II is tijdens een toespraak aan de Romeinse universiteit La Sapienza langdurig door linkse studenten uitgefloten. Dit gebeurde door enige tientallen jongelui.

De paus was uitgenodigd om te komen spreken op een symposium van de rectoren van Oost- en Westeuropese universiteiten over Het grote Europa van de culturen'. De protesterende studenten hielden het fluitconcert de hele toespraak van de paus vol en probeerden hem keer op keer te onderbreken. 'Men kan niet ontkennen dat er sprake is van een zekere opleving onder de studenten. Dat konden we niet alleen zien maar ook met eigen oren horen' zei de paus naderhand met een brede glimlach, terwijl hij vragen van studenten beantwoordde. De paus hield wat hij noemde een duidelijke keuze voor aan de studenten: Jullie kunnen de weg gaan van macht, prestige en welvaart of jullie stellen je leven in dienst van de samenleving, dankzij een voltooide opleiding en geestelijke rijpheid die menselijke en christelijke waarden als basis voor alle activiteiten ziet'

Slachtoffers atoombom herdacht

■ *NAGASAKI - President Michail Gorbatsjov heeft vrijdag bloemen gelegd bij het monument voor de slachtoffers van de atoombom in Nagasaki. Het monument is opgetrokken in het Vredespark.*

Vijf doden: huwelijksproblemen

HOUSTON - Een in de Amerikaanse stad Houston woonachtige man heeft zijn vier kinderen en zichzelf met pistoolschoten om het leven gebracht.

Volgens de politie was de uit Vietnam afkomstige man tot zijn daad gekomen omdat zijn vrouw hem had verlaten. Hij schoot zijn kinderen in de eetkamer door het hoofd nadat hij eerst een foto van ze had gemaakt. De politie was in de nacht van donderdag op vrijdag een kijkje gaan nemen in de woning op verzoek van de buren die schoten hadden gehoord. De leeftijd van de kinderen varieerde van zeven tot zeventien jaar.

Rode Kruis zoekt personeel voor hulp aan Kurden

DEN HAAG - Het Nederlandse Rode Kruis heeft vrijdag Nederlandse artsen en verpleegkundigen opgeroepen zich te melden voor uitzending naar noord-Irak en de grensgebieden met Turkije en Iran.

Zij moeten gaan helpen bij de opvang van de Kurdische vluchtelingen. Als gevolg van de grote vraag naar artsen en verpleegkundigen in het gehele Midden-Oosten is het kandidaat-bestand van het Nederlandse Rode Kruis uitgeput. Zaterdag verschijnen in enkele dagbladen personeelsadvertenties van het Nederlandse Rode Kruis.

PLO geeft toestemming gesprek Palestijnen

Israël vraagt bedenktijd na urenlang overleg met Baker

JERUZALEM - Israel heeft vrijdag na een gesprek van vijf uur van premier Yitzhak Shamir en minister van Buitenlandse zaken David Levy met VS-minister van Buitenlandse zaken James Baker tijd gevraagd om na te denken over zijn nieuwe voorstellen om de Israelische en Arabische standpunten over een regionale vredesconferentie nader tot elkaar te brengen. Vanmorgen zou Baker een delegatie ontmoeten van de Palestijnen. De PLO gaf daartoe zijn fiat.

Uit Tunis werd 's avonds vernomen dat de Palestijnse Bevrijdings-organisatie (PLO) groen licht heeft gegeven voor een ontmoeting met Baker van een Palestijnse delegatie. Deze delegatie moet Baker een memorandum overhandigen. De delegatie zal echter beperkt worden tot drie man als er geen antwoorden zijn op elf vragen die de Palestijnen Baker eerder stelden via het Amerikaanse consulaat of deze antwoorden als 'negatief' worden beoordeeld, zo werd vernomen uit bronnen van het PLO-hoofdkwartier in Tunis. De groep zou dan bestaan uit drie vooraanstaande Palestijnen, Faysal al-Husseini uit het door Israel geannexeerde oost-Jeruzalem, Zakaria Al-Agha uit de strook van Gaza en Hanan Ashrawi uit de door Israel bezette westelijke Jordaanoever. In het memorandum van de delegatie van drie "zullen opnieuw de uitgangspunten van het Palestijnse standpunt worden weergegeven, die de basis vormen voor elk vredesproces in het gebied, zo meldde het Palestijnse persbureau WAFA uit Tunis.

VERZET

Twee nevenorganisaties binnen de PLO naast PLO-leider Yasir Arafats Al-Fatah - het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina en het Democratisch front voor de bevrijding van Palestina - riepen de Palestijnen vrijdag op "zich te verzetten tegen het Israelisch-Amerikaanse plan voor een regionale conferentie en vast te houden aan de internationale legaliteit". "De Palestijnen die zaterdag in Jeruzalem Baker willen ontmoeten, maken zich dienstbaar aan - of zij willen of niet - het Amerikaans-Israelische scenario om een alternatief voor de PLO te scheppen en het Palestijnse volk te verdelen. Wij houden vast aan de "optie van de strijd en versterking van de Palestijnse opstand of Intifada om deze verdachte plannen te laten mislukken".

Naar uit Israelische diplomatieke en regeringsbronnen werd vernomen, nam Baker met Levy namen door van mensen die in de Palestijnse delegatie zitting kunnen nemen op een regionale conferentie en zelfs de mogelijke datum van zo'n conferentie. Het voornaamste andere hete hangijzer is de joodse kolonisatieseringspolitiek in bezet gebied.

In Israelische politieke kringen zei men inmiddels te verwachten dat Baker dinsdag of woensdag na zijn rondreis langs Jordanie, Egypte, Saudi-Arabie, Kuwayt en Syrie weer in Israel zal zijn. Volgens Shamirs woordvoerder Avi Pazner waren de "nieuwe voorstellen" van Baker, waarover van beide zijden totaal werd gezwegen, gebaseerd op ideeen die hij op zijn rondreis van vorige week bij Arabische landen opdeed.

De Haas hoofdofficier justitie in Rotterdam

DEN HAAG - Mr De Haas is benoemd tot hoofdofficier van justitie in Rotterdam. Van 1970 tot 75 was De Haas hoofdoficier op Aruba. Daarna was hij dit in Arnhem en van 79 tot 89 advocaat generaal bij het gerechtshof in Arnhem. Vanaf 1989 tot nu toe was hij weer hoofdofficier in Zwolle.

Ertstanker vermist

CANBERRA - Australie heeft zaterdag de luchtvaart-autoriteiten van buurlanden verzocht mee te helpen aan de opsporing van een ertstanker met 27 bemanningsleden aan boord.

Met het schip is sinds woensdag geen contact meer geweest. Het verdween in de Indische Oceaan ten westen van Australie. De Mineral Diamond vervoert 140.000 ton ijzererts voor Nederland. De tanker staat in Hongkong geregistreerd. In het gebied waar de tanker verdween woedde woensdag een storm.

AGENDA
ONAIRE

8000
EER: 8222
TRALE: 8845
AL: 8900

L te Lagoen: maandag t/m vrijdag
-16.00 uur; zaterdag van 08.00-
zondag gesloten.

RE BIBLIOTHEEK
tijden voor het publiek)
en donderdag van 14.00-18.00
ag en vrijdag van 08.00-12.00/
0 uur; zaterdag van 10.00-12.00

tijden voor lezers)
van 14.00-19.00 uur.

ITING: maandag t/m vrijdag aan-
stukken om 15.30 uur; gewone
n 16.30 uur.

CLUBS
ormatie H. Nicolaas, tel.: 5520/

oensdag 12.00 uur - Restaurant

DI ARTE BONAIRE (Kaya
): openingstijden: maandag t/m
n 08.00-12.00/14.00-18.00 uur;
van 08.00-12.00 uur.

LUB (Weg naar Willemstoren):
vrijdag van 20.00-24.00 uur;
van 12.00-24.00 uur.

ningstijden Slachthuis i.v.m.
d van de keurmeester zal tot
r uitsluitend op donderdagen en
geslacht en gekeurd worden.

****

NSTEN
rduskerk, Kralendijk:
t/m zaterdag om 18.45 uur;
n 08.00 en 19.00 uur.
kerk, Antriol:
t/m zaterdag om 19.30 uur;
n 09.00 en 18.00 uur.
kerk, Rincon:
t/m zondag om 19.30 uur.

NBEZORGING doorgeven aan
Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique

****

Zeventig passagiers op eerste KLM-vlucht

KRALENDIJK — Voor de eerste directe KLM-vlucht van Amsterdam naar Bonaire zijn minstens zeventig passagiers geboekt. Daaronder ook een vijftiental Franse reisagenten die van de inaugurele vlucht gebruik wilden maken op advies van de vroegere KLM-vertegenwoordiger op Curaçao, de heer Pielage, die inmiddels voor het luchtvaartbedrijf in Frankrijk is gestationeerd.

Zeventig passagiers op een vlucht van een DC-10 is op zich lang niet voldoende. Hugo Gerharts attendeert er echter op, dat er voor de rechtstreekse verbinding tussen Schiphol en Bonaire vrijwel geen enkele promotie is gemaakt. Dat komt echter wel, aldus Gerharts, die aan de Bonaireaanse overheid enige voorstellen heeft gedaan om een toegespitste promotie te maken in Nederland en Duitsland.

Ook de KLM zal in deze promotie deelnemen. Naar de mening van Hugo Gerharts zal in eerste instantie een bedrag van honderdduizend gulden gemoeid zijn met de promotie. Daarvan zal de KLM dan vijftigduizend gulden moeten dragen en Bonaire de andere helft. Die Bonaireaanse helft zal dan opgebracht moeten worden door de overheid en het Bonaireaanse bedrijfsleven, de handel en Bonhata. Ieder dus een bedrag van 25.000 gulden. Ook voor Duitsland geldt hetzelfde bedrag en dezelfde verdeling, zij het dan in de wat hardere Duitse mark (D-mark).

TRANSITO

Bij de vlucht zaterdag zijn er verschillende festiviteiten op de landingsbaan en in het luchthavengebouw. De overige (100) passagiers op vlucht 789 zullen ook uitstappen en enige tijd in transito blijven op de Flamingo-luchthaven. Uiteraard krijgen zij ook een geschenkje aangeboden ter herinnering aan deze eerste vlucht.

Als het vliegtuig weer naar Nederland vertrekt — via Curaçao — dan stappen er op deze eeste vlucht ook 28 passagiers op Bonaire in. Opmerkelijk is dat de normale vlucht met de Dash van de ALM in ruim vijftien minuten van Bonaire naar Curaçao vliegt. De 'wide body' van de KLM doet er aanzienlijk langer over, want voor de DC-10 duurt de vlucht ruim 35 minuten. Dat komt omdat het vliegtuig tamelijk snel moet stijgen en daarom geruime tijd na het opstijgen pas de bocht kan nemen om koers te zetten naar Curaçao.

KLM schrijft geschiedenis

■ *Een historische foto uit 1946. Het eerste vliegtuig van de KLM dat een passagiersdienst uitvoerde, was 'De Snip'. Dit vliegtuig was ook het eerste dat van Amsterdam naar Curaçao vloog in 56 uur. De laatste jaren is er in Nederland hard aan gewerkt om de — volkomen verwaarloosde — Snip weer in zijn oude glorie te herstellen.*

KRALENDIJK — De KLM heeft in de wereld van het vliegverkeer geschiedenis geschreven. Niet alleen was het luchtvaartbedrijf het eerste dat een min of meer geregelde passagiersdienst opende in 1919, maar in 1924 was het ook de eerste maatschappij die een stier overvloog van Rotterdam naar Parijs. In 1927 was de KLM de eerste die een dienst opende tussen Europa en Jakarta (Indonesië) en in 1934 was het bedrijf de eerste die ging vliegen met de geheel metalen DC-2, evenals dat ook het geval was met de DC-3 en in 1966 de DC-9.

In 1972 begon de KLM als eerste luchtvaartbedrijf in de gehele wereld te vliegen met de Boeing 747-B, terwijl in 1972 ook als eerste in de wereld door de KLM gekozen werd voor de DC-10-30. Toen in 1975 de KLM de eerste was die de Boeing 747M introduceerde, werd dat — ook als eerste luchtlijn ter wereld — in 1983 gevolgd door Boeing 747-300, beter bekend als de Jumbo met de twee verdiepingen. In 1989 ten slotte begon de KLM in Europa als eerste te vliegen met de Boeing 747-400.

En vandaag heeft de KLM weer een primeur. Immers de KLM is de eerste maatschappij ter wereld die een rechtstreekse vlucht uitvoert van Amsterdam naar Bonaire. Overigens geen moeilijke kwestie, want de richting was bij de KLM al jaren bekend. Misvliegen is er ook niet bij, want de DC-10 die als eerste naar Bonaire komt, wordt gevlogen door gezagvoerder Hofman die jarenlang als ALM-piloot tussen Curaçao en Bonaire heeft gevlogen.

KRALENDIJK — Tijdens de persconferentie in verband met de aankomst van de eerste KLM DC-10 op Bonaire lichtte KLM-vertegenwoordiger Hugo Gerharts toe, dat de afhandeling van vracht aanzienlijk beter zal gaan gebeuren dan in het verleden het geval was.

Toen moest men namelijk voor vracht- en douaneafhandeling naar het nauwelijks geschikte douanemagazijn ter hoogte van de nieuwe pier. Nu echter heeft de BTC — gezien ook de eisen die de KLM stelt — een gedeelte van de oude hangar op het vroegere terrein van de luchthaven gekregen.

Dit gehuurde magazijn zal dan dienst gaan doen als loods voor de aangekomen vracht van de KLM. In het tweede gedeelte van het gebouw zal de vracht van Aerocargo afgehandeld kunnen worden. De Bonaire Trading Company (BTC) als agent voor de KLM zal ook van de loods gebruik maken om de voor de afhandeling van een DC-10 noodzakelijke equipage — zoals bij voorbeeld een hooglader — te herbergen. Met een hoogladder kunnen de containers uit de DC-10 getild worden.

Janga en Abdul ook aan bod

Mogelijk wisseling raadsleden Paboso

KRALENDIJK — Afgelopen woensdag belegde de momenteel tweede grootste partij Partido Boneriano Sosial (Paboso) een persconferentie. Het doel was tweeledig: Paboso-voorzitter Nochi Willem bood het actieprogramma 1991 van de gele partij aan, terwijl hij ook de laatste verkiezing voor de Eilandsraad evalueerde.

Voor het aanbieden van het actieprogramma 1991 voor de Eilandsraad wel enigszins laat, gezien het feit dat de verkiezingen op 12 april hebben plaatsgevonden. Dat vond Willem zelf ook wel, maar hij bleek een plausibele verklaring te hebben, namelijk een vertraging veroorzaakt door de drukker van het actieprogramma. Zoals gewoonte is bij Paboso, is het actieprogramma ter zake doende en omvat vrijwel alle programmapunten die in een beleidsprogramma opgenomen dienen te zijn.

Ten aanzien van de laatste verkiezingen deelde Willem mee, dat de Paboso zich als winnaar beschouwt, nu er voor de eerste maal deelgenomen werden de partij twee zetels van de negen in de Eilandsraad wist te behalen. Willem attendeerde er op dat ondanks alle kritiek het besluit in de partij dat elke kandidaat een persoonlijke campagne mocht voeren heel succesvol is geweest. In de toekomst zal dit er ongetwijfeld toe bijdragen dat kandidaten die minder stemmen hebben behaald, zich nog meer voor de partij — en hun eigen kiezer — zullen inzetten, aldus Willem.

In de partij is eveneens overleg gepleegd over de derde plaats van de enige vrouwelijke kandidaat Regina Janga. Op twee stemmen na zou zij de raad gehaald hebben. Volgens Willen zal de partij de komende vier jaar elke daarvoor in aanmerking komende kandidaat de kans geven zich politiek te ontwikkelen. Zonder verder over de partijstrategie uit te weiden benadrukte Willem in feite dat de "grote" stemmentrekkers als Janga (157), Emerenciana (94) en Ewald Abdul (122) ook de kans krijgen om zich in de Eilandsraad van Bonaire te profileren.

*****

VOETBAL / GRONINGEN - Doelman Patrick Lodewijks staat volgend seizoen opnieuw bij FC Groningen onder de lat. Eigenaar PSV en Groningen bereikten overeenstemming over de huursom. Het bedrag werd niet prijsgegeven. Lodewijks en de club werden het ook eens over een nieuwe verbintenis. De sluitpost speelt al twee seizoenen als huurling in het noorden.

BON BINI OP BONAIRE

Van Fokker F - 18 tot DC - 10

KLM SCHRIJFT GESCHIEDENIS OP BONAIRE

door Hubert Linkels =

LENDIJK — In 1934 de de KLM het vijftien- bestaan. De toenmalige cteur van 's werelds ste luchtvaartmaat- ppij Albert Plesman ot deze gebeurtenis te enken met een tweetal ndere vluchten. Men zou nemen aan de legendari- race London-Melbourne en zou de eerste Trans- tische KLM-vlucht naar çao uitvoeren. Een reden de Bonaireaanse man Lodewijk Daniel arts 'mijnheer L.D.', om bezoek te brengen aan geboorteland en aan zijn d Plesman. Deze moest lijk goed vinden dat de er F-XVIII, beter als de ' na aankomst op çao zou dóórvliegen naar re.

sman vroeg bij die gele- eid aan Gerharts hoe- mensen er eigenlijk op ire woonden en toen antwoordde dat dit er izend waren riep Ple- heel verontwaardigd: k je dat de KLM naar ire gaat vliegen voor izend mensen?'. Ger- was overigens niet voor gat te vangen en hij oordde: 'Natuurlijk niet.

KRALENDIJK - Het oude en gezellige stationsgebouw dat op Bonaire dienst heeft gedaan van 1953 tot 11 juni 1976.

Je gaat niet vliegen voor 6000 mensen die op Bonaire wónen. Je moet er juist toeristen naar toe brengen'.

L.D. toonde foto's van Bonaire, hemelde het eiland op tot een paradijs dat zijn weerga niet kende en tenslotte zei Plesman: 'Nou dan zullen we het maar doen'.

In de nacht van 14 op 15 december 1934 precies op het middernachtelijk uur vertrok onder bijzonder slechte weersomstandigheden, natte sneeuw en laaghangende wolken de Snip uit Amsterdam. Via Marseille, Alicante, Casablanca, Porto Praia, Paramaribo en La Guaira arriveerde de Fokker F-XVIII na een vlucht van meer dan 11.000 kilometer en een vliegtijd van 54 uur na zeven dagen op Curaçao. Een enorme prestatie van gezagvoerder J.J. Hondong, tweede bestuurder J.J. van Blakom die tevens optrad als navigator, telegrafist S. van der Molen en boordwerktuigkundige L.D. Stolk die in de KLM geschiedenis historie schreven met deze 'Kerstvlucht' anno 1934.

De kerst- en nieuwjaarspost kwam dat jaar dus prachtig op tijd vanuit het moederland aan. Bonaire moest daarop nog even wachten, want de post moest nog verscheept worden met de Djalma en dat duurde zeven dagen langer; net zo lang als de vlucht van Amsterdam naar Curaçao.

Albert Plesman deed zijn woord gestand en bepaalde dat de Snip ook een vlucht moest maken naar Bonaire. Het vliegtuig scheerde laag over het Flamingo eiland, waar de bewoners stijve nekken kregen van het naar boven staren. L.D. Gerharts had echter verzuimd om te vertellen dat het vliegtuig niet zou kunnen landen, aangezien het eiland niet over een landingsbaan beschikte.

Dat was echter niet geheel zonder opzet, want nu konden gezaghebber en landraden — waarvan Gerharts deel uit maakte — zich tot de Gouverneur van Curaçao B.W.T. van Slobbe richten om ook op Bonaire een vliegveld aan te leggen.

De gouverneur zwichtte tenslotte voor het argument dat zieke mensen naar Curaçao vervoerd moesten worden. De reis duurde met het vliegtuig ruim een half uur en dat zou levens kunnen besparen. In 1935 begonnen de werkzaamheden voor de aanleg van een vliegveld op Subi Blancu, maar op een plaats die volkomen ongeschikt zou blijken wegens de ondergrondse waterstromingen die de oppervlakte ondermijnde en de grond drassig maakte.

Toen de Snip voor de eerste maal op Bonaire landde, zakte het vliegtuig inderdaad weg in de modder en moesten vijftig mensen en een paard de KLM vogel weer op stevige grond trekken. Het eerste KLM vliegtuig dat op Bonaire landde was echter niet — zoals velen denken — de Snip. Het was de PJ AIO Oriol die op 9 mei 1936 een proefvlucht maakte naar Bonaire onder commande van vlieger J. Verhoeven die later chef van de vliegdienst op Curaçao werd. Het vliegveld was in april gereed gekomen.

De proefvlucht bleek uitermate goed geslaagd en op Eerste Pinksterdag van het zelfde jaar werd er weer een passagiersvlucht uitgevoerd. Echter wel op voorwaarde dat Gerharts zou zorgen dat er tien passagiers geboekt zou worden. Onder de tien 'waaghalzen' bevond zich uiteraard Gerharts zelf en drie mensen van zijn agentschap, de pastoor van Kralendijk, de ontvanger en een drietal fraters.

Op de grote dag waren er weer meer dan duizend mensen op de been. De tien 'helden' stapten in, de deuren werden gesloten en toen... kon men de motoren niet aankrijgen. Iedereen moest weer uitstappen en de familieleden van de luchtreizigers probeerden de passagiers over te halen, om toch maar van de vlucht af te zien. Het kostte heel wat overtuigende woorden om de tien weer in de Oriol te krijgen, maar tenslotte vertrok het vliegtuig toch richting Curaçao. Twee maanden later werd een ernstig zieke patiënt met de KLM overgebracht en het leven van deze patiënt kon gered worden.

Het eerste kantoor van de KLM op het vliegveld Subi Blancu waar Lodewijk Gerharts de scepter zwaaide — de Gerhartsen vertegenwoordigen de KLM nu precies 55 jaar op Bonaire — was een voetbalkeet, waarin de voetballers zich voor en na de wedstrijd verkleedden. Drie jaar later kwam er verbetering voor Gerharts die nu een 'eigen' onderkomen had ter grootte van een wachthuisje voor de tram. Vanaf 2 september 1938 werd er een aanvang gemaakt met de wekelijkse KLM vlucht. Dat duurde overigens niet erg lang, want in die tijd regende het zo hard, dat het vliegveld telkens weer opnieuw werd afgekeurd.

Het luchtverkeer nam echter langzaam maar zeker toe. In 1936 werden er vijf vluchten uitgevoerd met 26 passagiers, in 1944 waren dat er al 123 met een totaal van 2862 personen. In 1954 een totaal van 413 vluchten met 9936 passagiers terwijl er zes jaar later al 13.525 passagiers tussen Curaçao en Bonaire werden getransporteerd.

Wie vroeger niet wilde vliegen omdat het zo gevaarlijk was, wilde nu niet meer met de boot, omdat dát zo gevaarlijk was. In de Tweede Wereldoorlog werd het huidige Flamingo vliegveld aangelegd. Na tien jaar moest dat alweer vernieuwd worden. In de loop van de jaren is het Flamingo vliegveld telkens weer aangepast aan de behoefte aan grotere vliegtuigen. Niet alleen vanwege de afhandeling van de passagiers, maar vooral ook door de baan te verlengen waardoor grotere vliegtuigen op Bonaire konden landen.

Het min of meer geregelde luchtvervoer heeft voor Bonaire nog andere voordelen gebracht dan de snelle verbinding voor de zieke en gezonde mensen op het Flamingo eiland. Het was nu immers ook mogelijk om op korte termijn machinerieën, onderdelen en andere technische apparaten naar Bonaire te transporteren. Ook voedingsmiddelen die aan bederf onderhevig waren, behoefden niet meer per schip vervoerd te worden, maar konden gebruik maken van het veel snellere vrachtvervoer per KLM vliegtuig.

Hoewel Bonaire nu over een vliegveld beschikte, was er in 1955 pas geld om ook een verlichting aan te leggen. Het was de — afgedankte — verlichting van Aruba die voor Bonaire de uitkomst betekende voor avond- en nachtvluchten naar Curaçao.

De KLM bleef aandacht houden voor Bonaire. In het begin met de Fokker F-18 die vijftien passagiers met een snelheid van 200-km per uur naar het Flamingo eiland kon vervoeren. Daarna kwam de Lockheed Elektra die slechts tien passagiers kon vervoeren, maar wel 300-km per uur vloog. De DC-serie — waarvan vandaag de DC-10 wide body op Bonaire arriveert — werd geopend met de DC-5 en de DC-3 die resp. 15 en 28 passagiers konden vervoeren.

Voordat de DC-6 in gebruik genomen werd, vloog de KLM nog enige tijd met de Convair die 44 passagiers kon vervoeren. Het verzoek van Lodewijk Daniel Gerharts en de beslissing van Albert Plesman-postuum begiftigd met de Edward Warnermedaille wegens zijn verdiensten voor de burgerluchtvaart — hebben voor Bonaire erg veel veranderingen gebracht. Bonaire mag Plesman wel dankbaar zijn voor zijn positieve bijdrage aan het begin van de luchtverbinding van Bonaire. Lodewijk Daniel Gerharts echter moet in dankbaarheid herdacht worden en er lijkt geen betere manier dan deze pionier in de Bonaireaanse lucht te eren door de Flamingo luchthaven te herdopen in het L.D. Gerharts vliegveld op Bonaire.

KRALENDIJK - Op 20 november 1974 legde de toenmalige minister van Welvaartszorg Minguel Pourier de eerste steen voor het nieuwe luchthavengebouw. Uiteraard werd op het gebeurtenis het glas geheven, zij het dat dit door omstandigheden een 'cup' was. De belangstelling voor het Bonaireaanse project was er niet minder om. Op de foto vlnr gezaghebber Alfred Sint Jago, minister president Juancho Everts, statenlid Rudi Ellis, gemachtigd controleur van het Europees Ontwikkelingsfonds G. Bergwerf, minister Minguel Pourier en statenlid Rufus McWilliam. Geheel rechts de enkele jaren geleden overleden eilandsecretaris Mr Wouters.

Pabien

Na 55 jaar vertegenwoordiging

Hugo Gerharts doorbrak de vicieuze cirkel

- door Hubert Linkels -

LENDIJK — Onlosmak is de naam van de hartsen verbonden aan Nederlandse luchtvaarttschappij KLM. Niet n omdat van vader op de belangen van de M op Bonaire werden rtigd, maar vooral omdat o Gerharts de afgelopen n als geen ander heeft bbied bij de KLMtie om ook het in de duw van Curaçao en ba liggende Flamingo d Bonaire in het routea van de KLM te doen men. De KLM onder de enorme inzet van Gerharts en benoemde vorig jaar in het illusezelschap van de 'World ty of Skippers of the Dutchman'. Een terecnderscheiding voor de die zich in binnen- en nland verdienstelijk kte voor de KLM.

aar niet alleen voor Gerharts is het een rische dag omdat de e rechtstreekse KLM t met een DC-10 werkheid is geworden. l voor Bonaire, dat groels afhankelijk is van oerisme in de eilandeeconomie is zaterdag 20 een gedenkwaardige waarbij de vicieuze tenslotte is doorbroken. ds in de beginjaren tig — en om precies te 14 maart 1973 — t een Koninksrijkscome Bonaire om na te waarom Bonaire naus groei in het toerisme onde. Al spoedig bleek, en verlengde startbaan vitaal belang zou zijn het ontluikende toe- omdat vliegtuigen van pe DC-8 Boeing 707 en staan 'wide bodies' op eiland konden landen. tstreekse vluchten naar en van het Flamingo eiland waren er niet en de tussenstops op Curaçao veroorzaakten vaak een onaanvaardbare vertraging voor de vakantieganger.

Ondanks de positieve verwachtingen, bleek echter dat de Koncomdelegatie de Nederlandse regering geenszins positief wenste te adviseren. 'Een groot vliegveld is een enorme belasting voor het budget indien daarop met onvoldoende frequentie door grote vliegtuigen wordt geland', aldus het vernietigende rapport. Uiteraard weigerde Nederland de benodigde financien om het vliegveld uit te breiden. Een van samenwerking toen heette — mr Miguel Pourier wees er in Brussel wel op, dat door de EG al eerder fondsen voor Bonaire gefinancierd werden en met name voor de bouw van een nieuw stationsgebouw en een nieuw platform. Hij achtte derhalve de financiering van de verlenging van de landingsbaan het sluitstuk van dit voor Bonaire zo belangrijke project. Pourier wist te bewerkstelligen, dat de verlengde landingsbaan toch weer op de EG-agenda kwam te staan.

Ondanks de terughoudendheid van de EG had Bonaire evenwel geen klagen. Het

Tussenstops veroorzaakten onaanvaardbare vertragingen

de voornaamste reden was, dat Bonaire te weinig hotelkamers telde en in 1975 werd het eilandsbestuur duidelijk gemaakt, dat beneden de duizend kamers geen enkele Amerikaanse maatschappij rechtstreeks op Bonaire zou vliegen.

Een klap was echter, dat ook het hotel van de Bonaire Palace groep niet gebouwd kon worden omdat de garantie van de Europese Gemeenschap (EG) niet gegeven kon worden. Reden: Er konden geen vliegtuigen van het type DC-8 en DC-10 op Bonaire landen. De circulus vitiosus leek geslotener dan ooit.

Het waren vooral de twee in de EG participerende staten Duitsland en Italië die tegen waren; zij het dat bij de stemming Duitsland zonder meer tegen was, terwijl Italië zich van stemming onthield. De toenmalige minister van Welvaartszorg — zoals Ontwikkelings- project van de verlenging van de landingsbaan zou een bedrag vergen van twaalf miljoen, maar in afwachting daarvan werd in 1971 al een bedrag van ruim vier miljoen goedgekeurd voor de bouw van een stationsgebouw dat op 27 juli 1973 werd aanbesteed en waaraan in 1974 door Albo onder leiding van Hans van Ham werd begonnen.

Voor de verlenging van de startbaan tot een lengte van 1750 meter werd ook goedkeuring gegeven en dat betekende, dat de DC-9 van de ALM ook op Bonaire kon landen wanneer het toevallig regende. Voorheen diende het toestel onverrichterzake terug te keren naar Curaçao. Statistisch gezien was het duidelijk, dat het aantal gaande en komende passagiers op Bonaire aanzienlijk steeg. Op 20 november 1974 had minister Pourier de eerste steen gelegd voor het stationsgebouw en op 11 juni 1976 werd het gebouw in gebruik genomen. De E.G. bleek inmiddels wat meer geïmponeerd door de toeristische mogelijkheden van Bonaire dat tenslotte toch toestemming werd gegeven voor de verlenging van de landingsbaan tot 2560 meter. Het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) financierde dit bedrag en hield er zelfs al rekening mee, dat de nieuwe landingsbaan tot 2850 meter verlengd zou kunnen worden.

In 1978 werd de landingsbaan definitief uitgebreid tot 2700 meter. Ondanks dit succes voor Bonaire landden er enkele chartermaatschappijen met een DC-8 of een Boeing 707, maar het grote werk bleef uit. Beloften van American Airlines (AA) en Pan-Am genoeg, maar in de praktijk bleven de 'wide-bodies' uit.

Het was echter wel de KLM die met de 'Discover the Caribbean' promotie in Europa hoge ogen scoorde. Het Europese toerisme groeide en vooral de Nederlanders en de Duitsers hadden de Antillen ontdekt. Bonaire zag het aantal toeristen zienderogen verveelvoudigen en het bleek wederom Hugo Gerharts die de feiten op een rijtje zette. Net als zijn vader wist hij de weg naar de KLM-directie blindelings te vinden. Het was vooral de onlangs met pensioen vertrokken president-directeur van de KLM mr Jan de Soet die gehoor gaf aan de argumenten waarmee Hugo Gerharts voor de rechtstreekse van de KLM naar Bonaire pleitte.

Twee jaar geleden gaf Nederland de financiele goedkeuring van 1,8 miljoen om de afhandelingsfaciliteiten op de Flamingo luchthaven aan de internationale eisen aan te passen. Ook de noodzakelijke screening van de vertrekkende passagiers, zoals geëist wordt door de Federal Aviation Agency (FAA), vindt nu al weer geruime tijd plaats. Ook de noodzakelijke apparatuur om de bagage van de aankomende passagiers af te handelen is bekostigd door Bonaire Trading Company (BTC). Het bedrijf is al sedert de landing van het eerste vliegtuig op Bonaire 55 jaar geleden, agent van de KLM.

Het bedrijf heeft de nodige investeringen gedaan. Maar Hugo Gerharts zegt dat de kost voor de baat gaat. 'Ook voor de komende jaren zie ik een duidelijke stijging van het toerisme vanuit Europa. Zeker nu de rechtstreekse KLM vlucht naar Bonaire is gerealiseerd. Het afgelopen jaar kwamen er bijna tienduizend Europese toeristen naar Bonaire. Dat zijn er gemiddeld toch 200 per week', aldus Hugo Gerharts.

Als 'marketing director' van de Bonaire Hotel and Tourism Association (BONHATA) houdt hij de vinger aan de pols en weet niemand beter dan hij wat er in de toeristische wereld gaande is. Hugo Gerharts heeft de 'circulus in probando' doorbroken en het Flamingo eiland Bonaire op de routekaart van de KLM gebracht. Een verdienste waarin niemand hem heeft geëvenaard.

KRALENDIJK - De eerste DC-3 die op Bonaire landde.

MENSEN

De strijd om Huckleberry

Het gehaal en getrek omtrent de avonturen van Huckleberry Finn gebeurt tussen twee partijen. De ene is Barbara Gluck Testa en haar zus Pamela Gluck Lincoln, die het manuscript in een oude kist vonden op zolder van hun grootvader, James Fraser Gluck een advocaat uit de staat Buffalo. De andere partij bestaat uit de Eerie en Buffalo openbare bibliotheek die Gluck indertijd gebruikte als bemiddelaar om de manuscripten van Twain te pakken te krijgen in 1855.

Er moet iets raars zijn gebeurd met het manuscript op weg naar de bibliotheek, maar niemand weet percies wat. De zusters Gluck willen de helft van het manuscript die zij in hun bezit hebben voegen bij die de bibliotheek heeft. De bibliotheek echter eist volledig eigenaarschap op en wil de zusters slechts een marginale vindersbeloning geven. Geen van beide partijen wil de ander tegemoetkomen. De zusters eisen ten minste één miljoen dollar voor hun helft.

Een kleurrijke sweater gecombineerd met een gestreepte korte broek, beiden gebreid, moet u volgens Yushiyuki Konishi uit Japan zeker aan uw garderobe voor deze herfst / winter toevoegen. Zijn naam doet het al raden. Deze Japanse ontwerper toonde zijn kunnen aan het publiek in Tokyo.

Nog meer **biografienieuws**. Grant Thinker de televisie producent die getrouwd is geweest met befaamde actrice Mary Tiler Moore, is recentelijk bezig geweest zijn biografie aan de man te brengen. Het eerste dat de meeste uitgevers vroegen was: "hoeveel vertel je over Mary in jou boekwerk?" Antwoord: "Niets, dit is een boek over mijn succesvolle carriere". Grote teleurstelling voor de uitgevers, die geen interesse meer hadden. Een maakte zelfs de opmerking dat Joe DiMagio ook geen boek over zijn leven kan schrijven zonder Marilyn Monroe aan te halen.

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Kòktel Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'Operation Eichman';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Salsa City met Bob Harms;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Modísima met Saida en Anne-Marie;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 TeleCuraçao Special: 'Salute to David Leane';
22.20 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

Voorschrijvende artsen maken het soms te bont

UTRECHT — Een stevig en gemotiveerd optreden tegen voorschrijvende artsen lijkt in toenemende mate gewenst. In sommige gevallen zullen apothekers het afleveren van geneesmiddelen moeten weigeren.

Prof. Dr. A.J. Porsius (farmacotherapie, Utrecht) stelt dit in het pharmaceutisch weekblad. Aanleiding is het geval van een 38-jarige vrouw voor wie in 1990 in totaal 323 recepten zijn uitgeschreven voor 46 verschillende geneesmiddelen. De vrouw bezocht in dat jaar 55 keer de huisarts, 52 keer de psychiater en 17 keer andere artsen.

Er was sprake van dubbelen overmedicatie en de huisarts schreef geneesmiddelen voor die een ongewenste wisselwerking hebben met die van de psychiater, die op zijn beurt "wel erg wild bezig was". Porsius vraagt zich af hoe de patiente de bijwerkingen van een overdosis aan bepaalde middelen heeft kunnen doorstaan.

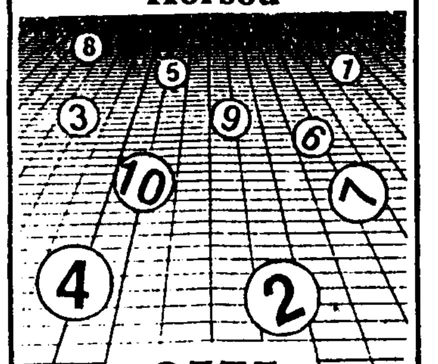
In oktober werd de vrouw in een ziekenhuis opgenomen. Volgens Porsius de gelegenheid voor een poging om de medicatie te saneren. De behandelende artsen en de apotheker kunnen dan de koppen bij elkaar steken om orde op zaken te stellen. "Maar het lijkt niet aannemelijk dat dit is gebeurd als men ziet met welke intensiteit deze vrouw vanaf de dag van ontslag uit het ziekenhuis wederom met geneesmiddelen werd bestookt."

Bij contact met een huisarts uit de groepspraktijk waar de vrouw staat ingeschreven, kreeg Porsius te horen dat herhalingsrecepten dikwijls door de doktersassistent worden uitgeschreven. De huisarts (die de vrouw overigens pas sinds januari 1991 behandelt) zei ook dat men niet wist dat de vrouw ook bij een psychiater onder behandeling is.

De betrokken apotheker heeft de oorspronkelijke huisarts een paar keer een uitdraai van de medicatie toegestuurd en een van de nieuwe huisartsen in het najaar gewaarschuwd door hem de medicatiehistorie te overhandigen. Maar er kwam geen verandering in de recepten.

Porsius heeft de huidige huisarts van de vrouw op de hoogte gesteld. Die heeft nu contact opgenomen met de psychiater. Apothekers moeten volgens Porsius in twijfelachtige gevallen geen geneesmiddelen afleveren onder het motto "dat de arts ze nu eenmaal voorschrijft en dat het daarom wel goed zal zijn".

Wega di Number Kòrsou

2575
1941
7554

Met vreugde en dankbaarheid geven wij kennis van de geboorte van onze zoon en broer

Marcus Joseph

Darice Lucille de Cuba
&
Jeanelle Simone de Cuba

Ouders: Simon y Josette
Rooi Taki 2

15 April 1991

CBS

ZATERDAG

20.00 Uncle Buck
20.30 Lenny
21.00 CBS Saturday Night Movie.

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Night Movie.

Chinese pruiken

Pruiken zijn de laatste modegril van China, sinds de culturele revolutie in 1976. Toen werden zij afgedaan als bourgoise frivoliteit. Nu worden zij, volgens de New China Newsagency, gezien als mode accessoire en niet om kale plekjes of hoofden te verhullen.

Bush biecht

Als voorzorg en bescherming om in een later stadium geen slachtoffer te worden van een van Kitty Kelly's biografieën, heeft president Bush tegenover een groepje eerste en tweede klassers van een lagere school, toegegeven de dag ervoor een ongepast woord te hebben gebezigd. Erger nog, een mevrouw hoorde die uitspraak van de president. Hij schamde zich zo, vertelde hij aan de aandachtige kindertjes dat hij meteen zijn verontschuldigingen aanbood. Nieuwsgierige en happige journalisten drongen er bij de president op aan om te weten te komen wat hij had gezegd, en wie hem had gehoord, maar kregen nul op het rekest. Deze **biecht** kwam tijdens een verhaal dat de president aan de kinderen voorlas toen deze een bezoek brachten aan het Witte Huis.

Geen biografie zonder Moore

Irving Lazar een agent die zich heeft gespecialiseerd in het jagen op literatuur met een veelbelovende toekomst, heeft naar de roddelpers in Amerika weet te beweren een aanzienlijk bedrag geboden voor de memoires van Madonna. Het leuke hiervan is dat Madonna geen letter op papier heeft en ook nog nooit te kennen heeft gegeven daartoe plannen te hebben. De gewiekste zakenman denkt echter dat als hij uitgevers zover kan krijgen dat zij met gigantische aanbiedingen komen, hij de Monroe van de jaren '90 wel zover kan krijgen dat zij haar leven op papier zet. Tot nu toe heeft hij geen geluk gehad. Zijn laatste bod was vier miljoen Amerikaanse dollars. Misschien weet Madonna helemaal niet wat ze op moet schrijven dat zo'n bedrag waard is.

NBC

ZATERDAG

20.00 Amen
20.30 Down Home
21.00 Golden Girls
21.30 Empty Nest
22.00 Carol & Company
22.30 Dear John.

ZONDAG

19.00 Sunday Best
20.00 Expose
20.30 Real Life with Jane Paul
21.00 NBC Sunday Night Movies.

HBO

ZATERDAG

16.00 Movie: 'Walk like a Man'
17.30 First Love, Fatal Love
18.00 Movie: '9 to 5' (1980, Fonda/Dolly Parton)
20.00 Movie: 'One Man's War' Anthony Hopkins/Norma Alea
21.30 One-Night Stand
22.00 Movie: 'Tales from the side: the Movie' (1990, Christian Rae Dawn Chong)
23.35 Movie: 'The Abyss' (198
02.00 Movie: 'Crazy People' (
03.30 Movie: 'Spring Fever' (1988)
05.00 Movie: 'Cage' (1989).

ZONDAG

13.00 America Undercover: Rage - Story of Abuse
13.30 Movie: 'Joe Versus The cano' (1990, Tom Hanks/Meg
15.30 Movie: 'What's Up, Doc?'
17.00 Movie: 'Big Picture' (19
19.00 Movie: 'She's having (1988, Kevin Bacon/Eli McGovern)
21.00 Movie: 'Stanley & Iris' Robert de Niro/Jane Fonda)
23.00 Tom Arnold: Naked Tru
23.30 Movie: 'Joe Versus The cano' (1990, Tom Hanks/Meg
01.20 Movie: 'Perfect Witness'
03.05 Movie: 'Survival Quest'
04.40 Movie: 'Impulse' (1990).

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Girls! Girls! Girls' Elvis Presley/Stella Stevens)
17.05 Fishing with Roland Ma
17.35 Fishin' with Orlando Wil
18.05 World Championship W
19.05 Major League Baseball Braves (L)
21.50 U.S. Olympic Gold
22.50 Night Tracks
23.50 Movie: 'Summer Girl' Barry Bostwick/Kim Darby)
01.50 Night Tracks
04.50 Night Tracks.

ZONDAG

12.50 Happy Days
13.10 Happy Days
13.40 Happy Days
14.05 Major League Baseball Braves (L)
16.50 Tom and Jerry's Funhou
17.35 Captain Planet and the teers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Badman's (1946, Randolph Scott/Gabby
20.45 Good News Moments
21.00 National Geograhic Exp
23.00 Network Earth
23.30 Paid Programming
24.30 World Tomorrow
01.00 Paid Programming
02.30 Larry Jones
03.00 Paid Programming
04.00 WCW Main Event
05.00 Hogan's Heroes
05.30 Gomer Pyle.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen) 672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

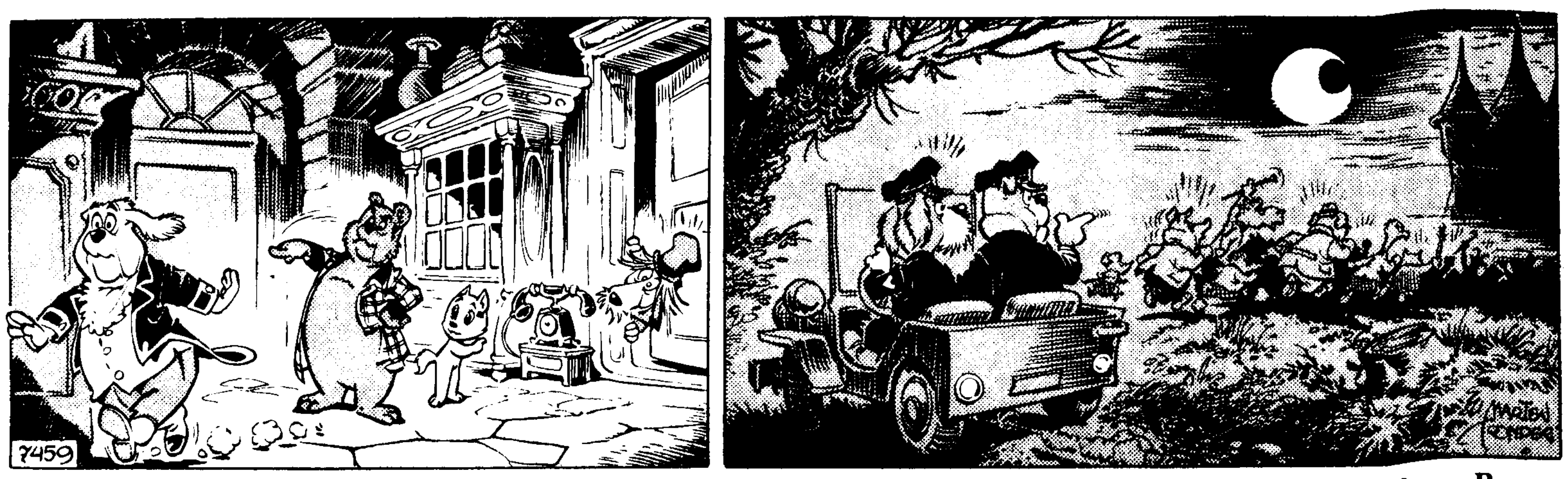
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Loodhervormer door Marten Toonder

7459 — Toen Joost riep, dat de menigte terugkwam, stond heer Bommel haastig op. "Zó kunnen we niet rustig praten!" sprak hij terwijl hij de kamer uitsnelde. "We moeten krachtiger maatregelen nemen! Sluit de luiken, Joost!"

"Die heb ik daarnet al gesloten, met uw welnemen", zei de trouwe knecht, terwijl hij nerveus van de ene voet op de andere dribbelde. "Maar ze zijn een weinig vermolmd, als u mij toestaat. Ik ben bang, dat ze het niet houden".

"Breng de vuurpijlen in gereedheid!" riep heer Ollie uit. "We moeten hulp hebben. Naar de toren; tot de laatste man! In deze vesting zal geen haar op het hoofd gekrenkt worden; al zou ik daar persoonlijk op moeten toezien".

"Hm", zei Tom Poes toen de bediende zich weghaastte om vuurwerk te gaan zoeken. "Kunt u niet beter de politie opbellen?"

"Dat maakt niet genoeg indruk", wierp heer Bommel tegen. "Je weet hoe Bulle Bas is. Als hij me klein kan neerdrukken, zal hij het niet laten. Het is beter om op dringende wijze aandacht te trekken".

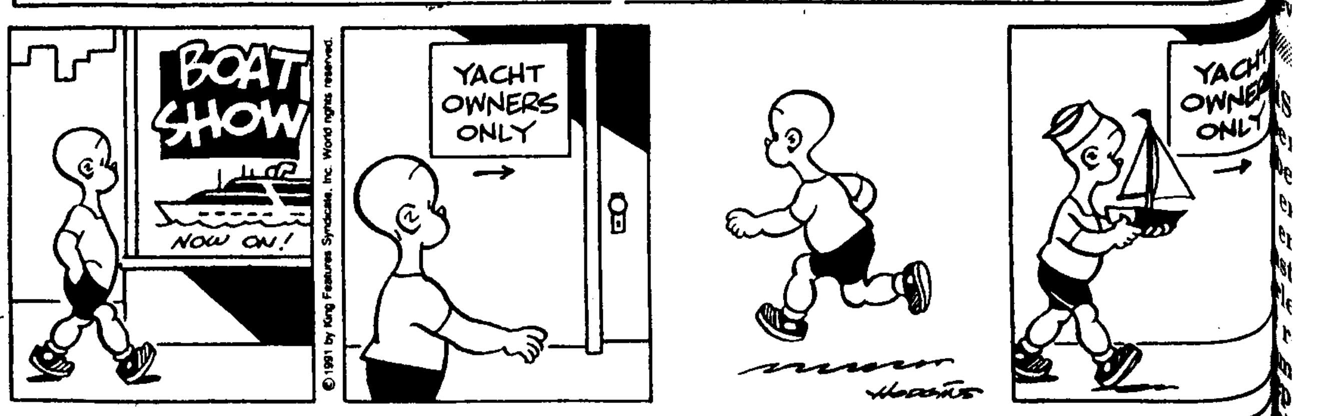
Met deze woorden deed hij de politiechef echter onrecht. Zoals we gezien hebben, reed deze bij nacht en ontij door de dreven om een oogje te houden op de relletjes die in deze buurt gemeld waren.

Zodoende kruiste hij het pad van de burgers die opnieuw naar Bommelstein gingen toen ze merkten dat heer Ollie hen een verkeerd spoor gewezen had.

"Dit lijkt me een overmacht", zei brigadier Snuf ongerust. "We kunnen beter teruggaan om versterking te halen.

"Daar is geen tijd meer voor", gromde de commissaris. "Die lui hebben goud geroken, en nu zijn ze niet veel goeds van plan. Doorrijden, Snuf!"

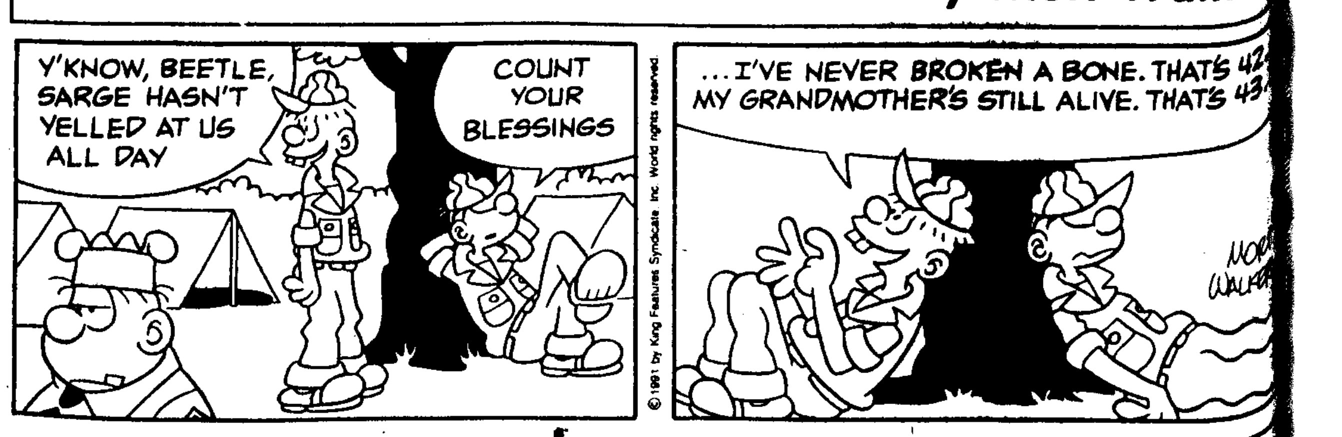
HENRY ® By Dick Hodgins

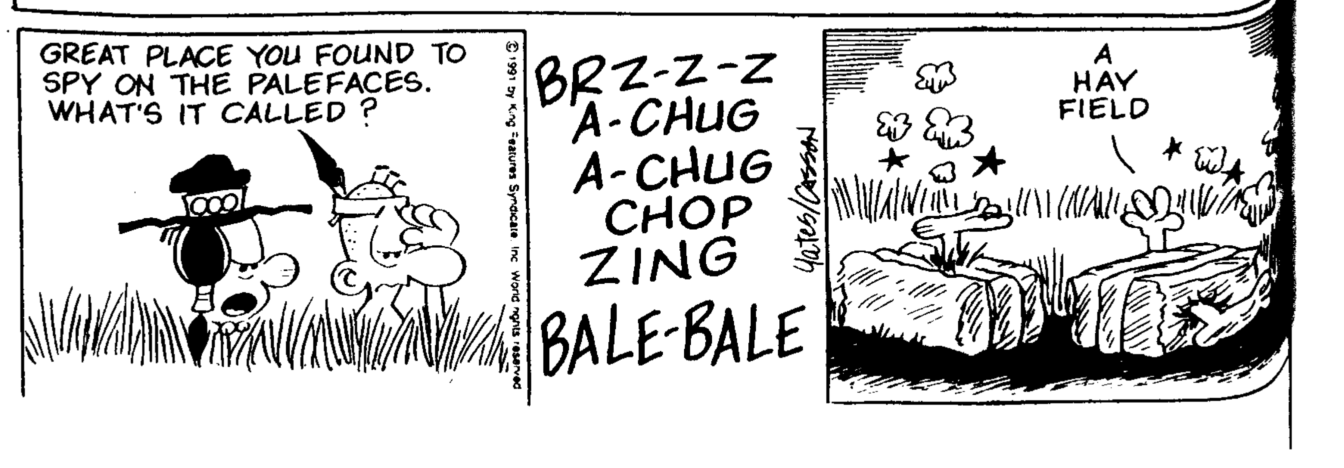
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Stockmarkets - NEWS

YORK	PREV.	19-04	FRANKFURT	PREV.	19-04	AMSTERDAM	PREV	19-04
JONES	2999	2965	DAX INDEX	1613	1599	CBS GEN.INDEX	96.80	96.00
BRANDS	43.50	42.25	ASKO	827.00	825.00	ABN-AMRO	37.70	37.50
XP.	29.50	28.00	BASF	251.50	250.80	AEGON	130.80	130.00
USER H	52.38	51.13	BMW	564.00	570.50	AHOLD	83.90	84.20
	37.63	37.50	COMMERZBANK	265.80	265.00	AMEV	59.70	59.40
EN	37.38	37.13	DAIMLER BENZ	696.00	691.00	AKZO	114.60	114.80
BELL S	86.25	84.38	DEUTSCHE BANK	649.50	641.50	BOLS	200.00	200.50
BLER	14.38	14.50	HOECHST	261.90	260.30	BUHR.TET.	61.30	60.40
CORP	16.13	15.88	KAUFHOF	515.00	510.00	DAF	27.60	27.20
COLA	55.00	54.38	MAN	402.00	396.00	DSM	112.40	110.60
TAL.	69.75	71.63	PREUSSAG	321.50	320.50	ELSEVIER	88.20	86.70
NT	41.00	41.13	SIEMENS	601.00	593.50	FOKKER	33.90	33.00
KODAK	42.13	43.38	VW	370.00	364.00	GIST BROC.	35.40	34.40
	60.00	60.00				HAGEMEYER	118.50	123.00
	33.75	33.88				HEINEKEN	163.60	160.00
ELECT.	75.00	74.38	LONDON			HOOGOVENS	58.70	58.50
MOTORS	39.75	39.25				ING	52.30	52.30
	39.00	38.38	FT 100 INDEX	2538	2520	KLM	28.10	28.20
STAKE	14.75	14.63				KNP	53.90	52.60
	109.63	109.38	ARGYLL	3.19	3.16	NEDLLOYD	53.80	53.00
OGG	95.50	95.50	BARCLAYS BANK	4.63	4.58	PHILIPS	28.30	28.40
NALDS	35.00	34.63	BASS	9.75	9.68	ROBECO	104.20	101.10
	113.63	111.00	BRITISH STEEL	1.42	1.38	ROLINCO	[illegible]	100.10
S.MNG	88.75	87.75	BRITISH TEL	3.64	3.62	RORENTO	65.20	65.50
L CORP	67.88	68.38	BTR	4.03	3.96	RODAMCO	55.20	55.20
ER	97.88	96.75	CADBURY	3.97	3.95	ROYAL DUTCH	155.70	156.20
	56.50	55.63	CABLE & WIRE	5.53	5.45	UNLIVER	165.40	166.40
RIS	69.88	68.50	GRAND MET	8.04	7.99	VMF STORK	50.50	50.40
ER	56.88	56.00	MARKS & SPENCER	2.56	2.58	VOC	44.60	43.50
	39.50	39.00	REDLAND	5.93	5.90	VNU	88.30	88.40
OHN	47.38	47.25	TATE & LYLE	3.57	3.56	WESSANEN	80.90	80.80
	33.50	33.25						
ORTH	33.00	32.88						
			TOKYO					
	359.80	356.40				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	26798	26541			
	3.95	3.90				TSE 300	3534.0	3496.0
			BRIDGESTONE	1120	1100			
OIL	21.34	21.34	CANON	1610	1610	ALCAN	22.25	21.75
			DAI ICHI KANGYO	2340	2350	BELL	40.63	40.13
en	136.90	138.05	DAIWA SEC.	1450	1410	BANK OF NS	16.38	16.00
			HITACHI	1230	1230	CAN.PAC.	20.13	19.75
MARK	1.69	1.73	HONDA MOT.	1420	1420	IMASCO	27.75	27.13
			JAPAN AIRLINES	1230	1220	LAIDLAW	15.25	14.88
	1.76	1.72	NEC	1580	1530	MOORE	29.00	28.88
			NOMURA SEC.	2210	2170	NORANDA	18.38	17.88
	1.90	1.95	NIPPON STEEL	482	480	PLACER DOME	15.63	15.38
	122.50	119.15	MAZDA	615	611	POWER CORP.	17.00	17.00
	86.77	86.58	SONY	6680	6610	ROYAL BANK	26.63	26.38

HET WEER

EERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag :00 uur:
Licht tot half bewolkt tijdelijk zwaar bewolkt met ans op enkele plaatselijke buien. Matige tot vrij rachtige oostelijke wind (tussen tien en 24 nopen).

EEROVERZICHT:
Een zwakke storing in de hogere luchtlagen zal k in de komende 24 het weer op de Benedendse eilanden blijven beïnvloeden. Hierdoor wordt en toe veel bewolking en enkele plaatselijke ien verwacht.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T. **Afgelopen 24 uur**

tion	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
ba	zwaar bewolkt	31	26	0.0
aire	zwaar bewolkt	32	25	sp
raçao	zwaar bewolkt	32	25	0.1
Eustatius	zwaar bewolkt	27	23	0.0
Maarten	licht bewolkt	31	26	1.8
ston	geheel bewolkt	09	05	0.0
racas	motrgn afgelopen uur	27	19	6.0
icago	geheel bewolkt	12	02	0.0
troit	regen	09	04	22.0
gston	licht bewolkt	32	24	0.0
ami	regen	32	21	9.9
w York	geheel bewolkt	12	07	0.0

SSABON - Diplo- en in Lissabon en zaterdag gezegd er vele tekenen zijn er een doorbraak op is in het vredes- g tussen de Ango- egering en de anti- unistische verzets- Unita.
den te verwachten dat akkoord gaat met een el van de Portugese bemiddelaar om achttien maanden te laten verstrijken tussen een staakt-het-vuren en vrije verkiezingen. Dit voorstel lag vorige week ter tafel en de Angolese regering zou ermee ingestemd hebben. Het was het laatste breekpunt in de onderhandelingen. De regering wilde aanvankelijk een korte overgangsperiode.

Foremans ode aan de veertigers

ATLANTIC CITY — Het leven begint bij veertig, aldus bokser George Foreman. "We hebben bewezen dat een leeftijd van veertig, vijftig of zestig jaar geen doodvonnis is", zei de 42-jarige Amerikaan na afloop van zijn profpartij in het zwaargewicht tegen Evander Holyfield. Foreman hield in het generatieconflict om de wereldtitel twaalf ronden stand. Hij verloor slechts op punten van zijn veertien jaar jongere opponent. Het publiek juichte na afloop ovationeel voor beide boksers. Kenners hadden ingeschat dat Foreman maximaal een halve wedstrijd zou blijven staan. Soms leek het inderdaad of hij knock out zou gaan, maar tot het einde bleef hij stoten. De juryleden beslisten unaniem: 116-111, 115-112 en 117-100.

Foreman leek af en toe de man op leeftijd. Na een aanval duurde het schijnbaar lang voor hij zijn 116,5 kilogram terug in de verdedigende houding had. Holyfield was jonger, vitaler en sneller, kwam met talloze stoten door. In de derde en negende ronde ging de ouderling bijna knock out. Twee keer werd hij gered door de gong.

Foreman vocht telkens terug, tot het einde toe, met de zevende ronde als hoogtepunt. Werelkampioen Holyfield, slechts 94,3 kilogram, maakte meestal combinaties van slagen, Foreman stootte telkens een keer. Het publiek was steeds meer op zijn hand. "George, George, George", zongen de mensen. Holyfield werd in de slotfase uitgefloten, zeker toen hij in de elfde ronde afklemde.

In de slotfase begon Foreman enigszins onbeheerst op het lichaam van Holyfield te stoten. Hij raakte weinig, maar het publiek genoot. "Ik had hem in de laatste ronde knock out kunnen slaan", aldus Foreman grappend. "Maar hij had al zo veel moeten incasseren, dat wilde ik de baby niet aandoen."

Voor het gevecht, met een bruto opbrengst van 200 miljoen gulden, dichtte Foreman zich aardige kansen toe. Hij had nogal wat praatjes in de pers en wilde de oudste wereldkampioen zwaargewicht uit de geschiedenis worden. Zijn eerste titel, in 1973, was hem een jaar later in Zaïre ontnomen door Mohammed Ali.

In 1977 stopte hij met boksen. Foreman vertelde over een visioen en ging het woord van Jezus Christus verkondigen. Hij at zich kogelrond, trouwde vijf keer, werd vader van negen kinderen en stichtte een opvangcentrum voor probleemjongeren.

De hervatting van zijn boksloopbaan, in 1987, had te maken met geldgebrek. Hij wilde zijn kerk opknappen en de randgroepjongeren beter begeleiden. Aan vier vrouwen was hij bovendien veel alimentatie kwijt. Tot het duel met Holyfield won hij 24 keer, meestal van weinig aansprekende tegenstanders. Mohammed Ali was vrijdag onder de 16.000 toeschouwers in Atlantic City. Foreman zelf vocht voor de bekroning van zijn rentree. Die hem geen zege, maar wel bijna 25 miljoen gulden opleverde. Het duel werd alleen erkend door de bonden IBF en WBA, niet door de WBC.

Holyfield moest voluit. "George is veel sneller dan mensen denken. Soms verbaasde hij me", aldus de kampioen. "Hij heeft met 42 jaar bewezen dat hij als bokser nog niet heeft afgedaan. George zette mij uitstekend onder druk." Holyfield verdiende veertig miljoen gulden met de zege en bracht zijn staat van dienst op 26 gewonnen partijen, tegen geen enkele nederlaag.

Voor Foreman nadert het afscheid. Op zijn status als prof mag hij trots zijn: 69 gewonnen, 3 verloren. Of hij stopt, is niet helemaal zeker. "Want ik word nog altijd beter", vond hij na afloop. "Het was een mooie avond. Ik heb het twaalf ronden volgehouden, maar ik stuitte op een groot kampioen. Belangrijk is dat ik aan alle mensen van mijn leeftijd heb laten zien dat het leven niet ophoudt bij veertig jaar."

Vraag op Antarctica-conferentie:

Zuidpool alleen natuurreservaat

PARIJS - Wordt de Zuidpool een natuurreservaat dat alleen maar gebruikt mag worden voor wetenschappelijke doeleinden of een mijnbouwgebied waar industrielanden minerale bodemschatten naar boven kunnen halen?.
Deze vraag staat vanaf maandag in Madrid centraal tijdens een bijeenkomst van de ondertekenaars van het Zuidpoolverdrag. Negenendertig delegaties discussieren in de Spaanse hoofdstad gedurende acht dagen over de toekomst van het vrijwel ongerepte Antarctica. De bijeenkomst in de spaanse hoofdstad is een vervolg op het vorig jaar gehouden overleg in de Chileense stad Vina del Mar. De lidstaten stemden destijds in met een conceptprotocol waarin maatregelen waren opgenomen ter bescherming van het milieu op de Zuidpool. De aanwezigen konden het vorig jaar echter niet eens worden over een totaal verbod op ontginningswerkzaamheden.

De verdragsstaten proberen in Madrid ook overeenstemming te bereiken over maatregelen die de gevolgen van het wetenschappelijk onderzoek en het toerisme op het milieu op de Zuidpool beperken. Oprichting van een speciaal Milieucomite is een van de mogelijkheden die de "ecoligisten" op het oog hebben om het gebied te beschermen. De Verenigde Staten zouden echter bezwaar hebben tegen een dergelijk comite. Washington is, volgens enkele Europese waarnemers, niet gediend van controle op de werkzaamheden van Amerikaanse onderzoekers in het Zuidpoolgebied.

Kantoor van VS in Hanoi

HANOI - De Verenigde Staten zullen in de Vietnamese hoofdstad Hanoi een 'tijdelijk' kantoor openen voor het afwikkelen van de kwestie van de Amerikaanse militairen die tijdens de oorlog in Vietnam zijn verdwenen. Generaal John Vessey, een speciale gezant van president George Bush maakte dit zaterdag in Hanoi bekend na gesprekken met de Vietnamese minister van Buitenlandse zakee Nguyen Co Thach. Sinds het einde van de Vietnam-oorlog handhaaft Washington een economisch embargo tegen Vietnam.

Inzet Duitse troepen bepleit in noord-Irak

BERLIJN - Een partijgenoot van de Duitse bondskanselier Helmut Kohl is van mening dat Duitsland troepen moet sturen om de hulpverlening aan de Kurdische vluchtelingen te ondersteunen.
Karl Lamers, de woordvoerder voor Buitenlandse zaken van de christen-democratische CDU, heeft dit vrijdag gezegd in een interview met een Duitse krant. Lamers zei in een vraaggesprek met de "Neue Osnabruker Zeitung" dat Duitsland ten minste een compagnie medische troepen moet sturen. Met zijn verklaring opent de christendemocraat het debat over weigering van Bonn om aan de Golfoorlog mee te doen.

EG-hulp gaat met Belgische vliegtuigen

BRUSSEL - Vier C-130 transporttoestellen van de Belgische luchtmacht vertrekken dit weekeinde, geladen met hulpgoederen, naar Iran. Dat is meegedeeld door het Belgische ministerie van Defensie. Het gaat om een gezamenlijke actie van de Europese Gemeenschap en Belgie.
De hulpgoederen -tenten, bedden, dekens en medicamenten- zijn met geld van de Gemeenschap aangeschaft. De EG betaalt ook de brandstof voor de vliegtuigen. Belgie stelt de vliegtuigen ter beschikking en neemt ook de personeelskosten voor zijn rekening. De hulpgoederen zijn bestemd voor vluchtelingen die vanuit Irak de Iraanse grens zijn overgestoken. Het gaat om de eerste operatie die de EG samen met een van de lidstaten opzet en financiert.

NEW DELHI - De bevolking van India gaat op 20, 23 en 26 mei naar de stembus om een nieuw federaal parlement te kiezen. De president van India, Ramaswamy Venkataraman, heeft vrijdag formeel de meer dan vijfhonderd miljoen kiezers opgeroepen deel te nemen aan de verkiezingen.

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster R. van Velthoven, tel.: 76728.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filecia, tel.: 626314, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Filecia, tel.: 626314.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Willems, tel.: 641327 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
20 april 1991 vanaf 08.00 uur tot 22 april 1991 om 07.00 uur:
Dokter Tseng. Spreekkamer: Cassandraweg 72, tel.: 76464;; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
19 april 1991 vanaf 17.00 uur tot 2 april 1991 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Sentro Mediko Seru Fortuna, tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
19 april 1991 vanaf 17.00 uur tot 22 april 1991 om 07.00 uur.
Dokter Sommer, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n (naast Thorax Centrum), tel.: 685022/685023.
Punda
Banda Aruba, Herst 31, tel.: 676822.

ZONDAG

Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 692390/682391.
Punda
Dominguito, Caracasbaaiweg 127, tel.: 617988.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
20 april: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 125.
21 april: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag)**: voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

TONEEL
20.30 uur opvoering van 'Bo sa kiko ta Tristu? Hende para bira Kachó' gebracht door toneelgroep ArteProbe o.l.v. Anthony Jamanika.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30+16.30 uur dienst.
Seru Fortuna
10.00 uur dienst.
Buena Vista
08.30 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Tera Korá
19.00 samenkomst.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera

* * * * * * * * * * * * * * * *

Naar Irak voor hulp aan Kurden:

Nederland stuurt duizend militairen

DEN HAAG - Nederland stuurt ongeveer vierhonderd mariniers en zeshonderd militairen van de Koninklijke Landmacht naar noord-Irak voor de hulpverlening aan en bescherming van Kurdische vluchtelingen.
Dit hebben de ministers van Defensie en Buitenlandse zaken, Ter Beek en Van den Broek vrijdagmiddag aan de Tweede en Eerste Kamer laten weten. Het kabinet stelt dat het een strikt humanitaire actie betreft. De militaire beveiligingstaken vloeien louter en alleen voort uit de humanitaire taak.

Naar alle waarschijnlijkheid vertrekken de vierhonderd mariniers in het begin van de volgende week naar Irak. De taak van de twee compagnieen mariniers wordt de bescherming van het op te richten vluchtelingenkamp, de beveiliging van een groter gebied en het runnen van het kamp, aldus een woordvoerder van de Marinevoorlichtingsdienst.

De missie van de Landmacht die zaterdag naar Irak vertrekt, gaat inventariseren waaraan behoefte is. Op grond daarvan zal worden besloten welke uitrusting de compagnie meeneemt. Zo zal dan de vraag worden beantwoord of de landmacht een eigen veldhospitaal naar Irak zal overvliegen. Ook zal dan worden uitgemaakt hoe groot precies het aantal landmachtmilitairen is, waaraan behoefte bestaat. Naar verwachting zullen de landmachtmilitairen binnen twee weken naar Irak vertrekken.

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 20 APRIL 1991

Weekend Bijlage

TWINTIG JAAR GASTDOCENT BIJ DE UNA

Prof. van der Grinten bij afscheid:

'Publieke discussie Gemenebest laat te lang op zich wachten'

= door Hennie Harinck =

ZIJN HUIDIG aan de Antillen kwam voor hem als een verrassing. Net op het moment dat professor Van der Grinten had besloten om het eens rustig aan te gaan doen, kreeg hij een uitnodiging uit Curaçao om een afscheidscollege te verzorgen. Een kleine twintig jaar lang gaf hij gastcolleges aan de UNA. 1990 was het laatste jaar dat studenten zijn beroemde colleges konden beluisteren. 'Van der Grinten is de personificatie van die Nederlandse hoogleraren die jaarlijks bereid zijn gastcolleges te verzorgen aan de UNA', werd over hem opgemerkt tijdens zijn openbare lezing 'Het Koninkrijk der Nederlanden'. Een voordrach waarin hij zijn in de jurisprudentie befaamde en beruchte 'noten van Van der Grinten' plaatste bij de Gemenebestschets van minister Hirsch Ballin. Een vitale man die met zijn onverminderd messcherpe geest de schets ontleedt en wiens stem - en humor -een opmerkelijke vergelijkenis vertoont met die van Godfried Bomans.

PROF. VAN DER GRINTEN
...concordantie belangrijk...

Op het Canisius-college viel de jonge Van der Grinten al op als een begaafde leerling. Zijn schoolgenoot Moises da Costa Gomez, de latere grote staatsman van de Antillen, was voor hem de eerste kennismaking met de 'West'. 'Da Costa Gomez was de intelligentste leerling van de hele school. Hij won ook altijd alle prijzen.' Op 21-jarige leeftijd studeerde de jeugdige bolleboos Van der Grinten af.Zijn loopbaan begon hij als advocaat in Arnhem en hij vervolgde die op de juridische afdeling van Unilever.

DOODSTRAF

In 1937 promoveerde hij op het proefschrift 'De rechtmatigheid van de doodstraf'. Later verschenen nog talloze publicaties van zijn hand, onder andere in het blad *'De naamloze vennootschap'*. Hij staat bekend als de grootste kenner van het NV-recht in Nederland. In de jurisprudentie doet hij van zich spreken door de met de letter 'G' gesigneerde noten onder rechterlijke uitspraken. Ook in de politiek had hij een aantal noten op zijn zang. Van 1948 tot 1951 was hij staatssecretaris van Economische zaken in het kabinet Drees)Van Schaik. In die hoedanigheid bezocht hij voor het eerst de Antillen in 1948 tijdens een Statenconferentie.

De tijd dat de Amigoe nog een bisschopsblad was'. Na dit politieke intermezzo werd hij in 1951 hoogleraar aan de Katholieke Economische Hogeschool in Tilburg en verruilde Brabant in 1957 voor Nijmegen, waar hij tot zijn pensioen het hoogleraarschap aan de Katholieke Universiteit vervulde.

Curaçao is aanmerkelijk voller aan het worden, constateert Van der Grinten. 'Ik heb de indruk dat er volop economische activiteit is en dat er heel veel gebouwd wordt momenteel. Toen ik hier voor het eerst op het eiland kwam, waren er nog nauwelijks hotels. Ik logeerde toen in het voormalige Piscadera Hotel, waar ik het erg naar mijn zin had. Ik herinner mij dat er toen nog een Rijkseenheidsboulevard bestond. In die periode van Da Costa Gomez leefde de onafhankelijkheidsgedachte nog niet. Die is pas later aanhangig gemaakt door de Partij van de Arbeid.' De grondstelling voor de staatkundige verhoudingen tussen de delen van het Koninkrijk dateert uit 1948, toen Van de Grinten in de commissie zat die het Statuut en de eilandenregeling voorbereidde. Dit onderwerp is hem blijven boeien en vormde het onderwerp van een afscheidscollege dat hij onlangs voor de Antilliaanse gemeenschap verzorgde. Een unieke gebeurtenis, omdat Van der Grinten hier voor het eerst een publiekelijke reactie geeft op de Gemenebestconstructie voor het Koninkrijk van minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken Hirsch Ballin.

Met een Gemenebest heeft de schets eigenlijk niets te maken. Deze term wordt hier in de zin van Statuut gebruikt', aldus Van der Grinten.Een belangrijke verandering die erin wordt genoemd is dat Aruba ook na 1996 deel kan blijven uitmaken van het Koninkrijk zolang hij dit wenst. Tevens wordt, zoals bekend, voorgesteld het land van de Nederlandse Antillen op te splitsen in twee delen: Curaçao en Bonaire enerzijds en de drie Bovenwindse eilanden anderzijds. Beide delen krijgen de status van Land, wat betekent dat er drie Nederlands Caribische landen zouden zijn. In de Gemenebestschets wordt bovendien één bestuurslaag gesuggereerd en ieder land krijgt secessierecht, wat overigens niet betekent dat Saba alleen gebruik zou kunnen maken van het recht om uit het koninkrijksverband te stappen'.

DISCUSSIE

Noch in Nederland noch in de Nederlandse Antillen heeft tot nu toe een publieke discussie plaatsgevonden over de schets van de minister, terwijl het onderwerp toch zeer belangrijk is voor de toekomst. Van der Grinten levert een eerste aanzet tot die discussie door zich af te vragen of de vorming van een nieuw land, de Bovenwinden, wel zo gunstig is. De bestuurskracht van de Bovenwindse eilanden is te gering om haar de status van land te verlenen, meent hij. Ook de bijstand van Nederland biedt weinig soelaas. 'Als het een rommeltje wordt staat het koninkrijk machteloos.' Van der Grinten denkt aan een -vooralsnog theoretische - oplossing. St. Maarten zou in een Frans staatsverband kunnen worden opgenomen, het eiland is immers al voor de helft Frans. Deze oplossing staat of valt wel bij de medewerking van de bevolking aldaar en de bereidheid van Frankrijk om dit te verwezenlijken.

LANDSVERBAND

In de Gemenebestschets is volgens Van der Grinten geen plaats voor een status aparte van Curaçao. 'Dat zou betekenen dat Bonaire de status van land zou moeten krijgen en dat wordt al te dol. Curaçao verliest met de wens voor een status aparte het landverband uit het oog en de voordelen die daarmee samenhangen'.De professor schaart zich volledig achter de schets wat betreft het voorstel tot het vormen van één bestuurslaag, maar voegt daar aan toe dat het landsbestuur en het vertegenwoordigend lichaam, de Staten, tevens bestuur en vertegenwoordigend lichaam van Curaçao zouden moeten worden. Dit houdt volgens hem in dat de eilandsraad moet verdwijnen. Om dit te verwezenlijken zou de samenstelling van de Staten van de Nederlandse Antillen gewijzigd moeten worden op basis van evenredige vertegenwoordiging. Voor de inwoners van de kleinere eilanden betekent dit dat zij geheel op dezelfde voet als de inwoners van Curaβçβao stemrecht voor de Staten zouden verkrijgen. In de schets wordt er van uit gegaan dat de eilanden een zekere zelfstandigheid ten aanzien van eigen aangelegenheden zouden behouden en een eigen vertegenwoordigend lichaam zouden hebben.

Deze zelfstandigheid zou volgens Van der Grinten 'een duidelijke beperkte zelfstandigheid moeten zijn'. De landswetgeving zal voor alle eilanden moeten gelden. De decentralisatie die zich momenteel aftekent verwerpt professor Van der Grinten, omdat dit een uiterst kostbare zaak is en de bestuurskracht van de kleine eilanden te gering. Ook betwijfelt hij de effectiviteit van decentralisatie.'Het houdt bovendien een miskenning in van het landsverband'.

Geen plaats voor status aparte Curaçao

CONCORDANTIE

Hoe is het volgens Van der Grinten gesteld met het streven naar overeenstemming van de Nederlandse en de Antilliaanse wetgeving? 'Concordantie geldt met name voor burgerlijk- en strafrecht. Nederland heeft het concordantiebeginsel ernstig verwaarloosd naar mijn mening. Nederland is een nieuw Burgerlijk Wetboek (BW) gaan aanvatten zonder dat daar vooraf overleg was geweest met de Antillen. Je kunt je afvragen wat de Antillen nu moeten doen. Volgens mij zouden de Antillen een nieuwe wetgeving moeten maken die in overeenstemming is met het nieuw Nederlands BW. Als men het oude BW handhaaft, veroorzaakt dat problemen in de wetspraak. Het gebied is te klein om een geheel eigen wetspraak te ontwikkelen, waardoor men toch aangewezen blijft op concordantie. Het Antilliaans recht is nu eenmaal gebaseerd op de Nederlandse wetgeving, wat het burgerlijk- en strafrecht aangaat. Met de invoering van het Nieuw BW op de Antillen zal de concordantie met Nederland sterk verbeteren. Dit zal ook de werkzaamheden van (aankomende) juristen vergemakkelijken aangezien zij in het Nieuwe BW geschoold zijn.'

MONETAIRE UNIE

Ook met het oog op 1992 is de invoering van het Nieuw BW van belang. Maar economisch gezien heeft de eenwording van Europa zeker ook gevolgen voor de Antillen, meent Van der Grinten. 'In Europa streeft men naar een monetaire unie. De Antilliaanse gulden is gekoppeld aan de Amerikaanse dollar. Je zou kunnen overwegen om de Antilliaanse munt weer, zoals het vroeger ook vóór de oorlog was, te koppelen aan de Nederlandse gulden en daarmee aan Europa. De vraag is dus of je monetair de kant van Amerika of de kant van Europa uit wil.' In de Antilliaanse samenleving gaan stemmen op om zich meer te richten op het Caribisch gebied voor wat betreft het rechtssysteem en de wetgeving. Professor Van der Grinten schat de mogelijkheid van een eventueel Pan)Caribisch rechtssysteem zeer laag. 'Die ontwikkeling zie ik niet. Het gebied is gedeeltelijk Frans, ten dele Engels en ook Amerikaans georiënteerd.'De concordantie in de wetgeving tussen Nederland en de Antillen is zeker niet verloren gegaan, meent Van der Grinten. Alleen al het feit dat driekwart van het Antilliaanse Hof uit Nederlanders bestaat geeft al aan hoe groot de invloed nog is. De Antillianen zijn nog steeds in de minderheid.'De Rechtshogeschool bestaat hier nu zo'n twintig jaar. Het valt mij tegen dat er zo weinig Antillianen belangstelling hebben getoond voor de Rechterlijke Macht. Ik had gedacht dat met de komst van deze opleiding er veel meer Antillianen bij betrokken zouden worden.

Toch zit daar ook een voordelige kant aan. Door de kleinschaligheid is het natuurlijk wel beter dat er buitenstaanders rechtspreken wat de onafhankelijkheid van de rechtsspraak ten goede komt.'

VENNOOTSCHAPS-RECHT

Strafvordering en faillissementswetgeving loopt volgens hem goeddeels parallel in Nederland en de Antillen. Dat zijn bezoek aan Curaçao gekarakteriseerd kan worden als een werkbezoek is wel duidelijk. Op het terras van Avila Beach zit de professor gebogen over een dikke stapel papier als ik hem ontmoet voor het interview. Professor Van der Grinten is, ondanks het feit dat hij al sinds 1984 gepensionneerd is, nog steeds aktief op het gebied van vennootschapsrecht. Hij is voorzitter van de ministeriële commissie vennootschapsrecht. Ook wordt hij nog regelmatig gesignaleerd op de universiteit waar hij postacademisch onderwijs verzorgt. 'Ik ben nu bezig met een nieuw wetsontwerp Naamloze Vennootschap, dat vorig jaar bij de Staten is ingediend. Dat is eigenlijk weer een voorbeeld van concordantie. Dit ontwerp, wat ik nu aan het doorlezen ben, is geënt op het Nederlands recht hoewel er hier en daar wat afwijkingen zijn. Er bestond hier een verouderde vennootschapswet die nog uit 1820 stamt. Dit wetsontwerp beoogt een grotere concordantie tussen het Nederlandse en het Antilliaanse vennootschapsrecht. Er zijn nogal wat amendementen van de off shore op gekomen die ik nu aan het bestuderen ben. Deze voorstellen tot wetswijziging moesten afgewacht worden en vandaar dat het men de Staten het ontwerp een tijd hebben laten liggen. Die off shore is niet onbelangrijk voor deze economie. De overheidsfinanciën worden daardoor jaarlijks met een bedrag van ongeveer 250 miljoen aangevuld.

Caribisch rechtssysteem praktisch uitgesloten

De amendementen zijn er gekomen omdat de off shore vond dat er weliswaar veel bepalingen in stonden die voor de in shore van belang waren, maar dat deze te ver gaan voor wat de off shore -die helemaal niet praktisch werkzaam zijn in de Antilliaanse economie - betreft. Toen zijn er uitzonderingsbepalingen opgesteld voor deze tak. Er rezen bezwaren tegen deze bepalingen omdat men daardoor minder geloofwaardig in het buitenland zou kunnen worden. Het voorstel wat als gevolg daarvan geopperd werd was het hele ontwerp dan te vereenvoudigen en deze uitzonderingsbepalingen eruit te schrappen. Dat zou weer betekenen dat ze ook niet voor de landse recht. De situatie hier vergt een aanpassing van de de Nederlandse wet.'

Ook aan de onderwijswetgeving kleven wat haken en ogen, aldus de professor. De belangrijkste stap die onlangs werd gezet is natuurlijk de invoering van de leerplicht. Maar de taalverschillen op de Antillen bemoeilijken zeker de keuze tussen eilandelijke en landelijke wetgeving. 'Op de Benedenwinden wordt Papiamentu en Nederlands gesproken en binnenlandse rechtspersonen zouden gelden. Een aantal bepalingen moeten in het belang van binnenlandse vennootschappen toch gehandhaafd blijven. De vraag is nu in hoeverre we deze wet moeten gaan aanpassen aan de wensen van de off shore. In Nederland moeten off shore vennootschappen zich confirmeren aan het Nederop de Bovenwinden is de voertaal Engels. Er is nu momenteel discussie over de voertaal op de scholen op Sint Eustatius en Saba. Het is dus bijvoorbeeld al onmogelijk om dezelfde schoolboeken te gebruiken.'

MILIEU

Naast de invoering van de leerplicht is de roep om een milieuwetgeving in te voeren de laatste tijd een 'hot item' geweest in de Antilliaanse media. Hoe komt het dat die milieuwetgeving zo lang op zich laat wachten? 'Het milieu is een typisch nieuw item. Hier is niet zo veel industriële vervuiling te verwachten. Er zijn nu eenmaal maar een paar bedrijven die daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen. Curaçao is bovendien omringd door de zee.' Dan is het de hoogste tijd geworden dat professor Van der Grinten zich verder verdiept in het wetsontwerp Naamloze Vennootschap. Bij het afscheidnemen vraag ik hem nog of hij er wel eens aan gedacht heeft zich als 'penshonado' te vestigen op Curaçao. 'Ach, dat is natuurlijk heel aantrekkelijk voor gefortuneerde Nederlanders. Ik denk dat dit toch wel een van de laatste zo niet mijn laatste bezoek aan Curaçao zal zijn'.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Marisa Eduarda**

Grootse plannen Pieter Bouw en Al Checchi

KLM wil met Northwest wereld gaan veroveren

= door anp-verslaggever Erwin van den Brink =

MINNEAPOLIS - Het klikt tussen KLM en Northwest Airlines en dat komt voor een niet onbelangrijk deel doordat 'wizzkid' Al Checchi, de topman van Northwest en drs. Pieter Bouw, president-directeur van KLM, het goed met elkaar kunnen vinden. De strategische alliantie tussen de vierde luchtvaartmaatschappij van de Verenigde Staten en de vierde luchtvaartmaatschappij in de wereld wat internationaal passagiersvervoer betreft, mag dan in aanleg een kwestie van koele zakelijke berekening zijn geweest, als de leiders van twee zulke ondernemingen totaal niet met elkaar kunnen opschieten dan wordt het niets.

Al Checchi, het rusteloze financiële genie dat een paar jaar geleden, naar eigen zeggen, nog niets van het luchtvaartbedrijf af wist en Pieter Bouw, de bedachtzame vervoerseconoom met een lange staat v:n dienst bij KLM, elkaar uiteindelijk hebben gevonden is mede te danken aan een wederzijdse logeerpartij. Bouw ging een weekeindje bij Checchi op bezoek in Minneapolis en omgekeerd kwam Chechi een weekeindje over uit de States om bij te praten met Bouw. Hij heeft er veel van opgestoken, zegt hij. "We hebben dankbaar op de expertise van de KLM geleund".

KRITIEK

Er is veel kritiek geweest op de deelneming van KLM in Northwest, ter grootte van 400 miljoen gulden. Het belang in Northwest heeft de KLM tot nu toe alleen maar een hoop geld gekost. Maar ondanks het grote exploitatieverlies van de KLM van 650 miljoen gulden over het afgesloten boekjaar - waarvan 130 miljoen is toe te schrijven aan de deelneming in Northwest - heeft de KLM nog 1,7 miljard 'op de plank liggen' die gebruikt kunnen worden voor dergelijke strategische deelnemingen. "Maar dat neemt niet weg dat we onze balansverhouding scherp in de gaten zullen blijven houden", voegt Bouw er aan toe.

Toch zou de deelneming in Northwest wel eens een zeer goede zet kunnen blijken te zijn. Natuurlijk zijn andere luchtvaartmaatschappijen met soortgelijke constructies bezig: Swissair participeert in Delta Airlines (de partner van ALM op de routes in de V.S.), maar Swissair komt niet uit een EG-land, zoals de KLM. Voor een luchtvaartalliantie is het belangrijk een voet aan de grond te hebben in wat straks het grootste economische blok in de wereld zal zijn. De samenwerking tussen het Scandinavische SAS en Continental loopt gevaar omdat Continental financieel diep in de put zit alhoewel, vindt bouw, het strategische concept heel goed is: "Scandinavië ligt te excentrisch om een echte spil te kunnen zijn in het toekomstige routenet van SAS, dus wat is dan beter dan aansluiting te zoeken met een grote Amerikaanse maatschappij die wel zo'n knooppunt heeft". Dan is er ook nog de samenwerking tussen British Airways en United Airlines, maar die wordt niet geschraagd door een aandelenparticipatie van het ene bedrijf in het andere en is dan ook lang zo verstrekkend niet als die tussen KLM en Northwest. Die samenwerking gaat verder dan de aandelenparticipatie van KLM in de Amerikaanse luchtvaartmaatschappij. Het was voor het eerst dat deze week twee grote luchtvaartmaatschappijen gezamenlijk een transatlantische vlucht uitvoerden. Een uniek feit gezien de moordende concurrentie op de transatlantische routes. Op vlucht KL 655/ NW 055 verkopen zowel Northwest als KLM tickets. KLM voert de vlucht uit. Beide bedrijven hebben de laatste twaalf maanden gewerkt aan wat zij noemen een 'blockspace agreement'. Die bevat afspraken over het onderling te verdelen aantal stoelen in de KLM-jumbo van amsterdam naar Minneapolis.

NAAR DETROIT

Met zo'n afspraak is het voor Northwest te accepteren dat KLM binnenkort wellicht een lijndienst start tussen Detroit en Amsterdam. Northwest heeft de eerste rechten voor vliegen vanaf detroit, maar als Northwest eigen stoelen krijgt in het KLM-vliegtuig dat tussen Amsterdam en Detroit zou gaan vliegen, dan is het bezwaar ondervangen dat een concurrent, wat KLM ondanks de deelneming toch voor Northwest is, de route gaat vliegen.

KLM kan landingsrechten voor Detroit - net als bij het verkrijgen van rechten op Minneapolis het geval was -overigens alleen aanvragen omdat het hier gaat om een zogenaamde 'underserved city', een stad die weinig of geen intercontinentale luchtverbindingen heeft. Op grond van dit criterium kan KLM landingsrechten krijgen buiten de beperkingen van het bilaterale luchtvaartverdrag tussen Nederland en de VS om waarin klm slechts een zeer beperkt aantal (zeven) bestemmingen in de VS is gegund.

"Natuurlijk willen we onze landingsrechten liever uitgebreid zien in het kader van het luchtvaartverdrag", zegt KLM-topman Bouw. KLM vliegt immers het liefst op 'grote' bestemmingen die veel intercontinentale verbindingen hebben waardoor de aanvoer van passagiers naar de klm-lijn daar veel groter is. Het intercontinentale passagiersaanbod naar en vanaf 'underserved city' Minneapolis is nog heel klein en dus moet klm een hoop geld investeren om er bekendheid aan te geven.

BLIK OP 1992

Het is belangrijk voor de KLM om op deze manier voor 1992 het aantal bestemmingen in de VS uit te breiden omdat na die datum wellicht de Europese commissie namens alle EG-lidstaten de onderhandelingen gaat voeren over landingsrechten in de VS. En de Europese commissie is lang niet zo geïnteresseerd in het belang van de KLM als de Nederlandse overheid die nu nog de onderhandelingen voert. Maar Nederland heeft ook nu al niet veel meer aan de Amerikanen te bieden dan Amsterdam en Amsterdam is al een vrijhaven waar eigenlijk elke luchtvaartmaatschappij mag komen. Bouw: "Amerikanen redeneren: een dollar voor een dollar", het beginsel voor wat hoort wat. "Wij hebben een aantal pogingen gedaan om de discussie over versoepeling van het bilaterale luchtvaartakkoord tussen Nederland en de VS te verbreden. Wij, Nederland, zijn een van de grootste buitenlandse investeerders in de VS en zij hebben een positieve handelsbalans met ons. De VS hebben kortom veel voordeel van de economische betrekkingen met Nederland, dus geef ons dan dat voordeel op luchtvaartgebied".

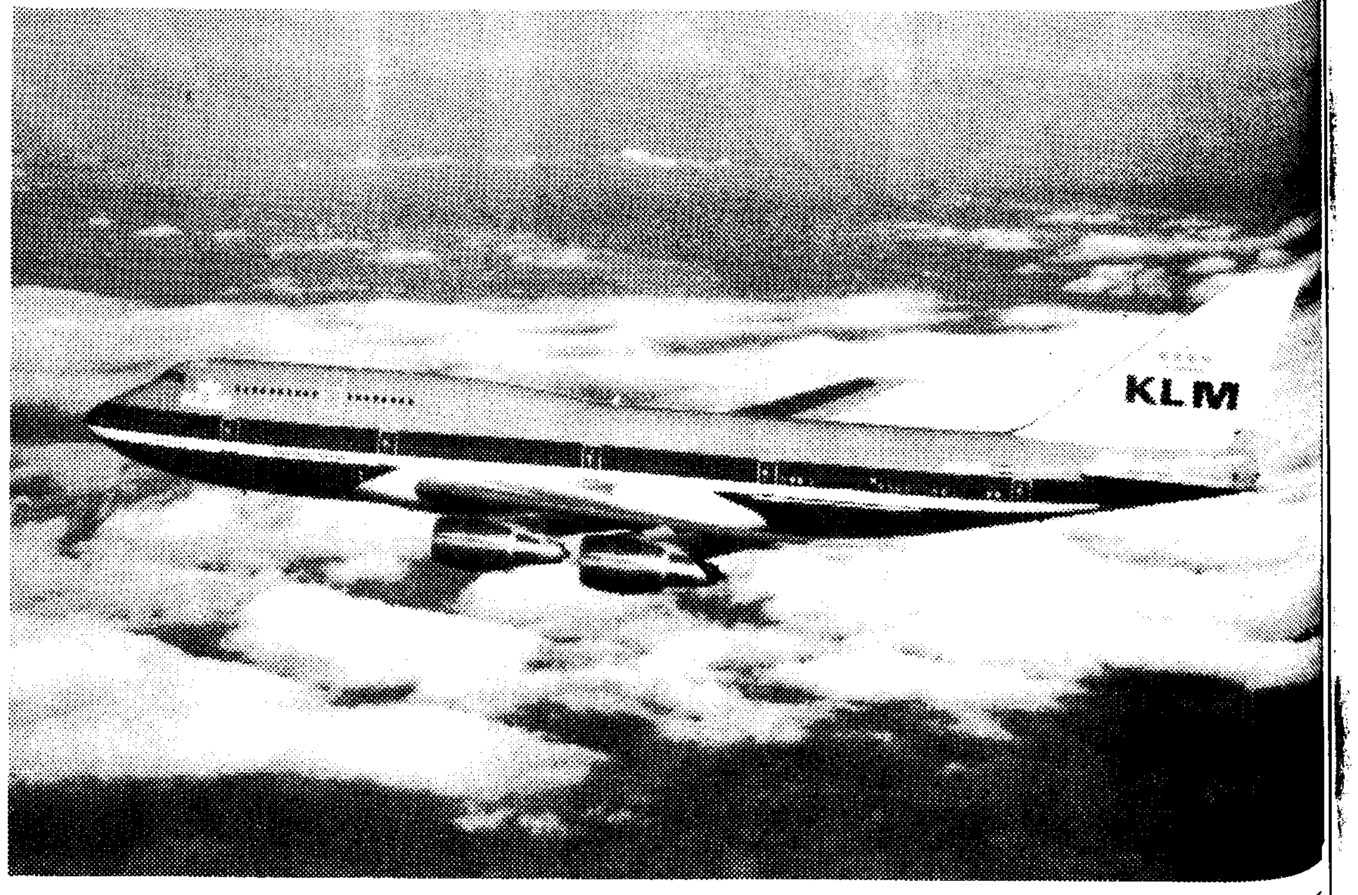
Dat maakte geen enkele indruk en dus lanceerde nederland het idee van de 'underserved airports'. En zie: lokale economische belangengroepen in de VS met een luchthaven haakten gretig in op dit vanuit Nederland aangedragen idee om hun stad intercontinentale luchtverbindingen te geven met de KLM. Nederland kan zo meer transatlatisch verkeer weghalen uit de VS. Op een bestemming als Minneapolis zorgt een maatschappij als Northwest voor de aanvoer van passagiers vanaf kleine binnenlandse bestemmingen. Die stappen dan vervolgens over op de KLM-vlucht naar Amsterdam dat zo zijn positie van spil in een netwerk van intercontinentale luchtlijnen, 'hub' op zijn Engels, verstevigt.

NIET UIT NOOD

"In de zin behoort dit tot de kern van onze strategie en is het niet uit nood geboren maar is het een kwestie van bewust inspelen op de mogelijkheden die de markt biedt", zegt het hoofd van de KLM-vestiging in de VS, P. van Vliet. Maar Northwest vliegt zelf ook vanuit de VS naar Europa en begint intercontinentaal zijn vleugels steeds meer uit te slaan. Is de KLM dan geen bedreiging op de Amerikaanse thuismarkt?

Topman Checchi van Northwest: "De reden waarom wij ons niet concentreren op de Atlantische routes heeft te maken met het feit dat al onze aandacht en inzet van middelen gericht is op het beschermen van ons marktaandeel op de routes vanuit de VS naar de Pacific tegen de dominantie van United Airlines. Daarnaast zijn we bezig onze positie binnen de VS te consolideren en je kunt nu eenmaal niet alles tegelijk doen". De KLM helpt Northwest bij het bedienen van de transatlantische routes, dus een beetje uit de brand. Als het aan Checchi ligt nemen KLM en Northwest de wereld samen in de tang. De KLM vliegt de luchtlijnen tussen de Verenigde Staten en Europa die samenkomen op Schiphol om vandaar in oostelijke richting weer over de wereld uit te waaieren. Northwest richt zich vanuit de Verenigde Staten westwaarts, tot over de Stille Oceaan. In het Verre Oosten ontmoeten de lijnennetten van KLM en Northwest elkaar weer. Checchi: "In de toekomst zullen onze bedrijven in elk geval steeds intensiever gaan samenwerken zodat we de IBM onder de luchtvaartmaatschappijen worden".

Samenwerking betekent echter niet dat de KLM-Northwest combinatie onkwetsbaar wordt. Het gevaar blijft dat Sabena wordt overgenomen door een Amerikaanse maatschappij - American Airlines zou een gegadigde zijn - die zo in Brussel een prachtige Europese uitvalsbasis krijgt, dicht bij Schiphol. De KLM besloot eind vorig jaar met British Airways de gezamenlijke deelname in Sabena terug te trekken, waardoor het gevaar dat zich op een steenworp afstand van Schiphol een concurrent vestigt weer volop aanwezig is.

'ZEGEN VOOR HET CONTINENT'

Met rondreis door West Europa

Aylwin bezegelt Chili's terugkeer naar democratie

DEN HAAG - Patricio Aylwin, die deze week een officieel bezoek bracht aan Nederland, is een begenadigd politicus. Al 35 jaar weet hij zich te handhaven als een centrale figuur in de Chileense politiek. De 72-jarige jurist, die sinds maart 1990 president is, kan bogen op een succesvol eerste jaar als landsbestuurder. Aylwin geniet een brede politieke steun en de economie floreert als nooit tevoren. Slechts ex-dictator Pinochet, nog steeds stafchef van het leger, blijft hem onverminderd dwarsbomen.

In een rondreis langs verscheidene Westeuropese hoofdsteden zoekt Aylwin dezer dagen internationale steun voor de democratische weg die Chili is ingeslagen na het vertrek van pinochet. De reis is als het ware de bezegeling van Chili's terugkeer in het kamp van de democratische landen.

Aylwin is zijn Europese toernee in Spanje begonnen. Daarna bezocht hij Groot-Brittannië, Nederland, het Europarlement in Straatsburg, en Italië, waarbij ook een audiëntie bij de paus is voorzien. Vanuit Duitsland vliegt hij ten slotte de 26e april terug naar Chili. In alle landen staat het kweken van politieke goodwill en het wakkerschudden van mogelijke investeerders voorop. In Nederland stonden daarom niet alleen ontmoetingen met de koningin, regering en kamerleden op het programma, maar werd op de eerste dag ook een bezoek gebracht aan het World Trade Centre in Amsterdam.

PINOCHET

De economie in Chili floreert. Aylwin heeft nooit verhuld dat dit voor een belangrijk deel op de conduitestaat van Pinochet mag worden bijgeschreven. Onder diens regime beleefde Chili sinds 1984 onafgebroken jaren van groei. Dit ging echter wel ten koste van miljoenen werklozen in het begin van de jaren tachtig. En voor een derde van de Chilenen is er, tot zorg van de president, geen toegang tot de nieuwe rijkdom. "Voor vijf miljoen Chilenen gaat de verandering te traag", verklaarde Aylwin dezer dagen onomwonden.

Daarom stelde de als sociaal bewogen conservatief te boek staande president de koers van de keiharde kapitalist Pinochet iets bij. Hij voerde een verhoging van belastingen en accijnsen door, waardoor de regering meer armslag kreeg. De voorziene terugval - een hogere inflatie en krimpende economie - duurde niet lang. De buitenlandse investeringen trokken in 1990 aan tot twee miljard gulden, en in januari en februari van dit jaar schrompelde de inflatie ineen tot 0,6 procent.

PATRICIO AYLWIN
...Europese rondreis...

Ook politiek heeft Aylwin de wind in de zeilen. Als een geboren bemiddelaar is hij er in geslaagd de coalitie van zeventien partijen - variërend van christen-democraten, via groenen tot socialisten - tot een daadkrachtige regeringsploeg te smeden. En zelfs de rechtse oppositie legt Aylwin het vuur niet echt na aan de schenen. Met instemming van hen is in het afgelopen jaar namelijk de communistische partij weer gelegaliseerd, zijn de beperkingen voor de vakbonden opgeheven en is de macht van militaire gerechtshoven ingeperkt. Toch kan Aylwins positie niet zorgeloos genoemd worden. Daarvoor heeft zijn voorganger, generaal Augusto Pinochet, nog te veel invloed, zoals bleek bij zijn botte reactie eerder dit jaar op het rapport-Rettig.

MISSTANDEN

Op verzoek van Aylwin heeft een commissie onder leiding van de 81-jarige jurist Paul Rettig onderzoek gedaan naar de misstanden onder het zeventien jaar durende regime van Pinochet. Aylwin besloot tot instelling van de commissie omdat in zijn ogen 'de wond in onze ziel' alleen kan genezen 'als we allen instemmen met het idee van waarheid en verzoening'. De pragmaticus Aylwin nam teneide het leger niet te provoceren het woord 'gerechtigheid' niet in de mond.

In 1700 pagina's toonde de 'Commissie voor waarheid en verzoening' aan dat de militaire dictatuur meer dan 2000 Chilenen de dood had ingejaagd. Naast een materiële tegemoetkoming voor de nabestaanden van de slachtoffers zei Aylwin ook dat de amnestiewet uit 1978 - een door Pinochet uitgevaardigd generaal pardon - de schuldige miltairen niet kan vrijwaren van vervolging. Pinochet reageerde furieus. "Iedereen blijft met zijn handen van mijn manschappen af", bulderde de ex-dicatator, die nog tot 1997 stafchef van het leger is.

De Chileense samenleving laat zich hierdoor echter niet meer zo intimideren en de discussie over verzoening danwel gerechtigheid gaat in alle openheid onverminderd voort. Hierbij zijn er velen die het dodental van de commissie-Rettig bepaald laag vinden.

THUIS

Aylwin zal zich in West-Europa thuisvoelen. Met zijn Britse wortels en zijn decennialange toewijding aan de democratie geldt hij in Zuid-Amerika als een witte raaf. In tegenstelling tot branieachtige krachtpatsers als de Argentijn Carlos Menem en de Braziliaan Fernando Collor de Mello, die vanuit het niets op het presidentiële pluche neerploften, is Aylwin een door de wol geverfd democraat. Nadat hij als hoogleraar economie en recht zijn carrière begon werd hij in 1958 voor het eerst gekozen tot leider van de christen-democraten, een prestatie die hij zeven keer herhaalde. In 1965 werd hij in het parlement gekozen en van 1971 tot '72 was hij, onder Allende, parlementsoorzitter. Zonder geweld hielp hij eind jaren tachtig mee de dictator pinochet naar huis te sturen. En in maart 1990 kroonde hij zijn loopbaan toen hij voor vier jaar de presidentiële sjerp kreeg omgehangen. Ziehier de prestaties van een democraat in Zuid-Amerika, of zoals een DPA-correspondent dezer dagen in Santiago uit de mond van een latijnsamerikaane diplomaat optekende: "De man is een zegen voor het continent".

EERSTE STEEN GELEGD VOOR AANLEUNWONINGEN

Psycho-sociaal zwakkeren krijgen nieuw tehuis

Kas Theo Doran: op de drempel van samenleving

De bewoners van Kas Theo Doran voelen zich thuis. Joyceline showt haar eigen woninkje dat ze eigenhandig verzorgd. Ook de plantjes krijgen alle aandacht.

= door Jacoline Steegstra =

OORSPRONKELIJK WAS het de bedoeling om de bewoners van Kas Theo Doran (van de stichting Sonrisa) binnen hooguit twee jaar tijd terug te plaatsen in de maatschappij. Maar dat bleek in de praktijk niet mogelijk. De overgang naar het 'gewone leven' is te groot voor de psychosociaal kwetsbare mensen die te goed zijn voor een inrichting, maar nog niet rijp genoeg zijn om de maatschappij aan te kunnen. Voor hen worden er aanleunwoningen gebouwd bij Kas Theo Doran. Deze week is daarvoor de eerste steen gelegd.

De stichting Sonrisa is in februari 1977 opgericht teneinde een oplossing te vinden voor de huisvesting van de psychosociaal kwetsbaren die zich met de hulp van de GGD buiten de intramurale gezondheidszorg staande konden houden.

Huisvesting voor deze groep bleek een probleem te zijn omdat deze categorie in de maatschappij niet wordt aanvaard. Het afwijkende gedrag van de psychisch zieke wordt door buurtbewoners snel opgemerkt en bijvoorbeeld door kinderen beantwoord met pesterijen als het gooien van stenen door de ramen.

De doelstelling van de stichting Sonrisa luidt dan ook het bevorderen van de bouw en exploitatie van woningen voor psychiatrische patiënten, zogenaamde beschermde woonprojecten. De nadruk ligt op het begeleiden van de bewoners naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren en zo prettig mogelijk leven. Voor de bewoners die dit willen en kunnen beoogt de stichting uiteindelijk reïntegratie in de maatschappij, voor zover dit mogelijk is.

Met behulp van eilandsgelden en de medewerking van de Fundashon Kas Popular (FKP) kreeg Sonrisa in april 1986 de beschikking over een gebouwencomplex aan de Uteweg bestaande uit zeventien wooneenheden, twee gemeenschapsruimten en een beheerderswoning/kantoor. FKP is de eigenaar van de woninkjes die zijn ingericht op kosten van het Koningin Juliana Fonds.

DORPJE

De zeventien bewoners wonen er in groepsverband, doch hebben elk hun eigen woonruimte om zich in terug te trekken. Eigenlijk lijkt het op een klein vriendelijk dorpje dat wordt afgeschermd van de grote boze wereld. Maar het hek dat dit minidorp omheint kan open. De sleutel ligt op een voor de bewoners bekende plek zodat zij in en uit kunnen gaan op elk moment van de dag wanneer zij dat willen.

De bewoners geven ook de indruk dat ze zich er thuis voelen, een ieder verzorgt zijn woonvertrek zorgvuldig en maakt het zich eigen door de inrichting. Op de stoep naast de deur staan de plantjes in oude boterpotten er fris bij. Ook de gemeenschappelijke ruimtes zijn keurig onderhouden, evenals de tuin met een paar kokospalmen en andere groene planten. Eén van de bewoners heeft die taak op zich genomen. De anderen verrichten huishoudelijke werkzaamheden of andere corveetaken die eerlijk zijn verdeeld.

Ter gelegenheid van het twaalfeneenhalf jarig bestaan van de stichting Sonrisa kreeg het complex aan de Uteweg in oktober 1989 de naam van Theo Doran, een verpleegkundige (in dienst Afdeling Geestelijke Gezondheidszorg) die zich tot vlak voor zijn overlijden in 1987 bijzonder heeft ingezet voor de bewoners van Sonrisa.

CHRONISCH

De bewoners van Sonrisa zijn veelal chronisch psychiatrische patiënten met aanhoudende stoornissen en beperkingen voortvloeiend uit hun ziekte. Ze zijn psychosociaal gehandicapt en kunnen daarom als geheel of gedeeltelijk invalide worden beschouwd. Sommigen hebben de Capriles-kliniek of andere vormen van hulpverlening achter de rug.

Ze hoeven niet meer in een psychiatrische kliniek te verblijven maar - vanwege het vaak apathische gedrag en de neiging om zich te isoleren - lukt het ze niet om zich alleen staande te houden in de samenleving. Ook door de eigen familie worden ze vaak niet geaccepteerd.

Directrice Marjorie Vuurmans en voorzitter drs. Adriaan van der Hoeven vergelijken de bewoners met chronisch lichamelijk zieken: "Het is niet iets zoals wanneer je je been breekt, iets dat direct weer over gaat, maar meer als iemand die aan suikerziekte lijdt. Ze hebben een ziekte die weer terug kan komen, dus het duurt een tijd voor ze terugkunnen naar de maatschappij, waar ze dan gebruik kunnen maken van ambulante zorg."

ONDERSTAND

Het is erg rustig zo vlak na siesta-tijd te Kas Theo Doran. Hier en daar scharrelt een vaste of parttime medewerker rond tussen de weinige bewoners die thuis zijn. Een deel van de zeventien personen heeft een baan. Acht werken er buitenshuis in een vrij bedrijf, bij de sociale werkplaats of in een parttime baan.

De rest speelt domino onder het recentelijk gebouwd afdak dat de keuken met de woonkamer verbindt. De schaduw is aangenaam. De bewoners vriendelijk. Er wordt drinken onmiddelijk een stoel bijgeschoven, terwijl in de keuken een drankje wordt voorbereid voor het bezoek door Edgar die al vijf jaar woont in Kas Theo Doran.

Hij heeft het grootste woord en weet alles over zijn 'broeders en zusters' te vertellen. Zijn levensloop: wonen bij zijn moeder, toen in een tehuis en nu hier. Vroeger heeft hij een baan gehad, nu doet hij veel werk in de huishouding van Kas Theo Doran. Alleen de onderstand waar hij van rond moet komen, daarover is hij ontevreden, voor de rest bevalt het hem wel.

> Accent ligt op huiselijk klimaat

Alle bewoners die geen werk hebben leven van de onderstand, 70/75 gulden per twee weken. Hun onderstand wordt gekort omdat zij zelf geen huur, water, stroom, maaltijden hoeven te betalen. Van deze onderstand moeten ze alles bekostigen; kleding, schoeisel tot en met toiletartikelen en de kosten voor het openbaar vervoer.

Maar, zo blijkt, alleen degenen die erg zuinig zijn en niet roken kunnen van hun ondersstand rondkomen. De meesten lukt dat niet. Het is een hele klus om verstandig om te gaan met het geld. Voor de meeste bewoners geldt daarom dat zij financiële begeleiding krijgen.

Streven naar huisvesting voor psychosociaal zwakkeren is het doel van de stichting Sonrisa. Directrice Marjorie Vuurmans en voorzitter Adriaan van der Hoeven lijken dik tevreden met de steun die ze ontvangen om dit doel te verwezenlijken.

Edgar is deze middag de enige man in huis. De verdeling man vrouw is ongeveer fifty-fifty, maar de rest is kennelijk op stap.

Yvonne, één van de aanwezigen, is een vrouw van middelbare leeftijd die eerst een tijd in de Caprileskliniek heeft gezeten. "Daar was het een hospitaal, hier is het een huis", zo geeft zij het verschil aan tussen de instellingen.

"Wonen is inderdaad het doel", vertelt Marjorie Vuurmans. "De gezelligheidsfactor, het groepsverband, is belangrijk. De bewoners krijgen hier geen behandeling. We helpen ze alleen eraan te denken hun medicijnen in te nemen die zijn voorgeschreven." Voor de hulpverlening zijn de bewoners van Sonrisa aangewezen op externe contacten met het ambulante team van DSM en met de Caprileskliniek, waar de bewoners gebruik maken van poliklinische hulp.

Door de leiding van Kas Theo Doran - naast de directrice staat een team van drie activiteitenbegeleidsters - wordt alleen in de gaten gehouden of patiënten meedraaien in een bepaald dag- en nachtritme. Wanneer iemand niet opstaat, wordt er gevraagd of het geen tijd is om het bed uit te komen. Ook de huishoudelijke taken en een rooster van activiteiten, stimuleren de bewoners tot een soort van discipline.

Toch zijn er een paar bewoners die na vijf jaren Sonrisa, er toch wel genoeg van hebben om altijd in groepsverband te leven. Joyceline bijvoorbeeld zegt dat ze graag op zichzelf wil wonen. Zij heeft twee kinderen van 15 en 9 jaar die ze - zolang ze hier zit - niet zelf kan verzorgen. Voor haar is er straks de mogelijkheid van de aanleunwoningen die op het aangrenzende terrein worden gebouwd. De medewerkers kunnen haar dan nog wat in de gaten houden terwijl ze toch in feite zelfstandig woont. In de weekeinden en vakanties kan ze dan haar kinderen ontvangen.

HUISREGELS

Marjorie Vuurmans: "Zoals al aangegeven door de bewoners ligt het accent op het scheppen van een huiselijk klimaat, een veilige leefomgeving, die de bewoners de ruimte laat zich zoveel mogelijk te ontplooien volgens hun individuele wensen en mogelijkheden."

Toch zijn er huisregels en zo blijkt aan sommige wordt zeer streng de hand gehouden. Het is verboden om sterke drank en drugs te gebruiken en een handgemeen wordt evenmin getolereerd. Het afgelopen jaar zijn twee van de bewoners op grond van overtreding van die regels weggestuurd. "Het was triest van een afstand hun achteruitgang te moeten aanzien", aldus Vuurmans.

Ook is één van de mannen naar Nederland vertrokken, tegen het advies van zijn behandelend psychiater; van hem is nooit meer iets vernomen. Een andere vrouw ging bij haar moeder wonen. Met haar onderhoudt Sonrisa contact. Af en toe komt ze nog langs om mee te doen aan de activiteiten.

LES

Niet iedere bewoner heeft een baan buitenshuis. Om te voorkomen dat zij in in eenzaamheid en verveling vervallen, worden er activiteiten ondernomen, zoals kookles, het maken van pasa-palu, naailes en gymnastiek. Ook kunnen de bewoners zwemles volgen en is er een onderwijzer aangetrokken voor les in lezen en schrijven.

Regelmatig komen er gastsprekers in Kas Theo Doran die het hebben over zaken als budgettering, sexualiteit, AIDS, kinderen en opvoeding. Ook worden er uitstapjes gamaakt naar zee, de dierentuin, Seaquarium, Punda Centro Pro Arte en de Curaçaose landhuizen.

Binnenshuis hebben de bewoners de beschikking over radio, teevee en zijn ze in de gelegenheid om gezelschapsspelletjes te doen.

Domino spelen is favoriet onder de bewoners van Kas Theo Doran. Zo net na siestatijd, terwijl de rest nog aan het werk is, zoeken de thuisblijvers elkaar op om in de schaduw van het afdak een spelletje te spelen.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat Kas Theo Doran zou functioneren als doorstromingshuis. Maar zo is gebleken, doorstromen naar een eigen FKP-huis is niet haalbaar voor de bewoners vn Sonrisa. Voor de mensen die wel behoefte hebben aan wat meer zelfstandigheid is er het afgelopen jaar een oplossing gecreëerd door hun huisje te voorzien van een elektrische stoof. In het weekend zorgen ze helemaal voor zichzelf.

> Bewoners kunnen naar eigen huis

Nu ligt er het plan om op het terrein naast Kas Theo Doran, waar ook een activiteitencentrum is gepland, enkele aanleunwoningen te bouwen. Deze tweekamerwoningen zijn bedoeld voor zelfstandige bewoning voor alleenstaanden of paren. Zo kunnen de bewoners via een 'overgangsperiode toch doorstromen naar een eigen huis. De begeleiders van Sonrisa kunnen hen in licht mate blijven begeleiden.

Nederlandse cijfers tonen aan dat daar vier keer zoveel doorstromingswoningen nodig zijn als het aantal bewoners dat gebruik maakt van een beschermd woonproject. Of hier eenzelfde aantal nodig is, is nog niet bekend. Er zal in ieder geval worden begonnen met de bouw van zes aanleunwoningen, waarvoor nu de eerste steen is gelegd.

Naast de geplande nieuwbouw blijft de stichting Sonrisa zoeken naar mogelijkheden om het huizenbestand voor psychiatrische patiënten buiten de kliniek uit te breiden om zo aan hen een plek aan te bieden in de samenleving.

'Deftigheid in het gedrang'

Bloemlezing van een politiek essayist

"DE DEFTIGHEID in gedrang". Dat is de naam van de meer dan 700 bladzijden tellende bloemlezing uit het werk van essayist en PvdA-politicus Jaques de Kadt (1897 - 1988) die onlangs door uitgever G. A. van Oorschot is gepresenteerd.

Dank zij een legaat van De Kadt's politieke vriendin Josine Meyer kon Van Oorschot er naast een gebonden versie van bijna tachtig gulden ook een paperback van nog geen 25 gulden van maken. Van Oorschot zegt het werk van de controversiële De Kadt altijd met verlies te hebben uitgegeven, maar het krachtig geschreven proza belangrijk genoeg te vinden om er een bloemlezing voor het grote publiek van te maken, al zal dat ook nu niet in drommen naar de boekhandel komen.

Het eerste exemplaar van de bloemlezing werd in Den Haag aangeboden aan fractievoorzitter Woltgens van de PvdA, maar niet voordat redacteur prof. dr. M. Brands op spitse wijze het huidige niveau van deze partij had bekritiseerd. Het lijkt de professor niet onmogelijk dat "de gevolgen al niet te overzien zijn" als vijf PvdA'ers het werk van De Kadt eens bestudeerden, volgens de geleerde een van de grootste politieke essayisten. "Wellicht zal uw partij het ooit zover brengen dat de leden zich partijgenoot van De Kadt mogen noemen. Er is nog hoop", aldus Brands bij de overhandiging. Hij zei te zullen opletten of het "serum van De Kadt zijn heilzame werking al heeft gehad."

Woltgens bleek het werk van De Kadt al in 1966 voor het eerst te hebben gelezen en er bewondering voor te hebben. Hij zei zich te ergeren aan het huidige "columnisme" waarin het ontbreekt aan politiek engagement. "Er wordt vanuit een ivoren toren neergekeken op het politieke handwerk. Het is je plicht als culturele elite om bij te dragen aan de veranderingen die je je voorstelt."

STICHTING RICHT ZICH OP GENEZING VERSLAAFDEN

Belangrijke stap bij bestrijding alcoholmisbruik

Aruba krijgt modern therapeutisch centrum

DIT JAAR ZAL EEN mijlpaal betekenen in de strijd tegen het alcoholisme op Aruba. Dan wordt er namelijk, na uitgebreide voorbereidingen, op Aruba een therapeutisch rehabilitatiecentrum opgericht, waarin alcoholisten door een team van deskundigen zullen worden opgevangen, behandeld en geresocialiseerd. Het centrum wordt deze maand aangekocht door de Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik Aruba en is gelegen te Meiveld. Deze Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik Aruba heeft enkele jaren geleden het plan opgevat het bovengenoemde behandelingscentrum op te zetten.

Na uitvoerige oriëntatie is de keus gevallen op het pand Meiveld 1G, dat uitstekend geschikt is voor het gestelde doel. De capaciteit van het centrum bedraagt 15 plaatsen voor opnames van langere duur. De verwachte gemiddelde opnameduur is 3 maanden, hetgeen betekent dat er jaarlijks 60 personen opgenomen kunnen worden. Daarnaast kunnen ambulante cliënten behandeld worden, dat wil zeggen alcoholverslaafden, die enkele uren per week in het centrum behandeld worden. De capaciteit voor het aantal ambulante cliënten ligt eveneens op ongeveer 60 per jaar.

De Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik Aruba heeft op zich niets tegen het gebruik van alcohol, wel tegen het misbruik ervan. De stichting beoogt met dit centrum verslaafden te genezen. Het bestuur staat onder voorzitterschap van dr O.R. Wever, internist. Secretaris is Frank Peter Meijer. De juridische en bouwkundige zaken zijn in handen van mr.ing. Fred Baptist. Naast dr Wever hebben de volgende personen met een medische achtergrond zitting in het bestuur: Jaime Falconi, neuroloog; Heiko Warnsinck, marinearts en Koos van Lis, klinisch chemicus.

Een ruime ervaring van 10 jaar in het begeleiden en behandelen van alcoholisme is tevens aanwezig in de persoon van Erwin Kempenaar. De financiële zaken worden in het bestuur behartigd door Frederico Hernandez, penningmeester, en Yvonne Schaap, accountant. Tevens steunt het bestuur op de leden Mimi Ecury, Nivia Falconi, Tony Green en John van Meeteren.

Vermeldenswaardig is overigens dat de stichting geenszins hetzelfde is als de AA (Alcoholics Anonymous). De AA beweegt zich zoals bekend eveneens op het gebied van de bestrijding van alcoholisme. De stichting heeft wel contacten met de AA. Van concurrentie is vanzelfsprekend geen sprake, wel van coöperatie.

ALCOHOLPROBLEEM

Momenteel ligt het aantal alcoholisten op Aruba op 3000 à 3500. De groep bestaat in overgrote meerderheid uit mannen, voornamelijk in de leeftijd van twintig tot vijftig jaar, dus behorende tot de groep die veelal voor inkomen en gezin zorgt. Alcoholisme komt op het hele eiland voor en in alle sociale lagen van de bevolking. Met de explosieve groei van het aantal werknemers in de horeca-sector, alsook ten gevolge van de economische expansie van Aruba, valt redelijkerwijs aan te nemen dat het excessief alcoholmisbruik de laatste jaren is toegenomen en nog verder zal stijgen.

Het alcoholprobleem is zo groot, aangezien aan de ene kant het drinken van alcohol een geaccepteerde gewoonte is en aan de andere kant het excessief gebruik van alcohol zo veel gevolgen heeft op allerlei gebieden.

Deze liggen voornamelijk op het lichamelijke vlak (aantasting van vitale organen van het menselijk lichaam), op het psychische vlak en op het sociaal-maatschappelijke vlak. Dit alles leidt tot: ziekteverzuim, het beroep op sociale voorzieningen en het vernietigen van een van de belangrijkste peilers van onze samenleving, n.l. het gezin.

Alcoholisme kost gemeenschap geld

Het is duidelijk dat misbruik van alcohol veel leed veroorzaakt en de gemeenschap handenvol geld kost.

BEGELEIDING

In het buitenland, waaronder ook Nederland en de Verenigde Staten, is reeds bewezen dat deskundige behandeling van alcoholisten goede resultaten oplevert. De stichting heeft het standpunt dat alcoholisme een ziekte is welke op vakkundige wijze behandeld dient te worden. De alcoholist zal weliswaar in het dagelijks leven vaak genoeg het advies krijgen met het drinken te stoppen. Ook zal hij vaak genoeg bij zichzelf de wens voelen ermee te stoppen. Dit stoppen met alcohol zal echter zonder goede behandeling en begeleiding nooit lukken.

Bovendien zal, indien er geen langerdurende begeleiding is na de ontwenningsfase, spoedig een terugval te verwachten zijn. Ook voor dit probleem heeft het rehabilitatie centrum een oplossing: langdurige sociale begeleiding op de weg terug naar het gezin, werk en maatschappij.

Hoewel de behandeling en resocialisatie van alcoholverslaafden geld kost, verdient het zichzelf terug, aangezien een genezen ex-alcoholist weer arbeidsproductief wordt, minder ziektekosten maakt en niet meer van bijstand of andere financiële ondersteuning afhankelijk is. Uit studies in de Verenigde Staten is gebleken dat in grote bedrijven het verlies van inkomen dat veroorzaakt wordt door ziekteverzuim van alcoholisten, tenminste 3 keer hoger is dan de kosten die gemaakt worden bij behandeling van deze alcoholisten in een therapeutisch rehabilitatie centrum.

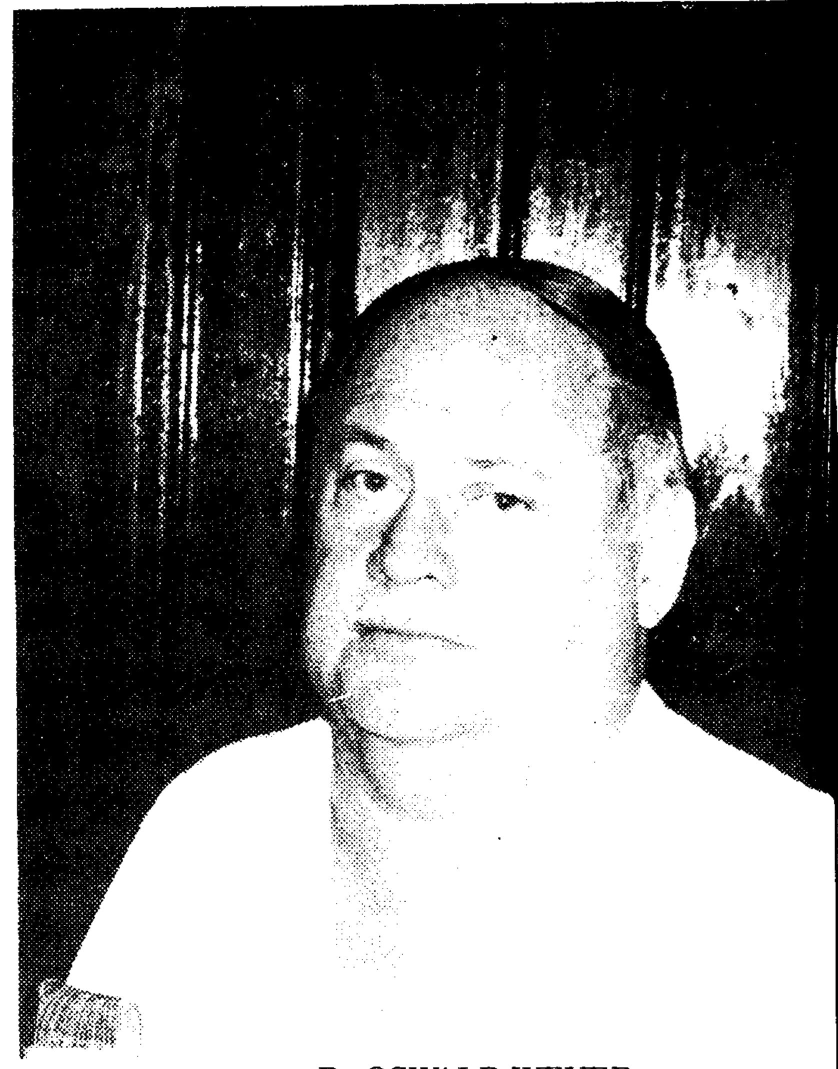
Verwacht wordt dan ook dat het bedrijfsleven op Aruba in de toekomst zeker gebruik zal willen maken van dit therapeutische centrum.

SEMINAR

Om het bedrijfsleven en natuurlijk ook de overheid en diverse andere instanties op korte termijn kennis te laten nemen van de mogelijkheden van het therapeutisch centrum, wordt er op 26 april a.s. een seminar voor genodigden gehouden in het Holiday Inn Hotel. Tijdens deze bijeenkomst wordt door diverse sprekers het project van het therapeutisch centrum belicht en zal worden aangegeven hoe en wanneer verwijzing naar het centrum mogelijk zal zijn. Tevens zal tijdens deze bijeenkomst op 26 april de Amerikaanse psycholoog James Milam een lezing houden over alcoholisme.

James Milam is in de Verenigde Staten een nationale autoriteit op het gebied van de behandeling van alcoholisme en is ondermeer de schrijver van het boek *'Under influence'*, waarvan over de hele wereld reeds 500.000 exemplaren verkocht zijn.

De Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik Aruba beoogt dat het Seminar op 26 april er toe zal bijdragen dat door het alom bekend worden van de grote mogelijkheden van het therapeutisch centrum, jaarlijks een aanzienlijk aantal alcoholverslaafden genezen zal worden en dat ze als gezonde, sociale en productieve personen zullen terugkeren in de Arubaanse gemeenschap.

Dr.OSWALD WEVER
...levenswerk...

Een aantal bestuursleden van de Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik.

Stichting voor promotie van Antillianen

Hoekema's reisje naar Curaçao voor de tambu

DR.A.J.HOEKEMA, is professor aan de Juridische faculteit van de Universiteit van Amsterdam met als leeropdracht Rechtssociologie en Antropologie. Hij heeft een jaar of zes geleden hier op Curacao colleges gegeven aan de UNA. Vorige week was weer op het eiland, op doorreis naar Suriname, om te pleiten voor een speciaal onderzoeksproject over de Curacaose Tambu. Rene Rosalia die werkt bij het Departement Cultuur, is al enkele jaren bezig met een studie over de Tambu onder leiding van dr. Hoekema. Rosalia bedacht het project, organiseerde het, maar heeft kennelijk moeite de financiering rond te krijgen. Omdat Hoekema het echter een belangrijk project vindt, besloot hij persoonlijk over te komen om de belangstelling verder aan te wakkeren en die financiering rond te krijgen. Hij vroeg daarom het Bureau Buitenland van de Universiteit van Amsterdam zijn reis van twee weken naar Suriname, die al eerder was gepland, via een omweg van drie dagen over Curacao te laten gaan.

Dat Bureau Buitenland heeft vorig jaar ook de reis van Rosalia naar Amsterdam om over dit project te praten en archiefonderzoek te doen, bekostigd. Op het terras van Hotel Avila hadden wij een gesprek met prof. Hoekema over een en ander.

Rene Rosalia is socioloog, u bent jurist, hoe past dat bij elkaar?

Hoekema: 'Ik heb zes jaar geleden gedurende twee maanden les gegeven aan de UNA. Daar heb ik Rosalia ontmoet. Hij studeerde toen rechten en was bijna klaar. Rosalia staat bekend als een cultuurman, maar hij heeft ook rechten gestudeerd. Het is een enthousiaste man en het contact is gebleven. Hij wil een wetenschappelijk onderzoek opzetten van een nogal ongewone structuur. Of het als een promotie zal gelden, weet ik niet, dat kunnen we later wel zien. Het gaat om een onderzoek dat gepubliceerd moet worden. Het onderwerp is aardig en ongewoon.'

'Als Antilliaan, als jurist en als tambu-kenner bij uitstek, gaat hij een sociale en juridische geschiedenis van de tambu en van de koloniale reacties erop schrijven. Dat betekent dan het complete gevecht van het koloniale gezag en van de r.k. kerk tegen de tambu en andere cultuuruitingen analyseren. En daarbij zal hij ook het huidige beleid betrekken dat waarschijnlijk nog steeds de tambu discrimineert'. (Iteke Witteveen schreef hierover onlangs uitgebreid in de Napa red.)

Hoe is een studie naar de tambu in te passen in een rechtskundig kader?

'Het gaat om de geschiedenis van de tambu tussen 1900 en 1950 met een tijdsbeeld naar nu. Zo'n studie bevat juridische elementen, rechtssociologische elementen, zoals het gebruik van het recht in de vorm van ordehandhaving en het recht als repressivum, en sociologische en culturele aspecten. Dat maakt dat dit onderzoek drie à vier wetenschappen tegelijk zou kunnen gaan omvatten. Ik heb in Nederland diverse deskundigen lastig gevallen met vragen. Over de hele wereld is de volkscultuur onderdrukt, dat is een fenomeen dat niet gebonden is aan het koloniaal gezag, maar ook bijvoorbeeld aan de missie, het is van alle tijden. De vraag komt dan naar voren: is daar wel eens systematisch vergelijkend onderzoek naar gedaan? Dat is er niet, blijkt. Dat moet Rosalia nu gaan schrijven! Uit wetenschappelijk oogpunt is het heel belangrijk dat dat gebeurt. Daarbij ligt het accent volledig op de tambu als cultuuruiting van het afro-cultureel volksdeel en de koloniale onderdrukking daarvan.'

Leeft de tambu nog op Curacao of is het geschiedenis?

'Tot op heden wordt m.i. de tambu nog steeds gezien als iets van het lagere volk. Het is koloniale geschiedenis op een heel centraal punt, ook voor de tijd van nu. Men beschouwt het nog steeds als 'minder'. Maar gevoelens, protesten, het politiek bewustzijn, konden in de tambu tot uitdrukking komen. Nu is de tambu, mede door de repressie uit de jaren 1920/1930 gedegradeerd tot een interessante volkscultuur. Maar er zijn tekenen dat de tambu als expressiemiddel weer terug kan komen. Er zijn toch ook protesten geweest over iets in Otrobanda? (bedoeld wordt de Brionplein affaire red.) Een bepaalde tambuzanger heeft over die problemen een lied gemaakt. Dat betekent een teruggaan naar de oorsprong'.

'Kijk, tijdens een periode van ruzie tussen de Engelsen en de Schotten, werd door de Engelsen de doedelzakmuziek verboden. Dan blijkt het weerstandsvermogen van de mensen. Men vond andere muziekinstrumenten die precies hetzelfde geluid maakten. Dit is het thema van de resistance: hoe listig kunnen mensen terugvechten. Er is een verbod. Men berust, maar vindt toch manieren om onder dit verbod uit te komen'.

Gaat u Rosalia met de organisatie van zijn onderzoek helpen vanuit Amsterdam?

'Omdat het gaat om een studiegebied van drie of vier wetenschappen tegelijk moet het project goed georganiseerd worden. Het heeft in Nederland veel weerklank gevonden en nu is er een stichting opgericht, de Stichting Ter Bevordering van Wetenschappelijk Onderzoek door Antillianen, waarin zitting hebben prof.dr. Rene Römer van de Universiteit van Groningen, professor F. von Benda-Beckman, een rechtsantropoloog uit Wageningen en ik. Ook zijn er contacten met b.v. het ETNO-musicologisch Centrum. Daar heeft men een archief over muziek en de achtergronden daarvan, dus over muziekuitingen in het sociale leven. Het gaat om de opzet van het onderzoek en met die opzet zet ik een bruggehoofd op in Amsterdam en Romer een bruggehoofd hier'.

Maar wat is nu eigenlijk het doel van uw komst nu?

'Het doel van mijn komst hier is de situatie te pei[...] en de boodschap over[...] dragen aan de gedeputee[...] en de minister van Cultu[...] Ik heb nooit een beter pro[...] gezien dat zo de wortels bl[...] legt van de afro-cultu[...] gemeenschap hier op [...] eiland. Ik ben bij de chef [...] Rosalia geweest, Pach[...] Domacasse. Die had net [...] laatste hand gelegd aan [...] jaarverslag en in de in[...] ding daarvan spreekt hij o[...] de filosofie van het cultu[...] beleid. Die inleiding is [...] perfecte verdediging van [...] grote belang van dit ond[...] zoek'.

Maar waarom moest u dо[...] voor speciaal persoonlijk o[...] komen ? Kon bijvoorb[...] prof.dr. Römer die hier wo[...] deze gesprekken niet voer[...]

'Kent u niet de moeilijke [...] die hier gevolgd m[...] worden om zoiets op de r[...] te zetten? Iedereen kla[...] iedereen is enthousiast, m[...] niemand doet wat. Rosa[...] wordt overladen met we[...] Hij heeft geen tijd voor [...] onderzoek. Iedereen praat[...] zegt: 'Fantastisch', maar [...] komt niet verder. Natuur[...] is het tamelijk absurd dat [...] hiervoor een aparte r[...] moest maken. Maar een p[...] soonlijk gesprek en dat [...] dat ervoor over heb, getu[...] van inzet. Ik ken Rosa[...] goed, het is een goede ve[...] en het is goed dat iema[...] van het land zelf dit ond[...] zoek gaat doen. Als [...] langer met dit onderzo[...] wachten ontstaan er alle[...] praktische problemen. Ik h[...] met Domacasse gepraat [...] met mevrouw Isenia, de sec[...] taresse van de OKSNA, [...] ook met de vertegenwo[...] diger van de KABNA, [...] heer F.van Wittmarschen. [...] begrijp nu hoe de besluitvo[...] ming hier behoort te lop[...] Het bleek trouwens een ong[...] stige tijd om hier te kom[...] zo vlak voor de verkiezing[...] Ik heb b.v. gedeputee[...] Mendes de Gouveia ni[...] kunnen bereiken.

Maar er moet nu wat ga[...] gebeuren. Veel praten [...] instemming betuigen ma[...] een onderzoek niet mogel[...] Rene Rosalia moet ongeve[...] twee jaar onderzoek kun[...] doen. Daarvoor is geld nod[...]

En als je niet durft [...] investeren in zo'n proje[...] gaat de mogelijkheid [...] voorbij'.

Die Stichting ter bevordering van wetenschappelijk onderzoek door Antillianen, beg[...] leidt die nog meer personen[...]

'De Stichting is op dit moment slechts voor een per[...] soon bezig, n.l. Rosalia. Het is een zeer solide basis die in Amsterdam is aangelegd aan [de] Universiteit [van] Amsterdam. Wat ons betr[...] moet dit zich gaan uitbreiden en waar zo'n interessant thema centraal staat moet het lukken. Dan zie ik een

Vervolg op pag. 5

Antilliaan boekt successen in Nederland

ANDY DAAL: 'Ik wil graag meesterwerk in eigen land regisseren'

ANDY DAAL
...graag voor eigen publiek...

= door Nel Casimiri =

EEN CURACAOSE, Arubaanse, Nederlander, of een Arubaanse Nederlander, geboren op Curacao of een Nederlander van Curacaos/Arubaanse afkomst, het is moeilijk een etiket te vinden om Andy Daal op te plakken. Hij werd op Curacao geboren, verhuisde als peuter naar Aruba en daarna op zijn vijftiende naar Nederland. Nu is het een van de bekendste Nederlandse toneelregisseurs. Maar zijn hart trekt nog steeds naar de Antillen, die band werd nooit verbroken. Hij was weer op vakantie op Aruba en op Curacao en sprak over zijn verlangen om ook eens hier in zijn thuisland aan het werk te kunnen gaan. Hij kreeg in Nederland een beurs van de Sticusa, maar heeft nooit op de Antillen gewerkt, noch op Curacao, noch op Aruba, noch op Bonaire, hoewel dat wel bijna gebeurde.

'Ik ben op vijftienjarige leeftijd naar Nederland gegaan om de middelbare school af te maken. Ik zat op een internaat in Nijmegen. Daar ben ik ook nog een blauwe maandag naar de universiteit gegaan en ik ben bezig geweest met het programmeursvak. Maar mijn grote liefde bleef het theater en uiteindelijk ben ik toch naar de toneelschool in Arnhem gegaan, die ik met veel lof heb afgemaakt. Daarna ben ik eerst professioneel acteur geworden bij de toneelgroep *Theater* in Arnhem. Ik kreeg zo van de toneelschool af een contract bij een vast gezelschap, dat is iets heel bijzonders. Bij *Theater* ben ik vijf of zes seizoenen gebleven. Daar speelde ik dan drie à vier rollen per seizoen, modern en klassiek door elkaar. Als je bij zo'n toneelgezelschap zit is het overdag repeteren aan de nieuwe rol en 's avonds heel Nederland afreizen.'

Bent u bij 'Theater' ook met regie begonnen?
'Al vanaf de toneelschool had ik veel belangstelling voor het regisseren. Ik hield altijd de totaliteit van het stuk in de gaten. Niet alleen mijn eigen rol was belangrijk voor me, maar het geheel. Ik ben toen amateurtoneel gaan regisseren. En terwijl ik in de praktijk werkte als acteur, heeft de artistieke leiding van het toneelgezelschap gezegd dat ze me langzaam wilde coachen naar de regie. Eerst werd ik regieassistent en na ongeveer drie jaar heb ik mijn eerste professionele regie gedaan. Daarvoor had ik al veel amateurtoneel geregisseeerd. Die eerste eigen regie van mij is behoorlijk succesvol ontvangen, zowel de de acteurs, als het publiek vonden het fijn om met mij te werken.'

Welk toneelstuk was dat?
'*Small Change*' van Peter Gill. Die titel hebben we vertaald met *'Klein Leed'*. We zaten erg met die titel. We wisten dat *'Small Change'* een kleine verandering kon betekenen, maar ook wisselgeld. Beide vertalingen klopten echter niet met de inhoud van het stuk. De schrijver van het stuk kon ik niet te pakken krijgen maar wel de decorontwerper van de eerste Engelse uitvoering. Hij vertelde me dat *'Small Change'* ook betekende: het verdriet van kleine luiden. En dat klopte met de inhoud, vandaar onze titel. Het was de première van dit stuk in Nederland. Je moet geluk hebben bij je debuut als regisseur. Als het als acteur de eerste keer niet goed gaat, geven ze je een tweede kans en ook wel een derde, pas daarna ben je weg. Maar als een regie de eerste keer mislukt, proberen ze het niet zo vlug opnieuw met je.'

En uw tweede regie?
'De tweede regie was ook bij *'Theater'*. Dat was het Engelse stuk *'Bend'*(buigen). In de vertaling heet het *'De Anderen'*. Dat stuk gaat over homo's in een nazi-concentratiekamp. Het stuk heeft een enorme indruk gemaakt in Nederland. Ik kreeg de prijs voor de beste regisseur van dat seizoen van de vereiging *'Vrienden van Theater'*. Die vereniging looft elk jaar een prijs uit voor de in hun ogen beste prestatie van het gezelschap. Dat kan van een acteur zijn, van het decor of ook zoals in dit geval van de regisseur. Natuurlijk zorgde die prijs voor extra publiciteit. Het stuk kreeg ook erg goede recensies en daardoor werd ik door andere gezelschappen gevraagd voor een gastregie, o.a. door een gezelschap in Rotterdam en een gezelschap in Groningen. Ik heb toen besloten mijn vaste contract bij *'Theater'* op te zeggen en als free lance door te gaan. Daardoor was ik in staat om zelf keuzes te maken. Natuurlijk houdt dat eigen baas zijn ook een risico in. Met een contract heb je een vast salaris, nu moest ik maar afwachten. Gelukkig heeft dat goed uitgepakt. Dat is nu tien jaar geleden gebeurd en ik heb nog geen seizoen zonder werk gezeten.'

Werkt u tegenwoordig alleen als regisseur?
'Ik heb veel in Groningen geregisseerd en ook in Friesland. In Friesland hebben ze een eigen gesubsidieerd Friestalig theatergezelschap. Ook heb ik geregisseerd bij jeugdgezelschappen zoals *'De Zwarte Hand'* in Rotterdam en *'Teneeter'* in Nijmegen.

Naast regie doe ik ook ander werk. Ik ben gastdocent aan de Arnhemse toneelschool, waar ik een aantal eindexamenproducties regisseerde, w.o. *'Antigone'* van Anouilh en *'In Wankel Evenwicht'* van Edward Albee. Ook ben ik gastdocent aan de Academie van Expressie in Kampen. Daar hebben we als eindexamenproject *'Driekoningenavond'* van Shakespeare opgevoerd. In Zwolle is een conservatorium en pianoleerlingen van dat conservatorium begeleidden het toneelstuk musicaal terwijl studenten van de Kampense kunstacadmie, van de modeafdeling, de kostuums verzorgden en studenten van de beeldhouw-afdeling het decor verzorgden. Die decors bestonden uit beelden in zo'n quasi-Griekse stijl. Het was dus een totaal project van drie academies. Ook met amateurgroepen heb ik vaak bijzondere dingen gedaan. Met *'Midzomernachtsdroom'* van Shakespeare wonnen we een landelijke prijs en ook met een Griekse trageide, *'Vrouwen van Troje'* deden we mee met een landelijk toernooi en wonnen we een prijs. Later hebben ze ons gevraagd het stuk voor de televisie te spelen.'

En het vorig seizoen hebt u ook de Johan Kaart Prijs gekregen?
'Het vorige seizoen ben ik door een vrije producent naar Amsterdam gehaald. We hebben het vorig seizoen twee stukken in Amsterdam in première gebracht, beide in het lichtere genre. Het eerste stuk was *'Jalouzieën'* van Haye van der Heiden. Dat was tevens een schrijversdebuut. Dat is een groot succes geworden, het kreeg een fantastische pers. We gaan het dit seizoen herhalen. Het tweede stuk was 'Tien kleine negertjes' van Agatha Christie.
Aan het eind van het seizoen worden altijd de prijzen bekend gemaakt. Toen *'Jalouzieën'* aan het eind van het seizoen in Rotterdam speelde, vroegen ze mij of ik die avond ook kon komen. Als een stuk eenmaal goed draait, hoef je als regisseur niet meer elke avond aanwezig te zijn. Dan kom je meestal een of twee keer per week. Maar die avond was ik er en toen bleek dat we als team de Johan Kaart Prijs kregen. Dat is een prijs voor het lichtere, humoristische, genre, niet alleen toneel, het kan ook om cabaret gaan o.i.d. Zo'n prijs is een goede reclame. Ik heb dit jaar ook nog een ander klassiek blijspel geregisseerd, nl. *'Arsenicum en oude kant'* met Ina van Faassen in de hoofdrol.'

Hebt u nu ook nog wel eens contact met het toneelleven op de Antillen?
'In de tijd dat de Wereldomroep wel eens programma's maakte, heb ik wel eens meegespeeld in papiamentstalige hoorspelen en ik heb er ook twee geregisseerd. Ook heb ik in opdracht van de Wereldomroep samen met Yvette Ecury tien Nanzi-verhalen gedramatiseerd. In die tijd werkte ik wel eens samen met Antillianen, meestal met semi-professionals. Er zijn maar heel weinig professionals. Ik ontmoet ook wel eens een enkeling als ik naar bepaalde projecten ga kijken. Als bijvoorbeeld in Amsterdam een project gaat over de derde wereld of zo, of van allochtonentheater, dan hoor je wel eens dat er een Antilliaan meedoet of je merkt het uit een bespreking. Misschien komt het omdat ik zo van de toneelschool in een gezelschap ben terechtgekomen, dat ik niet veel contact heb met die kant van het theater. Wel regisseerde ik een keer voor *'Theater'* het stuk *'Een les van de Aloes'* van de Zuidafrikaan Athol Fugard. Dat gaat over een blank echtpaar en een oudere gekleurde vriend van dat echtpaar. Ik wilde voor de rol van die vriend geen blanke auteur die zwart geschminkt moest worden en vond uiteindelijk een gekleurde acteur. Dat was Ricardo Anasagasti, een Curacaoënaar. Alleen de leeftijd klopte niet, die moesten we aanpassen.'

U hebt in Nederland met een beurs gestudeerd. Houdt dat geen verplichting in om terug te komen naar de Antillen?
'Ik heb vier jaar aan de toneelschool gestudeerd met een beurs van de Sticusa. Daardoor was ik in juridische zin niet verplicht om na mijn studie in de Antillen te gaan werken, maar ik voelde me wel moreel verplicht daartoe. Toen ik klaar was met mijn studie heb ik de Sticusa gevraagd mij een paar jaar praktijkervaring te laten opdoen in Nederland en mij pas daarna naar de Antillen te laten gaan. Nadat ik een paar jaar ervaring had opgedaan en ook wat aan regie had gedaan, ben ik gaan praten met de artistieke leiding van *'Theater'* in Arnhem. Ik heb ze gevraagd of ze me uit wilden lenen aan de Antillen omdat ik me moreel verplicht voelde te gaan regisseren in mijn eigen taal. Vroeger kwamen er Nederlandse regisseurs naar de Antillen om stukken te regisseren, nu kon ik gaan.

Ik ben de eerste keer naar de mensen van Sticusa gegaan, die me voorstelden naar Bonaire te gaan om daar een produktie te maken die echter moest gaan over autenthiek Antilliaanse dingen. Ze wisten nog niet precies wat. Ze zouden een onderwijzer vragen een stuk voor me te schrijven. Dat heb ik geweigerd. Ik was kwaad. Wat moest ik regisseren? Een toneelstuk over een tambú of iets dergelijks? Ik ben gewend om stukken uit de wereldliteratuur te regisseren. Dat kan ook in het papiaments. Er kan een goed stuk vertaald worden, of er kan een goed Antilliaans stuk geschreven zijn. Geef me die stukken zodat ik een keuze kan maken, maar leg me niet op deze manier van tevoren vast. De tweede keer was ik op Aruba en toen heb ik een gesprek gehad met Jan Beaujon en ook met een commissie van het CCA. We hebben uitgebreid gepraat en ik heb plannen op tafel gelegd over wat voor soort toneel ik wilde brengen. Zij waren zeer enthousiast en ik zag het helemaal zitten. Ik heb vanuit Nederland stukken opgestuurd welke in aanmerking zouden kunnen komen. Maar daar heb ik nooit meer iets van gehoord. Ik heb afschriften van de gesprekken op Aruba naar de Sticusa gestuurd, maar zij konden er pas op doorgaan als ze een officieel verzoek zouden ontvangen vanuit Aruba. Dat verzoek is nooit gekomen. Dat heb ik wel als een belediging ervaren.'
'Ik had voorgesteld om in vijf tot zes maanden twee toneelstukken te regisseren, b.v. van Shakespeare of van Sartre of van Williams en daarnaast ook nog iets te doen met middelbare scholiere. Dat was een zeer genereus aanbod. Wie in Nederland zou aanbieden om drie stukken in première te brengen in zes maanden? Maar niemand schreef die brief. Vanaf dat moment was het gevoel van morele verplichting bij mij voorbij.'

Hoewel geen verplichting, zou u hier wel willen regisseren?
'Ja, ik zou het toch wel leuk vinden om iets in mijn eigen taal te regisseren, hier of op Aruba. Maar ik wil me niet opdringen. Als hier geen behoefte bestaat aan wat ik voor soort toneel breng, houdt het op. Ik breng geen improvisatie toneel, ik wil de grote schrijvers uit de wereldliteratuur brengen. Het is 25 jaar geleden dat Henk Van Ulsen hier de laatste Shakespeare opvoering bracht. O nee, dat is niet waar. Burny Every heeft vorig jaar *'Romeo and Juliet'* op de planken gebracht. Maar twee keer Shakespeare in 25 jaar is toch wel erg mager. En Shakespeare is geen Engelsman, net zo min als Beethoven een Duitser is, het zijn wereldburgers. Het toneel op de Antillen is tegenwoordig zo eenzijdig. Men vergeet dat er ook een grote wereldliteratuur bestaat. Men lijkt daar hier aan voorbij te gaan. Ik heb ik Friesland met het gezelschap *'Triater'* in het Fries *'Romeo and Juliet'* gespeeld. En overal tot in de kleinste dorpen trok het stuk volle zalen. In een heel klein dorp kwamen nog 300 mensen kijken naar *'Romeo and Juliet'* in het Fries. Het zou mooi zijn als ook hier grote toneelschrijvers een kans kregen. Muziek bestaat ook niet alleen uit tumba en merengue, al is dat ook meer muziek van hier. Er is meer. Er bestaat ook Mozart en Beethoven.'

Wordt zulk toneel niet als elitair ervaren en daarom niet geschikt voor subsidie?
'Als er belangstelling voor zou zijn, zou ik graag mijn steentje bijdragen en ik heb dat ook wel eens gezegd tegen Edwin Lopez Ramirez, tegen Federico Oduber en tegen Nydia Ecury. Vanuit Nederland is het moeilijk om te onderzoeken of er hier op de Antillen belangstelling voor is. Misschien komt zulk toneel in eerste instantie ook wel als elitair over, maar als je er niet aan begint, komt het nooit. Griekse tragedies en ook Shakespeare zijn ooit geschreven voor een groot publiek, een doodgewoon publiek.

Sommige takken van kunst worden in Nederland wel belangrijk gevonden al trekken ze niet altijd volle zalen. Zulke kunst wordt gesteund met gemeenschapsgeld. Als een zaal altijd vol is, heb je voor zo iets geen subsidie nodig. Toneel van Sartre of van Tsjechov krijgt nooit een grote toeloop. Dat wordt vanzelfsprekend gevonden, daarom krijg je daarvoor subsidie.'

U hebt een druk programma. Hebt u wel tijd om naar de Antillen te komen?
'Het komende seizoen zal ik drie stukken regisseren plus een *personality show*. Toch zou ik ondanks dat graag een meesterwerk in mijn eigen taal regisseren, liefst twee. Dat kan ook een stuk zijn geschreven door een Antilliaan, een nieuw stuk. Zo'n stuk zouden we dan samen naar een opvoering kunnen toewerken. Zo gebeurde dat met elk nieuw stuk van Tennessee Williams ook indertijd. En aan dat nieuwe blijspel van Haye van der Heide heb ik ook veel meer voorbereiding gehad dan aan een al bestaand stuk.' 'Er zijn hier al veel Nederlandse regisseurs geweest met behulp van de Sticusa enz. Ik kan me natuurlijk niet veroorloven een half jaar met onbetaald verlof te gaan. Er is altijd geld mee gemoeid. Ook met de produktiekosten van het stuk zelf. Het is makkelijker en goedkoper om een improvisatie-toneelstuk op te zetten. Dan heb je binnen een maand op de planken. Maar zodra je gaat praten over Tsjechov of Shakespeare kost het geld, denk maar aan de kostuums, de repetitietijd, de regie. Zoiets is duur.'

Burney Every heeft zich voorgoed gevestigd op Aruba. Is dat niet iets voor u?
'Burney Every is de laatste die is teruggekomen in de verwachting dat ze als permanente toneeladviseuse zou worden aangesteld. Dat is niet gebeurd. Misschien maar goed ook, want als er maar een is en als die ene te lang op dezelfde plek zou zitten, zou het niet goed zijn, te benauwd worden. Burney Every is nu docente dramatische expressie aan het Colegio Arubano en initieert zelf af en toe toneel op Aruba zoals laatst met *'Romeo and Juliet'*. Ze werkt ook wel op Curacao, denk maar aan het stuk over die vrouwen in de gevangenis, met Laura Quast en Rina Penso, e.d. Het zou een ideale situatie zijn als er een vijftal Antillianen hun werkzaamheden in Europa hadden en elkaar met een bepaalde regelmaat hier zouden afwisselen.'

Andy Daal is maar enkele dagen op Curacao. Het grootste deel van zijn vakantietijd brengt hij door op Aruba. Het toneelgezelschap Mascaruba bestaat deze maand dertig jaar zoals Wim Rutgers vorige week in de NAPA schreef. Misschien kunnen zij de beslissende brief schrijven of neem iemand op Curacao het initiatief. Geen brief naar de Sticusa, die bestaat immers niet meer. De subsidies lopen nu via OKSNA en KABNA. Die wegen veranderen, maar toneelliefhebbers zijn er altijd geweest, op Aruba, op Curacao en op Bonaire.

Hoekema's reisje

vervolg van pag. 4

onderzoekstraditie ontstaan door mensen die hier zitten en geëquipeerd zijn om dat te doen. En dat zal ook weer de UNA bevruchten. Ik zal ook daarom mijn krachten daaraan geven. Ik ben geïnteresseerd in de gespannen geschiedenis van het koloniale en post-koloniale tijdperk'. 'Maar het materiaal van die eerste tijd, zo omstreeks 1915, moet vlug onderzocht worden. De mensen gaan dood. In 1917 kwam de eerste verordening die de tambu verbood, waar een tien jaar of langer ergernis aan vooraf ging. Wanneer is het begonnen? Dat weet ik niet. Dat moet Rosalia maar uitzoeken. Er is misschien wel een tijd geweest dat de tambu met rust werd gelaten, maar toen er meer ambtenaren kwamen, meer Shell-mensen ook, misschien een soort beschaving door de missie, waarbij men in naam van de beschaving nieuwe verordeningen maakte werd het moeilijker. Ik zou in Suriname ook wel willen onderzoeken of er parallellen in kaart gebracht gebracht kunnen worden, met b.v. Winti-godsdiensten e.d.'

En als er zich mensen melden bij de Stichting met een andere studierichting. Taalkundigen bijvoorbeeld, komen die ook aan de bak?
'Dan zouden er andere deskundigen bij moeten komen. Dit is een Stichting met een sociaal-antropologisch equipe. Er bestaat nu nog een soort eenzijdigheid. Kijk, ik heb mezelf nooit gezien als een muziek-deskundige en dat ben ik ook niet. Toch ben ik hierbij betrokken. Maar er moeten ook andere deskundigen bij betrokken worden. Rosalia zal in Amsterdam ook tambu-voorstellingen organiseren. Kun je op die manier ook zendingswerk verrichten? Het kan het begrip voor het eigene van een bepaalde bevolkingsgroep bevorderen. En misschien heeft zo'n voorstelling ook weer invloed terug naar Curacao, omdat er Antillianen gaan kijken, meedoen en erover vertellen aan hun familie'.

En wat vindt u zelf, heeft uw missie succes gehad?
'Het succes van mijn missie kan niet meteen gemeten worden. Ik moet nog wennen aan de besluitvorming hier en ontdekken in hoeverre je erop kan bouwen'.

Wist je dat?

BUFFELS zijn in Azië onmisbaar voor het verbouwen van rijst. Het zijn lieve dieren, die gehecht zijn aan de personen, die voor hen zorgen. Het zijn dus eigenlijk net hele grote honden. Daarom is het heel normaal, dat zo'n groot beest met zijn enorme hoorns door kleine kinderen wordt verzorgd. De kinderen rijden op hun buffel, slapen soms op zijn brede rug en gaan samen met hem het water in om met hun handen oren, ogen en neusgaten van het dier schoon te maken. Heerlijk vindt zo'n buffel dat!

Omdat de buffel de hele dag met hun eigen verzorgers omgaan, zijn ze verlegen en bang voor vreemden. Ze richten dan hun kop op, sperren hun neusgaten wijd open en hun bek half. Ze zien er dan best dreigend uit, maar meestal gaan ze er daarna snel vandoor.

******

Volgens sommige geleerden zijn er zijn meer jongens, die goed kunnen rekenen of goed in wiskunde zijn dan meisjes. En meisjes zijn weer beter in het leren van vreemde talen. Volgens die geleerden heeft dat te maken met hoe de hersens en de zenuwen in elkaar zitten. En dat is bij jongens en meisjes verschillend. Andere geleerden beweren dat dit onzin is en dat meisjes even goed kunnen omgaan met getallen als jongens. Wat denk je zelf?

******

De lora is een papegaai, die in de Antillen alleen nog op Bonaire voorkomt. Er zijn er niet zo veel meer: ongeveer 400. Vroeger kon je de lora ook op Aruba zien. Maar sinds 1947 is hij daar uitgestorven. Wij zeggen wel 'lora', maar zijn echte naam is Geelvleugelamazone. Het is een groene vogel met een grote kop, een zware lichtgekleurde snavel en een korte stompe staart. De groene veren hebben zwarte randjes en in de vleugels kun je rode veertjes zien. De voorkant van de kop is geel.

De papegaaien verschuilen zich in bomen en vliegen vaak in groepen van de ene boom naar de andere. Ze leven van vruchten. Waar hun nesten te vinden zijn, vertel ik jullie niet. Er zijn namelijk al genoeg lora-vangers, die precies weten, waar ze de papegaaien kunnen vinden. Ze halen de jongen uit de nesten en brengen ze stiekem naar Curaçao om ze te verkopen. Er zijn veel mensen, die graag zo'n lora willen hebben, omdat je ze kan leren praten.

******

Romeinse Spelen

IK HEB jullie nu al een paar keer over de Romeinse Spelen verteld, maar niet wát de Romeinen nu eigenlijk 'speelden'. Er waren verschillenden soorten gladiatoren (vechters), elk met zijn eigen wapens en manier van vechten. Maar het was niet zo, dat twee mannen met dezelfde wapens met elkaar vochten. Er was bijvoorbeeld een vechter met helm, schild, arm- en beenbescherming, die tegen een onbeschermde man moest vechten. Dan had de eerste een kort zwaard en de tweede, omdat hij onbeschermd erbij liep, een lange lans. Zo waren de kansen toch voor allebei gelijk.

Waar het publiek het meest van hield, was een gevecht tussen een retiarius en een secutor. De eerste was gewapend met een net en een drietand en soms ook een dolk. En de tweede met een schild en een kort zwaard. De man met het net moest zorgen, dat er geen gevecht op korte afstand ontstond, want dan kon hij zich niet verdedigen tegen het zwaard. Daarom trok hij zich steeds terug of gooide zijn net over de ander en probeerde hem dan boven of onder het schild met zijn lange drietand te steken.

Daarbij moest hij er natuurlijk goed voor zorgen zijn drietand niet te verliezen, want dan was zijn leven in gevaar. Vaak gebeurde het, dat de twee mannen vechtend over de grond rolden. Degene, die zag, dat hij ging verliezen, kon dan zijn wijsvinger opsteken om genade te vragen. Als hij tenminste een van zijn tegenstanden de kans kreeg. De keizer en het publiek beslisten dan of hij die kreeg of niet. Als hij een goed gevecht geleverd had, kreeg hij het meestal wel. Dan konden de mensen hem een paar dagen later nog eens zien vechten.

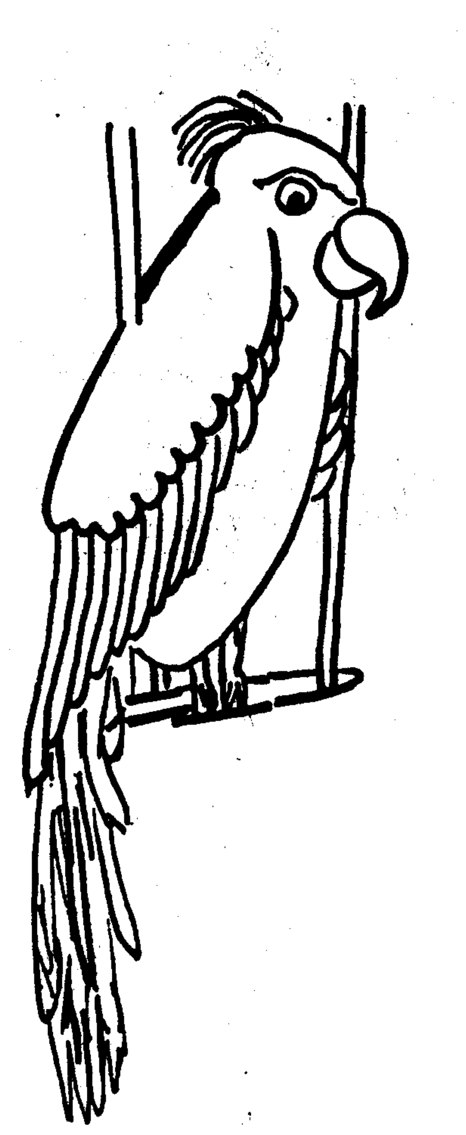
(wordt vervolgd)

Woord raden

IEDEREEN SCHRIJFT met blokletters een woord op en knipt alle letters van dat woord los. Daarna geeft ieder zijn handvol letters aan zijn buurman. Die krijgt 2 of 3 minuten de tijd om het woord te vinden. Als de tijd om is, krijgen degenen, die het woord gevonden hebben een punt. Vervolgens geeft iedereen de letters, die hij heeft, door aan de volgende. Ga zo door, totdat iedereen alle woorden gekregen heeft.
Wie de meeste woorden geraden heeft, is de winnaar.

Uit de schoolkrant

VANDAAG heb ik een verhaaltje uit de schoolkrant van de Piarschool gekozen. Het is geschreven door Ruthnaida. Heel goed, Ruthnaida!

***

Tabatin un mucha, e tabata gusta bestia. Su nomber ta Magdalena. Dia Magdalena a hasi aña su mama a regale un patu chikitu. Magdalena a keda krié patu, dune kuminda, dune awa, zorg pa su kauchi ta limpi te dia ela bira grandi. E tabata stima su patu asina tantu te ku e no ke pa nada pasa kune.

Un dia Magdalena a lanta mainta bai den kauchi ela mira e patu sinta riba un webu. Despues di tres siman ela mira e patu ku nuebe webu. Despues di un siman i mei e mama patu a brui. Ki un alegria pa Magdalena. Lastima ku un di e yunan a muri. Awor e tin ocho yu. Kontentu Magdalena a kore bai paden pa bisa su mama. Despues di hopi tempu e patunan a bira grandi. Alafin alafan, e kuenta a kaba.

Puzzel van de week

1		2	■	3		4
	■	5			■	
6	7			8	9	
■						■
10		11		12		13
	■	14			■	
15			■	16		

HORIZONTAAL: 1. Daarmee was je kleren; 3. Deel van een huis; 5. Inwoner van Ierland; 6. Paling; 8. Deel van het lichaam; 10. Inwoner van Estland; 12. Vervoeging van Staan; 14. Grootmoeder; 15. Getal; 16. Speelgoed.

VERTIKAAL: 1. Groente; 2. Medicijn; 3. Spoedig; 4. Toiletartikelen; 7. Heb je nodig om te vissen; 9. Schadelijk knaagdier; 10. Lidwoord; 11. Speelgoed; 12. Vruchtenat; 13. Dier, dat je in elke dierentuin ziet.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Bril; 4. Welp; 8. Oor; 10. Nar; 11. E.d.; 12. Das; 14. De; 15. Keer; 17. Laat; 19. Na; 20. Ar; 21. Deen; 23. Amen; 26. E.v.; 27. Kop; 29. Ma; 30. Zet; 32. Oma; 33. Eren; 34. Raam.

VERTIKAAL: 1. Boek; 2. Rode; 3. Ir.; 5. En; 6. Lada; 7. Pret; 9. Pa; 12. Drank; 13. Slaap; 16. Ene; 18. Arm; 21. Deze; 22. Ever; 24. Emma; 25. Naam; 28. Op; 31. Te; 32. O.a.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe:

KINDERPUZZEL.

Winnares van deze week:
Dorothée Burgers.
Charles Debrotweg 13
Curaçao.

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

Het Beerbericht

Behalve een teddyberendag, een berenfestival en een berenfanclub kent Nederland nu ook een heus berentijdschrift: **"Het beerbericht"**. Het eerste exemplaar van het kwartaalblad, in een oplage van 6.000 stuks, werd woensdag gepresenteerd in Amsterdam door de twee uitgevers Beatrijs van Westerop en Edu Braat.

De aanwezige berenliefhebbers en pers werden voor deze gelegenheid getrakteerd op "elevenses", de hapjes waar de beer Winnie the Pooh zo dol op was.

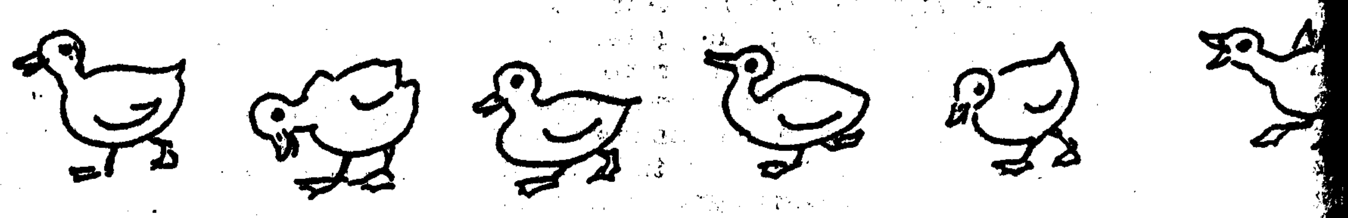
Het Beerbericht richt zich, volgens Braat, op jonge en oude berenliefhebbers. "Vorig jaar was ik in Amerika en kwam op het idee voor het tijdschrift. In het buitenland bestaan berenbladen al jaren, in de Verenigde Staten zelfs twee. Mijn aandacht, als verwoed verzamelaar van beren, was getrokken. Vervolgens ben ik de mogelijkheden voor een Nederlands blad gaan onderzoeken met dit resultaat. De doelgroep is volgens ons groot genoeg om het Beerbericht tot een succes te maken."

Marktonderzoek in de Verenigde Staten wijst volgens Braat uit dat er opmerkelijk veel berenliefhebbers zijn in de groep van vrouwen tussen de veertig en vijftig jaar. In Beerbericht staan onder meer interviews met berenliefhebbers, nieuws over evenementen en zelfmaakpatronen om de collectie knuffelbeesten uit te breiden.

Versjes van vroeger

Ik ben een arme ezel
Die altijd heel hard werkt.
Helaas heb ik een meester.
Die daarvan niet veel merkt.
Maar dat ik sjouw en zwoeg,
Was toch een vreugd voor mij,
Als hij me maar niet sloeg.
En soms iets vriendelijks zei.

De eenden

= door Nel de Jong =

'HEERLIJK die regen', zei kabouter Brr op een dag na een flinke regenbui tegen Poetsje. 'Dat maakt alles weer lekker fris. Het was hard nodig, hoor. Zelfs de cactussen begonnen er grijs uit te zien'. 'Ja ja', mompelde Poetsje, maar ze hoorde maar half, wat kabouter Brr zei. Kijk haar pas gemopte vloer nu eens! Vol modder-voetstappen van kabouter Brr en Pinkie. Die waren natuurlijk weer vergeten hun voeten te vegen.

'Ga je mee naar de mangrovebosjes?' vroeg kabouter Brr, 'Daar zal de familie eend nu wel weer zijn. Ze komen altijd, als het zo hard geregend heeft'. 'Een andere keer', zei Poetsje vlug, 'Doe ze maar de hartelijke groeten, want ik moet nu even ons huisje een goede beurt geven. Pinkie, ga jij maar met papa Brr mee'.

'Dat liet Pinkie zich geen twee keer zeggen. En even later liepen kabouter Brr en Pinkie al door de mondi. Ze hielden een groot amandelblad boven hun hoofd, want er vielen nog grote druppels van de struiken. En als die in je kraag vielen! Brr, dat was nat!

Je kon de eenden al van verre horen kwekken en snateren. 'Wat een lawaai!' lachte Pinkie, 'Help! Wat voor eend is dát nu?' Want plotseling klonk er een hele harde knal door de mondi. 'Dat is geen eend, dat is een geweer!', riep kabouter Brr, 'Als ze maar geen enkele eend geraakt hebben. Kom vlug'.

Bij het mangrovebosje was geen eend meer te zien. 'Die nare mensen met hun geweren', mopperde Pinkie, 'Nu hebben ze alle eenden op de vlucht gejaagd. En ze leken zo gezellig met al dat gesnater. Al, papa Brr, kijk daar!'

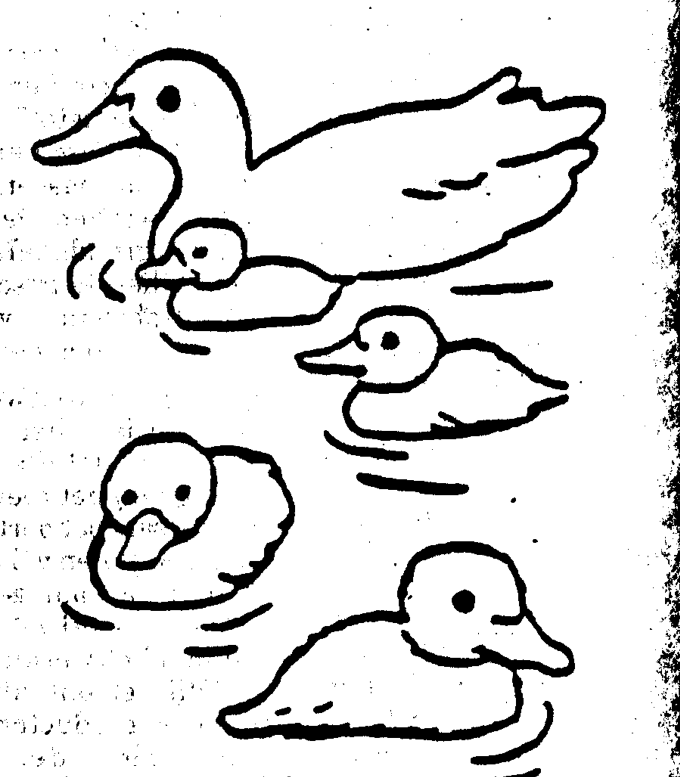
Onder een paar dichte struiken, alleen te zien door de kleine kaboutertjes, zat een eendje verscholen. 'Auauaul' kwekte het zachtjes, 'Ai, mijn vleugel. Ik ben geraakt, kabouter Brr'. 'Stil maar', troostte het kaboutertje, 'We maken je wel weer beter'.

Een half uurtje later kwamen kabouter Brr en Pinkie bij hun kabouterhuisje terug. Met eendje Patuti, die doodmoe van de lange wandeling was en zijn gewonde vleugel over de grond liet slepen. 'Och arme, riep Poetsje en vergat helemaal, dat ze net haar huisje van onder tot boven gemopt en gesopt had. Met haar natte modderige sloffen rende ze vlug weer naar binnen om zalf en verband te halen. En dat kabouter Brr en Pinkie's schoenen vol zand en modder zaten, zag ze ook al niet.

'Huil maar niet, hoor', zei ze tegen Patuti, 'We maken je weer helemaal beter. Wat wil je eten? Pampunasoep of kadushi?' 'Eh, als je een lekker visje zou hebben', likkebaardde het eendje. Maar dat hadden de kaboutertjes natuurlijk niet. Gelukkig vond hij de pampunasoep bijna net zo lekker.

De volgende dag, net toen Poetsje voor de tweede keer haar huisje schoon had gemaakt, streken er vijf grote eenden in de kaboutertuin neer. 'Kabouter Brr, help ons asjeblieft', smeekten ze. 'Een jager heeft op ons geschoten en Patuti is verdwenen. Ai, als hij maar niet al opgegeten is'. 'Kwek kwek kwek' snaterde Patuti opgewonden en waggelde tussen de warmoesplanten uit, waar hij lekker uit de zon had zitten slapen. Dat was me een weerzien! De eenden klepperden zo hard met hun vleugels, dat de veren in het rond vlogen.

En ze klipklapten met hun grote eendepoten om Patuti heen om hem van alle kanten te bekijken.

Grote wolken zand vlogen de lucht in en samen met de veertjes het kabouterhuisje in. Ai, vandaag kon het Poesje niet schelen. 'Komen jullie maar allemaal bij ons logeren. Hier is het veiliger dan in de mangrovebosjes', lachte ze.

Het leek wel of de rest van de eendefamilie haar gehoord had, want even later kwamen er nog wel 20 eenden bij. Wat een gekwebbel, gekwek en gesnater! En natuurlijk kwamen de andere dieren uit de mondi ook even

kijken. De parkietjes beerden boven het dengesnater uit te kr en horen en zien vergin De konijntjes huppe tussen de eenden doo luisterden met grote o naar hun enge verh over jagers en geweren

De hagedisjes muisjes waren natuurlijk van de partij en de bo zaten vol met alle soo vogels. Kabouter maakte een praatje hie een babbeltje daar. Pi speelde met zijn v vriendjes. En Poetsje haar hele huisje verg en praatte en kwebbeld net zo hard als de diere

Totdat de vleugel Patuti na een paar da was genezen en eenden weer verder trokken. 'Ajoo, tot volg jaar!' snaterden de een en vlogen met veel vleu geklap weg. 'Ajo zwaaiden alle dieren gingen ook maar weer

naar hun eigen ne terug. Ja, en toen Poetsje het toch wel om haar huisje voo derde keer een grote te geven. Gelukkig w kabouter Brr en Pinkie wel even helpen. E glom het kabouterhuisje delijk weer als een geltje.

Kunststukje

HOUD je arm zoal het plaatje en leg dobbelstenen munten op elkaar voor de elleboog. Zw nu met een schre (want dat maakt m indruk) je arm n voren en vang de belstenen op. Het heel erg moeilijk. het is een eenvo trucje, dat bijna lukt. Zeker als j van te voren een keer geoefend hebt.

VOORDELEN VAN GEBRUIK VAN KERAMIEK-LAK (2)

Internationale Kamer van Koophandel geeft richtlijnen

Energiebesparing en milieu-bescherming hand in hand

= door Bart Bredero =

[D]E VOORDELEN van 'Ceramic coating' of vrij ver[t]aald 'Keramiek lak' zijn in een vorig artikel (Napa [va]n zaterdag 13 april) uitvoerig besproken. De voor[d]elen van keramiek-lak zijn, de nog bij velen best[a]ande twijfel ten spijt, in de praktijk aangetoond en [b]ewezen, maar vanzelfsprekend wordt er ook over [m]ogelijke toepassingen gesproken die nu nog niet zo [t]egankelijk zijn, maar die, indien toepasbaar, nog [op]zienbarender zullen zijn dan hetgeen tot nu toe [w]erd bereikt. Eén van die toepassingen die, naar [v]erluidt, al op laboratorium-schaal wordt onderzocht, [is] het bekleden van de wolfraam-draad in gloeilampen [m]et een dun laagje keramiek. Indien het mocht [g]elukken die toepassing industriëel waar te maken [(e]n dat gebeurt zeker) dan staat de wereld een [gl]oeilamp te wachten die bij gelijkblijvende aanschaf[k]osten tot twee keer zo lang meegaat en 5 tot 10% [m]inder energie verbruikt bij gelijkblijvende licht[st]erkte.

De toepassing van keramiek-lak in de warmte-industrie is één van de voorbeelden, en daarbij een zeer [op]vallend voorbeeld, van het [same]nvallen van de belangen van bedrijfseconomie [en] milieu. Er zijn meer voorbeelden te noemen van [ene]rgie-besparing en afvalbeperking in bedrijven die [lei]den tot en verbetering van [mi]lieu, maar helaas, in tegen[ste]lling tot elders, zijn deze [vo]orbeelden op Curaçao [b]etrekkelijk schaars. Eerder [we]rd reeds opgemerkt dat [in]dustrie-bedrijven op [Cu]raçao achterlopen in [mil]ieu-bewust handelen, ook [daa]r waar het hun voordeel [op]levert. Het is hier de [pla]ats op dit achterlopen wat [die]per op in te gaan.

BELEIDSKEUKEN

[Het] is voor een buitenstaander natuurlijk moeilijk [een] kijkje te nemen in de [bel]eidskeuken' van industriebedrijven op Curaçao, vooral [de] grotere. Desondanks zijn [er] voldoende aanwijzingen [om] vast te stellen dat, wan[neer] over milieu-bescherming [wor]dt gesproken, van de kop[pen] onder de industriebedrijven op Curaçao de raf[fina]derij zich beroept op over[ma]cht vanwege verouderde [ins]tallaties en de K.A.E., ove[rig]ens zeer terecht, zich [ber]oept op gebrek aan man[kra]cht en fondsen om een [ge]zonde bedrijfsvoering, ger[icht] op kosten-besparing en [mil]ieu-bescherming door te [voe]ren. Wanneer deze opvat[ting]-de houding van de kop[pen]s bepaalt, wat kan dan [van] de volgelingen verwacht [wor]den?

[E]en discussie over bedrijf [en] milieu op Curaçao zal, [van]wege de sterk levende [gev]oelens en de grote belan[gen] die daaromtrent bij de [onder]nemers bestaan, ongetwijfeld tot grote verwarring [leid]en en daarom, volgens [he]t Curaçaos gebruik, ver[mede]n worden. Mocht echter [de] discussie desondanks toch [op] gang komen, dan is het [nu]ttig vooraf kennis te [nem]en van de richtlijnen die [de] Internationale Kamer van [Koo]phandel (I.K.K.) al sinds [19]7 haar leden voorhoudt:

[Zo]wel op milieugebied als [op] andere terreinen moet de [indu]strie, die een integre[rend] deel van de samenle[ving] uitmaakt, er voortdu[rend] naar streven op verant[woor]de wijze te werk te gaan [en a]lle redelijke voorzorgen [te nem]en opdat haar aktivi[teite]n en produkten aanvaard[baa]r zijn uit overwegingen [van] gezondheid, eigendom, [voor]zieningen die het leven [ve]raangenamen en het [mili]eu. Voor zover de wet [dit] niet voorziet, is het [aan] de industrie om zelf, op [basi]s van haar kennis, ervaring en technologie, maatre[gelen] te treffen, teneinde [ee]n redelijke economische [bala]ns tot milieu-bescher[min]g te komen.

[To]t de factoren die een [rol s]pelen in de bijzondere [vera]ntwoordelijkheden van [de in]dustrie met betrekking [tot h]et milieu behoren; [loca]tie en ontwerp van [fabri]eken, keuze van pro[dukti]e-processen en produkt[conce]pt, beperking van [milie]u-vervuiling, schadelijke [straling], trillingen en [lawaa]i, afvalverwerking, zorg voor de gezondheid en veiligheid van werknemers, alsmede lange-termijn-planning.

*Bij de planning en de beheersing van haar activiteiten dient de industrie, naast de gebruikelijk aspecten, rekening te houden met de invloed op het menselijke milieu, de kwetsbaarheid van natuurlijke eco-systemen en de uitdaging die ligt in het gegeven dat niet-hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen eindig zijn. De industrie dient haar produktieaktiviteiten, produkten, afvalstoffen en methoden voor de verwerking van grondstoffen geregeld opnieuw te beoordelen teneinde:

- de mogelijkheden van milieu-verontreiniging tot een minimum te beperken;
- de meest geschikte technieken toe te passen om milieuverontreiniging te voorkomen en/of te beperken;
- niet-hernieuwbare hulpbronnen, waaronder energie, te sparen;
- alternatieven te ontwikkelen om afvalmaterialen zoveel mogelijk te recyclen of te hergebruiken;
- schonere technologieën te ontwikkelen en toe te passen;
- voortdurend alles in het werk te stellen om een spaarzaam gebruik te maken van water in droge gebieden of gebieden met een kwetsbare waterhuishouding.

UITVOERBAAR

De beoogde maatregelen moeten vanzelfsprekend ook technisch uitvoerbaar en economisch aanvaardbaar zijn en voldoen aan de eisen in het desbetreffende land en/of gebied. De industrie dient overleg te plegen met de toeleveranciers om er voor te zorgen dat, voor zover kan worden voorzien, de benodigde grondstoffen ook in de toekomst beschikbaar zullen zijn en dat passende maatregelen worden getroffen om bij de grondstoffen-winning het milieu te beschermen en de hulpbronnen waar mogelijk te hernieuwen.

*Bij het ontwerpen van installaties, het verwerken van grondstoffen en produkten en het toepassen van processen behoort de industrie bovendien volle aandacht te schenken aan gezondheids- en veiligheidsaspecten binnen het werkmilieu.

*Bij het ontwikkelen van nieuwe producten dient de industrie de nadelige gevolgen te beoordelen die deze producten voor het milieu kunnen hebben bij gebruik voor het doel waar zij voor worden geleverd, hetzij rechtstreeks door de consument, hetzij om door andere industrieën te worden verwerkt in of tot andere produkten. De industrie is verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen om zulke effecten tot het uiterste te beperken.

*De industrie dient haar afnemers te adviseren over maatregelen tot instandhouding van hulpbronnen, hergebruik en recycling, behandeling, transport en gebruik en afvoer van haar produkten. Hierdoor moet de gebruiker worden aangemoedigd verantwoordelijk te werk te gaan zodra hij het

Zal onze rijkdom leiden tot meer vliegreizen 'resorts', hotelprojecten en al dat soort zaken?

product in ontvangst neemt, waarbij hij zich ten volle bewust moet zijn van de mogelijke nadelige invloed ervan op het milieu en op de gezondheid van de mens.

*De leiding van iedere onderneming dient bij haar werknemers op alle niveaus individueel verantwoordelijkheidsbesef aan te kweken en hen bewust te maken van de noodzaak alert te zijn op potentiële bronnen van milieu-bederf, ook dient zij in het kader van haar activiteiten effectieve maatregelen tot instandhouding van hulpbronnen te treffen.

*De industrie is via haar branche organisaties en op ondernemingsniveau verantwoordelijk voor het ondersteunen van onderzoek ter voorkoming van schadelijke invloed op milieu en van onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van het lozen en de afvoer van verontreini[illegible] en [illegible]heid, zowel nationaal als internationaal.

ONBEREIKBAAR

De taakstelling van het I.K.K. voor milieuzorg in industrie-bedrijven is ongetwijfeld een mondvol en vermoedelijk even onbereikbaar als de eis aan ons allen van een deugdzaam leven. Desondanks kan tegen de achtergrond van deze richtlijnen geen andere dan de slotsom volgen, dan dat op Curaçao bij de industrie-bedrijven dringend een herbezinning nodig is met betrekking tot het beleid van kostenbeheersing en milieubescherming. Het ligt dan ook in de bedoeling in een volgende bijdrage praktische voorbeelden te geven van op Curaçao toepasbare voorzieningen voor én kostenbesparingen én milieubescherming bij bedrijven.

TOEKOMST

Wanneer wereldwijd, bij gelijkblijvende produktieomvang, alle industrie-verbruikers van fossiele brandstoffen hun verbruik van deze grondstoffen met 25% kunnen verminderen, behoeft het weinig verbeeldingskracht zich voor te stellen wat een dergelijke besparing voor het milieu betekent. Dan blijft nog buiten beschouwing dat wellicht binnen afzienbare tijd alle gloeilampen over de gehele wereld bij gelijkblijvende lichtsterkte 5 tot 10% minder stroom gaan verbruiken en twee keer zo lang meegaan.

Niet alleen dat de uitstoot van kwalijke dampen uit fabrieksschoorstenen drastisch afneemt, maar de overblijvende dampen bevatten veel minder afvalstoffen omdat de ketels en de ovens veel minder snel slijten. Bij het vernemen van dit nieuws denkt de gemiddelde wereldburger natuurlijk in de eerste plaats aan het broeikas effekt in de dampkring rond de aarde met de dreigende opwarming van de wereld-zeeën en de plaag van de zure regen. Deze bedreigingen zullen door dit minder verbruik van fossiele brandstoffen wel niet verdwijnen, maar hun gevaarlijke invloed wordt in ieder geval aanzienlijk minder. Is dit misschien één van de redenen die de Amerikaanse Regering deed besluiten eerst verdere resultaten van onderzoek en toepassing af te wachten alvorens toe te geven aan de internationale druk voor strakkere normen bij het gebruik van fossiele brandstoffen? In ieder geval is hier sprake van een opzienbarend en, [illegible]maals, een revolutiona[ir] [v]ooruitzicht.

Die vermindering in het verbruik van fossiele brandstoffen komt natuurlijk niet plotseling uit de lucht vallen; maar laat ons, om de maatschappelijke gevolgen van de invoering van keramiek-lak op grote schaal te peilen, eens veronderstellen dat dit wel het geval zou zijn.

Zeker is dat in dat geval de wereld-economie op slag ontwricht zou raken, veel erger dan tot nu toe bij één van de olie-crises plaats vond. Wereldwijd zouden honderden bedrijven voor oven- en ketelbouw en reparatie hun poorten moeten sluiten. Met hun toeleveringsbedrijven erbij worden het duizenden bedrijven en honderdduizenden werklozen. Olievelden en bedrijven zouden op grote schaal worden stilgelegd; de politieke en militaire situatie in het Midden Oosten zou op slag veranderen. De mogelijke weldaad voor de wereld zou, bij plotselinge invoer van keramieklak, omslaan in een drama.

NIET UIT DE LUCHT

Nogmaals de vermindering in het verbruik van fossiele brandstoffen door de invoering van keramiek-lak komt niet plotseling uit de lucht vallen. Het systeem van de vrije markt-economie is wel lenig en kan zich snel aanpassen, maar desondanks zal een volledige invoering van keramiek-lak in de warmteindustrie wereldwijd vele jaren vergen. Denk alleen maar eens aan het opbouwen van de nodige productie-capaciteit en de distributie-bedrijven met al hun logistiek en het bijbrengen van de vereiste scholing onder alle gebruikers. Ook moet de tijd nodig voor het doorbreken van gevestigde belangen en het opruimen van misverstanden en vergissingen niet onderschat worden.

Maar door zich voor te stellen wat er economisch en maatschappelijk in de wereld zou gebeuren bij een plotselinge invoering van keramiek-lak op grote schaal, krijgen wij wel een indruk van de enorme besparingen die er in de wereld-economie zouden optreden wanneer de keramiek-lak geleidelijk wordt ingevoerd en de wereldeconomie de kans krijgt zich zonder al te zware verschuivingen aan te passen.

De vraag dringt zich natuurlijk op wat de wereld met deze besparingen, of liever met deze rijkdom, dit gemak gaat doen? Zal deze rijkdom leiden tot nog meer vliegreizen, nog meer vakantiebestemmingen met o.a. voor Curaçao vooraf de rondrazende bulldozers voor resorthotels, golfbanen en vakantiedorpen? Zullen t.v.-toestellen en recorders en alle andere electronica-apparaten nog mooier en slimmer worden dan zij nu al reeds zijn en gaat de wereld verdrinken in nog meer communicatie die niemand meer kan verwerken? En wat te doen met alle verveling van het nietsdoen?

Of gaat de wereld op alle continenten de rampzalige verstedelijking aanpakken met een betere ruimtelijke ordening en een weloverwogen milieu-beleid? Gaat de wereld de 'war on want' weer opnemen en o.a. de leefbaarheid van de bestaande grote steden herstellen met ook een afdoende opvang voor daklozen? Gaat de wereld het onderwijs weer op poten zetten met de juiste afweging van de zo verguisde humaniora, de techniek en de wetenschap en een hernieuwde belangstelling voor karaktervorming?

Gaat de wereld heel misschien en ook heel voorzichtig trachten de nu levende haatgevoelens onder de Arabische volken en andere minderbedeelden om te buigen in een meer creatieve richting? De toekomst zal het moeten leren. In ieder geval willen de Goden hierboven best wel het geluk van de wereld; het ligt louter en alleen aan de mensen op deze wereld om de juiste keuzes te maken.

Zonnige toekomst voor zonne-energie

HET ENERGIEONDERZOEK centrum Nederland (ECN) ziet de toekomst van zonne-energie "zonnig" tegemoet. Er zijn allerlei ontwikkelingen gaande die een ruimer gebruik van zonne-energie dan nu het geval is mogelijk maken.

Het onderzoekcentrum maakte op de derde nationale zonne-energie conferentie, die in Noordwijkerhout werd gehouden, bekend dat nieuwe doorbraken in de ontwikkeling van deze vorm van duurzame energie te verwachten zijn.

Zo wil ECN samen met de industrie binnen vijf jaar een zonnecelpaneel ontwikkelen dat uit zonlicht aanzienlijk meer stroom produceert en slechts de helft kost van wat thans gebruikelijk is. De Rijksuniversiteit in Utrecht ontwikkelde onlangs al een nieuw type zonnecel met een hoger rendement dan wat andere onderzoekers in Europa met dit type cel tot op heden wisten te bereiken.

GROEI

De wereldmarkt van zonnecellen groeit jaarlijks met ongeveer 20 procent en heeft nu een omvang van 50 megawatt. Ecn verwacht een groei die de komende eeuw zal uitlopen tot vele honderdduizenden megawatt.

In Nederland wordt zonne-energie nog nauwelijks benut. De regering streeft er echter naar het aandeel van de zon in de totale energievoorziening over twintig jaar op 5 procent te brengen. De overheid zal dan ook meer financiële middelen beschikbaar stellen voor een ruimere toepassing van zonne-energie. Een van de meest aantrekkelijke toepassingen is volgens het ecn de passieve benutting van zonne-energie. Door een juiste architectuur, goede isolatie en optimale toetreding van zonlicht is het mogelijk de zogenoemde nul-energiewoning te bouwen, die voor verwarming niet meer afhankelijk is van aardgas. Er zijn nieuwe isolatiematerialen die zonlicht doorlaten en de warmte vasthouden. Een gevel die met deze materialen is opgebouwd, laat zelfs midden in de winter meer energie naar binnen dan naar buiten.

VOORDELIG

In Nederland is het gebruik van zonnecellen nu al voordelig bij boeien en bakens langs vaarwegen, bij tuinhuisjes en op woonboten, bij praatpalen, drinkbakken voor vee en geisoleerd staande lantarenpalen. Andere toepassingen zijn nog duur, maar de overheid wil de komende jaren aanzienlijk meer geld uittrekken om deze vorm van energiewinning betaalbaar te maken.

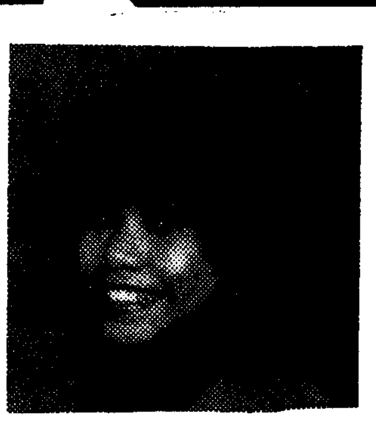
'De nieuwe generatie zonneboilers moet haar rentabiliteit over twee jaar bewezen hebben. Anders zal de overheid haar subsidie aan de ontwikkeling ervan aanzienlijk verminderen.' Het ministerie van Economische Zaken geeft jaarlijks zo'n zeven miljoen gulden uit voor onderzoek, ontwikkeling, demonstratie en implementatie van zonne-energie. Deze steun kan niet onbeperkt in de toekomst doorgaan, volgens de directeur-generaal van Economische Zaken. Dit betekent naar zijn mening dat de technische bruikbaarheid en economische haalbaarheid van de nieuwe generatie zonne-boilers in de komende twee jaar aangetoond moet zijn. De prijs van de nieuwe compacte zonne-boiler zal dan op zo'n 1.200 à 1.300 gulden moeten uitkomen.

De directeur-generaal staat op het standpunt dat de commercialisatie door het bedrijfsleven moet worden overgenomen. Als dit niet gebeurt dan zal de overheid serieus moeten overwegen de financiële inspanningen aanmerkelijk te verminderen. Dit geldt echter niet voor photovoltaïsche conversie van zonne-energie (omzetten in elektriciteit). Zoals het er nu naar uitziet zal het nog enkele tientallen jaren duren voordat deze vorm van energiewinning grootschalig en op financieel verantwoorde wijze in Nederland zijn intrede zal doen. Toch achtte de directeur-generaal het verantwoord op bescheiden schaal steun te geven aan investeringen op het gebied van photovoltaische conversie van zonne-energie.

Een voorstel van de NOVEM (Nederlandse maatschappij voor energie en milieu) voor een meerjarenprogramma op het gebied van photovoltaische conversie van zonne-energie, waarmee een bedrag van circa 45 miljoen gulden is gemoeid, zal het ministerie positief bezien.

In Nederland wordt geëxperimenteerd met het plaatsen van 'zonneboilers' in diverse steden. Economische Zaken heeft vertrouwen in de ontwikkeling van een goedkopere zonneboiler, maar als over de haalbaarheid en bruikbaarheid binnen twee jaar geen duidelijkheid komt, worden de subsidies gestopt.

Wat te eten en drinken in geval van constipatie

= door Olivia Wong Loi Sing =

OBSTIPATIE is een veel voorkomend probleem, zeker bij mensen die om de een of andere reden weinig kunnen bewegen. Sommige mensen hebben elke dag ontlasting en sommigen 2 à 3 keer of 1 keer per week. Men leert ermee leven omdat het op een gegeven moment een deel van je leefgewoonten is geworden. Het kan lastig zijn als je weinig of niet regelmatig ontlasting heft. Via de voeding kan er heel wat aan verholpen worden.

Obstipatie of constipatie is een ander woord voor verstopping. Van obstipatie wordt gesproken als men harde ontlasting heeft, als het zelden komt en als men weinig ontlasting produceert. Obstipatie kan accuut of chronisch zijn. Chronische obstipatie betekent dat de verstopping er altijd is. Het komt vaak voor dat mensen last hebben van chronische obstipatie.

De volgende oorzaken kunnen chronische obstipatie tot gevolg hebben:
- Hormoonveranderingen in het lichaam, b.v. hypothyreoidie (=wanneer de schildklier trager gaat werken dan hij normaal moet doen, waar-

door alle processen in het lichaam ook traag gaan verlopen). Door hormoonveranderingen tijdens de zwangerschap kan men ook last krijgen van verstopping;
- psychische oorzaken zoals depressies, spanningen, nervositeit kunnen ook chronische obstipatie veroorzaken;
- Neurologische aandoeningen kunnen ook de oorzaak zijn van verstoppingen. De ziekte van Hirsch Sprung en multipele sclerose zijn hier een voorbeeld van;
- Aandoeningen van de darmen, bijvoorbeeld een carcinoom (=kwaadaardig, woekerend gezwel) van de dikke darm, uitstulpingen van de darmen, aambeien, fiscuren (=kloofjes in de anus);
- Het gebruik van bepaalde medicijnen kan een remmende werking hebben op de dikke darm. Bijvoorbeeld door het overmatig gebruik van staaltabletten kan obstipatie ontstaan.

Dan zijn er ook nog andere oorzaken zoals een gejaagde leefwijze die ook obstipatie tot gevolg kunnen hebben. Dit kan voorkomen bij mensen die een heel drukke en verantwoordelijke baan of beroep hebben. Deze mensen gunnen zich niet de tijd om regelmatig te eten en te drinken en regelmatig naar het toilet te gaan.

BACTERIEN

Bij obstipatie blijft de ontlasting langer in de darmen dan nodig is. Hoe langer dit in de darmen blijft hoe meer vocht er uit de ontlasting wordt getrokken, hoe droger en harder de ontlasting wordt. Het wordt dan ook steeds moeilijker om de ontlasting eruit te krijgen. Men moet steeds harder gaan persen wat niet goed is. Door het te lang in de darmen blijven van de ontlasting, kunnen er schadelijke stoffen worden geproduceerd door de bacteriën die in de darmen zitten en kunnen darmkanker veroorzaken. Verder kunnen er voedings- oorzaken zijn waardoor obstipatie ontstaat. Het niet of onvoldoende gebruik van voedingsvezels waardoor de dikke darm minder gevuld wordt en dus ook minder wordt geprikkeld.

VOORKOMEN

Obstipatie kan verholpen of voorkomen worden door op een aantal leefregels te letten. Deze zijn:
- Door extra voedingsvezels aan de dagelijkse voeding toe te voegen. Voedingsvezel is een verzamelnaam van de onverteerbare bestanddelen die in plantaardige produkten voorkomen. Omdat het onverteerbaar is komt de voedingsvezel in de dikke darm, trekt daar vocht aan en vergroot daardoor de darmmassa. Tevens stimuleert het, in combinatie met extra vocht, de snelheid waarmee de afvalstoffen de darm passeren en verlaten.

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Voedingsmiddelen die rijk zijn aan voedingsvezel zijn onder andere: volkorenbrood, roggebrood, bruinbrood, bruin krenten- en rozijnenbrood, mueslibrood, knäckebrood.

Volkorenprodukten zoals havermout, havervlokken tarwevlokken, muesli, zilvervliesrijst, volkorenmacaroni.

Verse kort gekookte groente of rauwe groenten; vers fruit, liefst met schil en pit en gedroogd fruit met name pruimen en abrikozen.

Peulvruchten, bijvoorbeeld witte-, bruine-, en sojabonen, kapucijners en linzen.

Noten, pinda's, sesamzaad, lijnzaad, dadels en vijgen; zemelen.

- Door meer vocht te gaan gebruiken. Vaak drinken mensen te weinig als ze last hebben van obstipatie. Aanbevolen wordt om tenminste 2 liter vocht per dag te gebruiken (dit is 13 tot 16 kopjes en bekers van ±125 tot 150 ml). Gaat u extra voedingsvezel gebruiken, bijvoorbeeld in de vorm van zemelen, dan is het verstandig om daarbij extra vocht te nemen. Dit kan in de vorm van water thee, koffie, soep, vruchtensap.

- Door meer lichaamsbeweging te nemen voor zover dit mogelijk is. Volgoende lichaamsbeweging betekent zo mogelijk elke dag lopen of een andere activiteit doen die bij u past. Wanneer u bijvoorbeeld tijdens een ziekte komt te liggen of u kunt niet zo gemakkelijk meer bewegen, dan is het erg belangrijk om aandacht te schenken aan bovengenoemde mogelijkheden van meer voedingsvezel en meer vocht.

- Het moment waarop u aandrang voelt om naar de toilet te gaan moet niet uitgesteld worden.

LAXEREND

Behalve voedingsmiddelen die rijk zijn voedingsvezels zijn er ook nog voedingsmiddelen die laxerend werken. Hiertoe behoren o.a. karnemelk, yoghurt, ontbijtkoek. Welke voedingsmiddelen laxerend werken is niet voor alle mensen hetzelfde. Een glas lauw water op de nuchtere maag 's morgens helpt ook heel vaak ook. Daarnaast zijn er ook voedingsmiddelen die stoppend werken. Dit zijn bijvoorbeeld witte rijst, geraspte appel, sterke thee, rode wijn, bosbessensap, beschuiten en biskwietjes.

LAXEERMIDDELEN

Over het wel of niet gebruiken van laxeermiddelen moet u overleg plegen met uw arts. Het is aan te bevelen, wanneer u last van obstipatie heeft om eerst te beginnen met extra vocht en voedingsvezels. Medicijnen lossen in dit geval de problemen op. Op den duur wennen uw darmen eraan en reageert uw lichaam niet meer op de natuurlijke signalen. Daarnaast zijn er ook allerlei huismiddeltjes verkrijgbaar, die laxerend werken. Bijvoorbeeld sennapeulenthee en kruidenthee. Ook deze middelen zijn niet goed voor uw darmen; de natuurlijke darmfunctie wordt ermee verstoort.

GECAMOUFLEERDE OBSTIPATIE

Men heeft gecammoufleerde obstipatie als er elke dag wel wat ontlasting komt maar heel weinig. Bij onderzoek hiernaar vindt men een vol rectum (=het laatste gedeelte van de dikke darm). De therapie hierbij is het streven naar een heropvoeding van de dikke darm. De therapie bestaat niet uit het gebruik van laxeermiddelen maar uit een voedingsvezelrijk dieet eventueel aangevuld met zemelen (20 - 30 gram) per dag met voldoende lichaamsbeweging.

Voor meer informatie over deze rubriek kunt u tel.: 54530 bellen.

DIT ZIJN dan de meisjes van veertig die zoals de Amigoe eerder deze week heeft gemeld, binnenkort het theaterstuk 'Un Kayent' un friu' op de planken brengen. Dit ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan van het Cultureel Centrum Curacao. Het stuk wordt gepresenteerd onder leiding van de bekende

Surinaamse regisseur Henk Tjon (op de andere foto) die heel enthousiast is over de talenten van de 'meisjes' op het podium. Op de foto v.l.n.r. Annemarie Braafheid, Diana Lebacs, Laura Quast, Rina Penso met poedel en Irene van Grieken. Met 'Un Kayent' un friu' begint op 3 mei a.s. een theaterfestival dat zeker de moeite van het bezoeken waard zal zijn.

Onderwijs anders bekeken
Vraag en antwoord

= door Elisabeth Hollander =

DE TERM DEPOSITAIR ONDERWIJS, waarmee de rubriek vorige keer eindigde, en die bij een aantal lezers vragen opriep, is afkomstig van de Braziliaan Paulo Freire. Onderwijs wordt dan beleefd als overdracht van kennis, waarbij de leerlingen gezien worden als vaten die door de leraar gevuld moeten worden.
*** Hoe beter hij de vaten vult, des te beter leraar.**
*** Hoe braver de vaten zich laten vullen, des te beter leerling.**

Ook al lijkt dit op het eerste gezicht niet zo onlogisch, bij nader inzien doen zich toch een aantal problemen voor, want wat zijn de vooronderstellingen bij deze opvatting over onderwijs:
- de leraar onderricht en de leerlingen ontvangen onderricht (geen aandacht voor de eigen ervaringswereld van de leerlingen)
- de leraar weet alles en de leerlingen weten niets (niet bevorderlijk voor het zelfvertrouwen van de leerlingen)
- de leraar denkt en voor de leerlingen wordt gedacht (creativiteit van de leerlingen wordt bestraft)
- de leraar praat en de leerlingen luisteren (discussie of vragen worden dan als storend c.q. als brutaal ervaren)
- de leraar straft en de leerlingen worden gestraft (maar straf heeft pas waarde als de leerling inzicht heeft in het waarom?)
- de leraar bepaalt en de leerling aanvaardt (gevoelens, ervaringen en de positie van de leerkracht worden belangrijker geacht dan die van de leerlingen)

ALLE VRAGEN

Kortom de leraar weet niet alleen alle antwoorden, maar ook alle vragen. Vraag en antwoord worden tesamen aangereikt, door de leerlingen mechanisch uit het hoofd geleerd, om bij de eerstvolgende overhoring feilloos gereproduceerd te worden.

Zo bezien is onderwijs een statisch geheel waarbij alle waarden vastliggen en ieder zijn eigen plaats heeft:
- de onwetende leerling onderaan
- de wetende leraar daarboven en
- de alleswetende schoolleider aan de top van de pyramide; waarbij een schijn van zekerheid gewekt wordt door het eindeloos herhalen en opstapelen van telkens dezelfde formuleringen, jaar in jaar uit, zoals vastgelegd in de uniform uitgewerkte leerplannen.

Op papier klopt het in ieder geval en er is geen speld tussen te krijgen. En de praktijk?

Eén ding is meteen al duidelijk, deze gang van zaken veronderstelt de totale vanzelfsprekendheid en de absolute onveranderlijkheid van het antwoord. Sterker nog, het antwoord is er al voor de vraag en het verplettert elke verwondering en doodt elke nieuwsgierigheid.

WHO CARES?

Leerlingen zullen je dan ook trots komen vertellen dat ze 'het' al gehad hebben, ergo het dus nu niet meer hebben en 'het' dus al weer kwijt zijn! Who cares?!

- *De leerling 'cares'*, tenminste die leerlingen die de moed hebben om hun eigen vragen te blijven stellen en zo de vanzelfsprekendheid van het al gereed gehouden antwoord aantasten en nolens volens een creatief proces op gang brengen.

- *De leerkracht 'cares'*, tenminste die leerkrachten die duidelijk voor ogen hebben, dat er maar één plaats is waar onderwijs gemaakt wordt en dat dat het klaslokaal is waarin zich het creatieve leerproces voltrekt tussen leerkracht en leerlingen.

En dat onderwijs dus per definitie niet gemaakt kan worden in Fort Amsterdam of in de Concordiastraat; niet op Baai Macolaweg, Schouwburgweg of Sta. Rosa; niet op Scherpenheuvel, noch op Stenen Koraal.

Maar dat veel van de mensen, die deze instellingen bevolken, de goeden niet ten na gesproken, het onderwijs juist de rug hebben toegekeerd en dat ze, terwijl ze proberen zichzelf en anderen ervan te overtuigen dat ze carrière maken om het onderwijs beter te kunnen dienen, het onderwijs de facto in een moordende of toch minstens verlammende houdgreep nemen.

Want net zoals de depositaire leerkracht zichzelf tot subject van het leerproces maakt, hebben de beleidsbepalende en ondersteunende overheidsinstanties zichzelf tot subject van het onderwijs gemaakt.

De positie verbeterde, maar het denken bleef hetzelfde en l'histoire se repète:
- de overheid stelt regels vast en de leerkrachten krijgen regels
- de overheid weet en de leerkrachten weten niet,
- de overheid denkt en over de leerkrachten wordt gedacht
- de overheid praat en de leerkrachten luisteren
- de overheid straft en de leerkrachten worden gestraft
- de overheid bepaalt en de leerkracht aanvaardt

EXPERTS

Kortom de overheid heeft weer niet alleen alle antwoorden, maar ook alle vragen. En als de zaak desondanks onverhoopt vastloopt, kunnen er altijd buitenlandse experts worden ingehuurd om de nooit beluisterde en dus non-existente vragen van het gefrustreerde onderwijsveld vast te leggen compleet met de bijbehorende antwoorden en zo de beleidsbepalende en ondersteunende instanties in staat te stellen, alsnog vraag en antwoord als een vanzelfsprekende eenheid aan te bieden.

Waarom toch die angst voor 'de vraag'?
- Omdat niet het antwoord, maar de vraag de drijfveer voor vooruitgang is?
- Omdat de vraag produktiever kan zijn dan het antwoord, dynamischer is?
- Omdat de vraag niet alleen ten grondslag ligt aan nieuwe inzichten, maar ook aan een nieuwe praktijk, dus revolutionair is?
- Of bovenal omdat de vraag het bewijs is, dat de vragensteller zelf gedacht heeft.

Maar was 'denken' binnen het depositaire onderwijssysteem niet alleen voorbehouden aan de bovenliggende partijen?
Nou dan!

Studeren dicht bij huis

Wat biedt de UNA

= door Pedro Casimiri =

IN EEN VIJFTAL afleveringen zullen de afstudeerrichtingen die de Universiteit van de Nederlandse Antillen kent in Napa, de revue passeren. Als eerste nemen wij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. De rechtenstudie aan de UNA duurt ongeveer 4,5 jaar. De eerste twee jaren vormen de kandidaatsfase. In dit deel van de studie komen naast inleidingen in de rechtswetenschap, de rechtsgeschiedenis, staatsrecht, privaatrecht, publiekrecht en strafrecht, ook economie en sociologie aan de orde.

Bij burgerlijk recht gaat het om rechtsregels die betrekking hebben op het onderling verkeer van de burgers. [illegible] staats- en bestuursrecht (publiekrecht) gaat het om de bevoegdheden van de staat en de relaties van het individu tot de staat. Met strafrecht krijg je te maken indien door de overheid vastgestelde normen worden overtreden. De doctoraalfase duurt 2,5 jaar, waarbij verdere specialisatie plaats kan vinden.

OVEREENSTEMMING

De studie leidt op tot Meester in het Antilliaans Recht. Omdat de rechtsregels die op de Nederlandse Antillen en Aruba gelden grotendeels ontleend zijn aan het Nederlandse rechtssysteem, bestaat er een grote mate van overeenstemming met het in Nederland geldende recht. Voor afgestudeerden van de UNA is het dan ook mogelijk de titel van Meester in het Nederlandse Recht te verkrijgen door het afleggen van enkele aanvullende tentamens. Daartoe is een samenwerkingsverband met de Katholieke Universiteit van Nijmegen ontstaan.

Toegelaten worden kandidaten die met succes een gymnasium, HBS-, of VWO-opleiding hebben afgerond. Indien men niet aan de toelatingseisen voldoet, kan men deelnemen aan het Colloquiem Doctum, mits men de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. Een Colloquiem Doctum is een examen dat uit verschillende onderdelen bestaat. Tot het examen behoren vakken als nederlands, engels, geschiedenis en algemene ontwikkeling. Bovendien maakt men een keuze uit een van de volgende vakken: spaans, wiskunde, frans of economie. Het examen wordt afgenomen op VWO-niveau, waarbij vrijstelling van vakken mogelijk is.

TOEKOMST

Afhankelijk van de gekozen afstudeerrichting kunnen juristen in vele functies bij een groot aantal ondernemingen of de overheid terecht. Voorbeelden daarvan zijn: de advocatuur, magistratuur van de rechterlijke macht, notaris, bedrijfsjurist en fiscaal jurist, om er enkele te noemen. Studenten van de UNA hebben, ongeacht het inkomen van de ouders, recht op een basisbeurs van ƒ 5000,- per jaar. Daarboven is een aanvullende lening van ƒ 2500,- mogelijk. Aanvragen voor studiefinanciering richte men aan de Dienst Onderwijs van het Eilandgebied Curaçao.

In principe kunnen studenten in aanmerking komen voor een wooneenheid op de campus. Studenten afkomstig van de andere eilanden hebben echter voorrang. Voor inlichtingen hierover kan men zich wenden tot de heer J. Wal van de UNA. Inschrijven aan de universiteit vindt plaats in de maand augustus.

Kook mee met May

Erwtensoep

VANDAAG een recept voor erwtensoep. Een gerecht dat eigenlijk thuishoort in een koud klimaat, maar ook onder onze tropenzon wil een heerlijk bord snert er best ingaan.

Wij hebben er voor nodig: 700 gram spliterwten; 3 liter water;
2 pond varkenshiel of varkensvlees met bot;
4 stuks prei;
1 hele Amerikaanse selderij;
2 rookworsten en
zout.

We beginnen met de erwten te wassen en een nacht te laten weken in 3 liter water. Vervolgens gaat de pan op het vuur met het schoongemaakte en eventueel in stukken gesneden vlees. Aan de kook brengen en de soep gaar en dik laten worden in ongeveer 2,5 uur.

Intussen de groenten goed wassen, schoon maken en klein snijden. Aan de soep toevoegen en nog 20 minuten laten doorpruttelen. De worst in plakjes snijden en toevoegen en tenslotte zout naar smaak erbij doen. Eet smakelijk van deze heerlijke erwtensoep.

MAY

De lange mars van Lawrence of Arabia

= door Rogier Slop, Gelderlanderpers =

E JORDAANSE stad Aqaba ligt er, temidden van al t tumult in het Midden Oosten, bijna vredig bij. olfjes van de Dode Zee klotsen bijna gemelijk tegen e vrijwel verlaten kademuren. Weerbarstige rotsforaties omarmen de stad, die uitkijkt op het Israëlihe Eilat. De enige stad in het Midden Oosten, waar e vrouwen topless zonnen, zo zeggen inwoners van qaba opgewonden. Met een mengeling van hypoiete afkeer en likkebaardende begeerte. Met het uidige weertype valt er weinig te genieten voor deze efhebbers, die zelfs sterke verrekijkers hebben aanschaft om het Israëlische strand te bespieden. auwe wolken jakkeren over Aqaba, het is écht geen randweer.

Het gaat niet goed met de ad. Nog enkele jaren leden een 'boomtown' dat Aqaba tijdens de rlog tussen Irak en Iran dè orvoerhaven voor Bagdad as. Die tijden zijn voorbij. leen een groepje haveloze yptenaren, die datzelfde gdad hebben ontvlucht eft het straatbeeld nog nige kleur. Een slaperig adje, ingeklemd tussen raël, Saoudie Arabië, de e en de woestijn.

ar toch ook het stadje ar tijdens de Eerste Wereldlog de Grote Droom van Arabieren gestalte kreeg. n droom die al vroegtijdig rd geknakt door een zig spel van verraad en rige. In het nietige Aqaba t de bron van het nu ruim entig jaar oude conflict in Midden Oosten- de langrigste confrontatie van e eeuw en zeker een van bloedigste.

BEDOEïNEN

aba en kolonel Thomas ward Lawrence zijn onverkelijk met elkaar verden. Op grond van zijn n bestormden opstandige doeïnenstammen succesvol havenstad op 6 juli 1917. stad was, net als de rest het Midden Oosten, al wenlang in handen van Ottomaanse Turken. Door sterk onafhankelijke woesnstammen gehaat als de arlijke duivels. En aangen Turkije tijdens de rste Wereldoorlog de bondoot van Duitsland was, beerden de Britten de Arache stammen van het schieland zoveel mogelijk op te ten tegen de Turken. Tentte zaten de Turken wel dichtbij het heilig Suezkaal, zeker in die tijden toen kanaal nog de levensader was van het Britse k. Een sleutelfiguur in dit oces was Lawrence, een n de gecompliceerdste hisische figuren van deze uw. Hij was een groot strag, maar hij was nooit een te soldaat. Hij was een tenschapper van groot eau- in het begin van de uw schreef hij een brilte dissertatie over kruisarderskastelen in het ilig Land- maar hij agde er nooit in om zijn rière op dat terrein te brengen. Hij was een voorfelijk schrijver en een aafd dichter. Maar zijn k werd pas uitgebracht n hij, nà de oorlog, als wrence of Arabia' wereldoemd was geworden. Hij oot op het masochistie af van het bikkelharde n in de woestijn, maar lijkertijd bleef hij de observende Oxford-student. Hij half-Arabier, maar kon verhullen dat hij ook Brit was. En de Britten de Arabieren hadden in tijd, zo zou de geschieis leren, maar ten dele lfde belangen. Via Lawce lopen de triomfante- opmars van de Araen en het sluimerende raad hand in hand. Hij is nooit echt te boven men.

KOLONIAAL

de Britten en de Framoet het in die tijd akkelijk zijn geweest. De strijd tegen de Duitsers was gesmoord in de blubber en het bloed van loopgraven in Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Een nieuw succesvol front was meer dan welkom. Uit propaganda-oogpunt zou de bevrijding van Jeruzalem een inspiratiebron zijn voor de aangeslagen eigen bevolking, die steeds meer murw was gebeukt door de aanhoudende slachtpartij aan het westelijk front. Bovendien ging het om twee landen die eigenlijk al gewend waren om de wereld rustig aan de conferentietafel te verdelen. Met de nochalance van koloniale supermachten werd het spel vervolgens verder gespeeld; en toen de Eerste Wereldoorlog was afgelopen, waren er drie innerlijke tegenstrijdige afspraken van kracht. Eerst werd de rebellerende Arabieren een opleving van het oude, grote Arabische rijk toegezegd. Daarmee begon de Sjarif van Mekka, de overgrootvader van de huidige Jordaanse koning Hussein, in 1916, de Arabische opstand tegen de Turken. Een jaar later verkondigde Londen via minister Balfour dat er 'een joods nationaal tehuis in Palestina' moest komen. Maar het allerergste was, dat de Britten en de Fransen al lang tevoren een verdedigingsplan hadden gemaakt voor het Midden-Oosten, na de verdrijving van de Turken, Syrië en Libanon voor de Fransen, Palestina, Trans-Jordanië en Irak voor de Britten. Sindsdien is het in het Midden-Oosten geen moment meer rustig geweest. Degene die dit stuitende wanbeleid mocht verkopen, was Lawrence, El-Aurens, zoals de Arabieren hem trots noemden. Of hij ooit geweten heeft dat de zaak al verkwanseld was, zal altijd in het ongewisse blijven. Hoewel hij zeker aan het einde van de lange rit toch op zijn minst iets moet hebben vermoed. Onstuitbaar bleek de lange mars naar Damascus. De oudste stad ter wereld en de plek waar de ontketende Arabieren hun nieuwe hoofdstad wilden maken. Lawrence, in nauwe samenwerking met de zoons van Sjarif, voerde ze aan. Het was vooral de scherpzinnige Faisal- later een treurig ten onder gegane koning van Irak- die zijn oogappel was, maar ook Abdullah, grootvader van koning Hussein, speelde een essentiële rol. De manier waarop de Arabieren de Turken aanvielen, leek nog het meest op een echte woestijnguerilla, nog voordat de term school maakte. Snelle aanvallen- een speciale uitgave van de eeuwenoude 'raids' van bedoeïnen- vooral op de spoorlijn van Damascus naar Medina. De laatste schreden naar Damascus gingen in ijltempo. Wel liet Lawrence zich steeds meer gaan - bij het inhalen van terugtrekkende Turkse troepen werden bloedbaden aangericht, die zelfs voor de Middenoosterse belevingswereld tijdens W.O.I alles ontstegen. Was het overdreven schuldgevoel? Tegen die tijd (het was toen 1918) moet hij iets geweten hebben van de geheime deal tussen Londen en Parijs.

PERRON

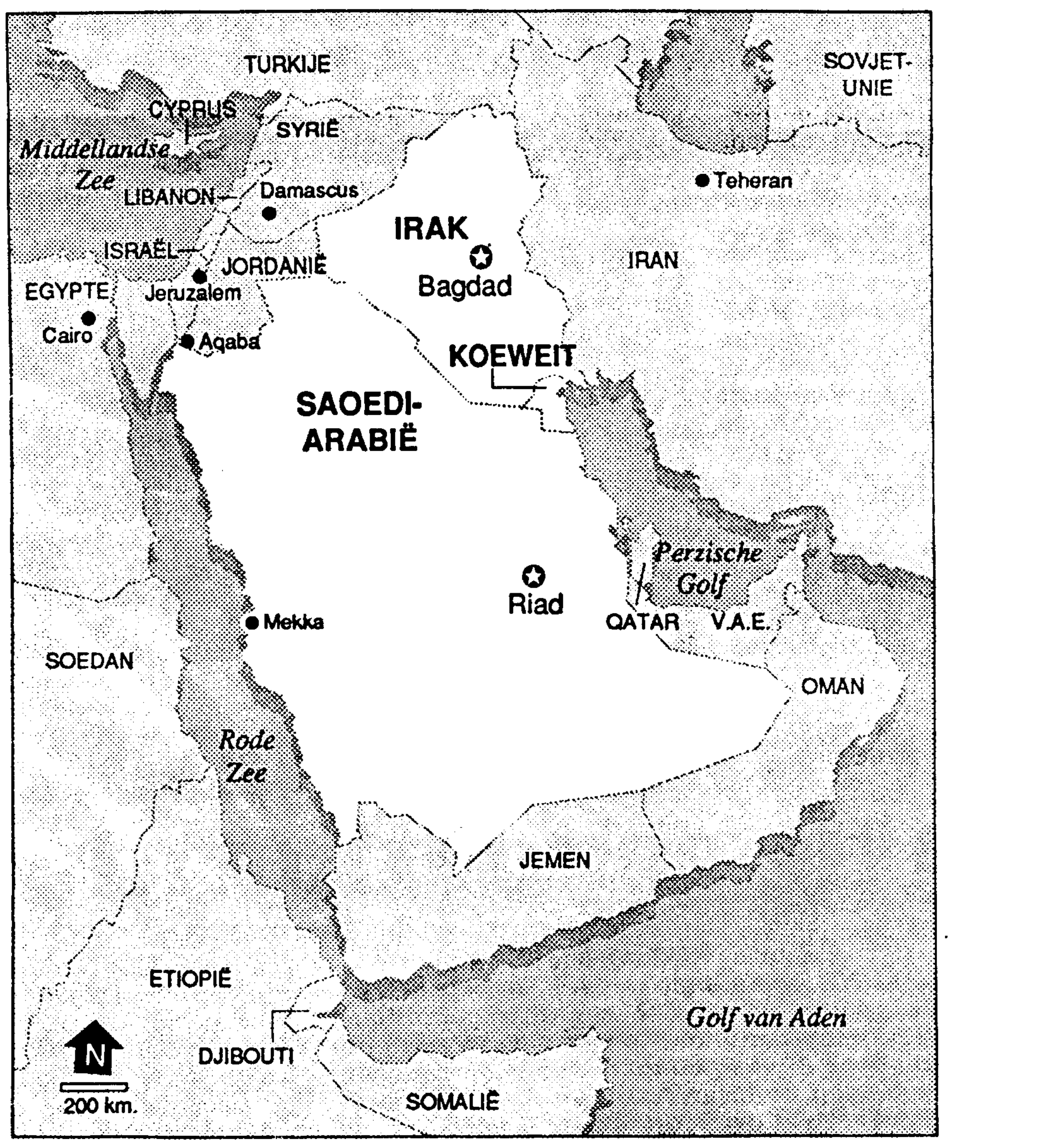
In Damascus, ruim zeshonderd kilometer ten noorden van Aqaba, kwam de losgebrande Arabische oorlogskaravaan tot stilstand. Interne ruzies waren aan de orde van de dag. En de soepele Franse en Britse diplomatie namen de zaak moeiteloos over. Daar ging de Grote Droom. Het stationnetje in Damascus staat er nog. Dat was het punt waar in de Turkse tijd de treinen naar Medina vertrokken - een spoorlijn die door Lawrences troepen met grondige regelmaat werd opgeblazen. Op de door gras overwoekerde sporen staan verpauperde goederenwagons. De trein rijdt al lang niet meer naar Medina, tegenwoordig in Saudië Arabië. Het schitterende plafond van het stationsgebouw is nog Ottomaans. Prachtig ingelegd houtwerk. Maar de in emaille uitgevoerde bordjes boven de loketten geven nog steeds aan wat er daarna gebeurde. In het Frans wordt gemeld dat er drie verschillende klassen in de trein zijn. Het grote verraad op een perronbordje.

BRITTEN

Geschiedenis is in het hele Midden-Oosten nog steeds een geliefd vak. Helaas gebruikt iedereen het vak alleen maar als het hem uitkomt. Israël beroept zich op de Balfour-verklaring. Arabieren wijzen op het onrecht dat hen door de toen nog grote mogendheden Engeland en Frankrijk is aangedaan. Beide onverzoenlijke partijen zijn het in ieder geval over een ding eens: de Britten zijn de grote boosdoeners geweest. Aan beide kanten van de grimmige frontlijnen tussen Israël en de Arabische werd er tijdens de Golfoorlog cynisch gegrijnsd bij mededelingen dat er Britse vliegtuigen boven Irak werden vermist. Lawrence is bij het spel van de verfoeide *Inglezi* meer dan een eenvoudige pion geweest. Maar of hij werkelijk de grote manipulator was, is een vraag die onbeantwoord moet blijven, alle biografieën over deze boeiende man ten spijt.

ROMANTISCH

Na Damascus, 1918, is Lawrence niet meer terug geweest in het Midden-Oosten. In Engeland schreef hij zijn geschiedenis van de opstand, het schitterende 'Seven Pillars of Wisdom'. Literaire vriendschappen met schrijvers als George Bernard Shaw en Robert Graves bloeiden op. Maar privé was hij minder gelukkig. De populaire pers wist dat het publiek na de verwoestende oorlogsjaren een nieuwe romantische held nodig had en de exotische Lawrence of Arabia was de geknipte figuur voor die rol. Onder een valse naam nam hij daarom weer dienst, eerst bij de RAF, later bij de cavalerie, en tenslotte toch weer bij de Britse luchtmacht. Daar bleef hij tot maart 1935 anoniem zijn werk doen.

Lang heeft hij, teruggetrokken op het land zoals het een goede Brit betaamt, niet kunnen genieten van zijn 'pensioen'. In mei 1935 maakte een motor-ongeluk het einde aan het leven van de toen 47-jarige Lawrence van Arabië. Dat hij nooit meer is teruggekeerd naar het Midden-Oosten had alles te maken met wat wij nu 'afkickverschijnselen' zouden noemen. Lawrence wist dat de woestijn en de oeroude steden als Damascus, Caïro en Jeruzalem een verslavend effect hebben. Met de hem eigen wilskracht vocht hij tegen die verslaving, zoals blijkt uit het slot van 'Seven Pillars'. Daar beschrijft hij hoe opgelucht hij is als hij in 1918 toestemming krijgt om terug te keren naar Engeland en Arabië achter zich te laten. 'Maar tegelijkertijd voelde ik een onbeschrijflijk gevoel van spijt en pijn.'Slotzin van een fantastisch boek. Geschreven door een opmerkelijk man, die verscheurd werd door twee werelden, die allebei de zijn niet meer waren.

Amman, de Jordaanse hoofdstad, ligt halverwege Lawrences grote pad van Aqaba naar Damascus. In zijn tijd was het een gat, een groepje hutten rondom imposante Romeinse ruïnes. Nu is het een drukke bedoening met ruim één miljoen inwoners. In een ietwat verstilde buitenwijk ligt, bovenop een heuvel, het kolossale Monument voor de Martelaren. Na een verse regenbui ruiken de aangeplante dennebomen heerlijk. Binnen is een museum, gewijd aan het glorieuze Jordaanse leger. Er is geen enkele bezoeker. Een dienstplichtig officier (in het dagelijks leven leraar) leidt mij trots als een pauw rond.

In het museumpje zijn natuurlijk diverse vitrines gewijd aan wat hier wordt genoemd 'The Great Arab Revolt'. Grote portretten van de Sjarif van Mekka, van Faisal en Abdullah. Musketten, dolken en kogelbandelieren. Zelfs een stuk rails van de Hedjaz-spoorlijn, verwrongen staal na de zoveelste aanslag van Lawrences Arabische guerillastrijders. Alleen nergens Lawrence. De officier raakt zelfs een beetje geïrriteerd. 'Jullie westerlingen vragen altijd alleen maar naar hem. Jullie overschatten die man. Terwijl wij het waren die in opstand kwamen, het was Arabisch bloed dat is vergoten. En waarvoor uiteindelijk? Toch ook alleen maar voor jullie uit het westen. In geloof er nog steeds in dat wij Arabieren een groots volk kunnen zijn. Maar dan liever niet meer met júllie hulp.'

Hij gebaart driftig naar een vitrine met wapens van westerse makelij. 'Daarvan hebben we meer dan genoeg gehad.' Lawrence vocht in het begin van deze eeuw in een oorlog, die het gezicht van het Midden-Oosten ingrijpend veranderde. Een eindeloze keten van haat, bloed en geweld. En toch ook, over alle scheidslijnen heen, van oprecht vertrouwen en warme vriendschappen. In de frisse dennetakken fluiten de vogels. Zij zijn de enige die zich hier nog geen grote zorgen willen maken.

Het museum in Amman toont zelfs een stuk rails van de Hedjaz-spoorlijn.

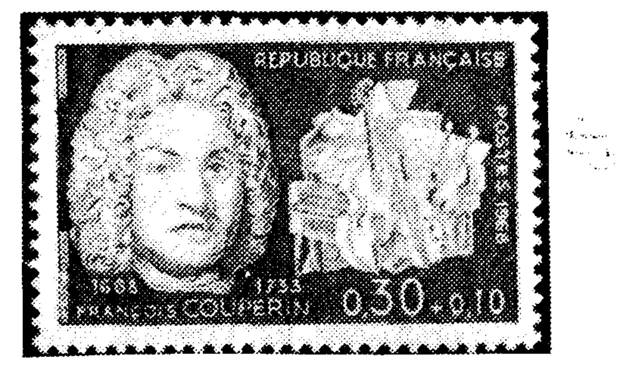
Muziek op zegels een geliefd onderwerp

ONDER DE LOUPE

= door V: ɩor Hafkamp =

WIE VAN MUZIEK houdt en ɩich interesseert voor de wereld van componisten en dirigenten, kan aan de hand van postzegels een mo.. stukje muziekhistorie op albumbladen opbouwen. In een vorige rubriek schreef ik al over de vele Mozart-uitgiften die ons dit jaar te wachten staan. Maar ook van andere componisten zijn zoveel postzegels uitgegeven dat je er een complete portrettengalerij van kunt samenstellen.

Op het uitgifteprogramma van de Franse post voor 1992 staat onder meer een serie van zes zegels met de portretten van beroemde componisten: César Franck, Erik Satie, Florent Schmitt, Arthur Honegger, Georges Auric en Germaine Tailleferre. Andere beroemde Franse componisten, zoals François Coupérin, Hector Berlioz en Maurice Ravel zijn in het verleden al eens op Franse zegels te zien geweest. Italië, Oostenrijk en Duitsland die veel componisten leverden hebben die in het verleden ook bij herhaling op postzegels gezet. Dus aan materiaal geen gebrek.

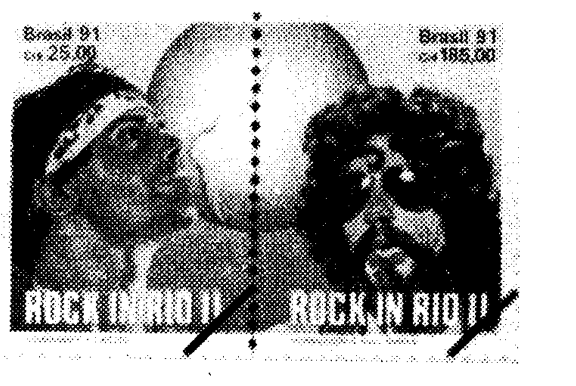

Wie componisten als thema voor zijn collectie zou kiezen, stuit zonder twijfel op een dubbele uitgifte van de voormalige DDR. Dat land gaf in 1956 een serie uit ter herdenking van Schumann's honderdste sterfdag. Op de eerste uitgifte staat naast Schumann's portret een lied van Franz Schubert 'Wandrer's Nachtlied'. Kort na de uitgifte, toen de fout was ontdekt, werd de serie (twee

zegels) ingetrokken en vervangen door een goede met naast het portret van de componist een echt lied van deze toonkunstenaar, 'Mondnacht'. De Schumann-emissie met de noten van 'Wandrer's Nachtlied' hoort tot de klassieke fouten op postzegels.

De jongeren die — mogelijk — met de oude componisten niet zoveel op hebben, zouden zich kunnen toeleggen op een collectie 'popmuziek en popsterren'. Er is de laatste jaren op dit gebied heel wat uitgekomen. Zweden levert dit jaar een bijdrage. Het gaf in het verleden al eens een zegel met de groep 'Abba' uit, later dit jaar komt het met een muziekserie, waarop o.a., het duo 'Roxette' te zien zal zijn. Roxette werd bekend door liedjes als 'The look' en 'It must have been love'. Brazilië gaf onlangs ook een popzegel uit. Ter gelegenheid van het Rock-in-Rio festival liet het een exemplaar van 25 en 185 cruzados (aan elkaar) drukken. Op het zegelbeeld de popsterren Cazuza en Seixas.

Posterijen in landen met een republikeinse staatsvorm zijn nogal eens jaloers op hun zusterbedrijven in koninkrijken. Kopjes van vorsten en vorstinnen op zegels zijn vaak even populair als de verhalen over vorstenhuizen. En het ontwerpen van een permanente serie in een koninkrijk vereist niet al teveel fantasie. Men portrettere de koningin, vervange haar beeltenis van tijd tot tijd door een nieuwe en men is voor jaren binnen.

Zoals bekend zijn de Beatrix-zegels in Nederland juist vorige maand weer in een nieuw jasje gestoken. En de Beatrix nieuwe stijl zal zonder twijfel nog lange tijd in gebruik blijven.

Ook andere postgebieden met een vorstin aan het hoofd

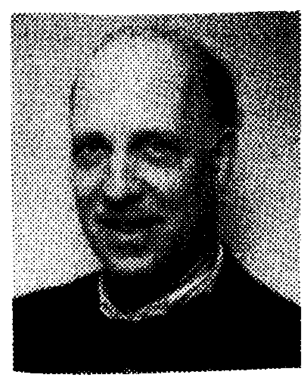
zorgen geregeld voor een 'new look' van hare majesteit. In Zweden kwam 20 maart een nieuwe zegel (5 Kronen) uit met een nieuw portret van koningin Sylvia. Ook de koning zal opnieuw worden geportretteerd voor een zegel met lange looptijd. Op het Kanaaleiland Jersey verscheen 19 maart een zegel van twee pond sterling met een staatsieportret van koningin Elizabeth de Tweede. Het portret is hetzelfde als dat van een zegel van 1986 voor haar zestigste verjaardag. Die zegel had een frankeerwaarde van een pond. Australië zorgt elk jaar op de verjaardag van koningin Elizabeth voor een nieuwe zegel.

11 April werd de 65ste verjaardag van de vorstin van het Gemenebest gevierd met een portret-exemplaar van 43 cents. De eigenlijke verjaardag van Elizabeth Alexandra Mary — haar officiële naam — is 21 april.

DJENGIZ KHAN

Djingiz Chan of Djengiz Khan, de Mongoolse vorst, hoort zonder twijfel tot de gevreesde potentaten uit de wereldhistorie. Moed en wreedheid typeerden deze strateeg die met zijn leger tot de oostgrenzen van het huidige Europa oprukte. 750 Jaar geleden werd de opmars van Khan min of meer tot stilstand gebracht tijdens de Slag van Leipnitz. De Poolse hertog Hendrik de Tweede vocht aan de zijde van de Duitse kolonisten om de troepen van Djengiz Khan tegen te houden. Zo'n voorbeeld van Duits-Poolse broederschap vonden de posterijen van beide landen een mooie gelegenheid om een postzegel met een gezamenlijk ontwerp uit te geven, al moesten ze er 750 jaar in de historie voor terug gaan.

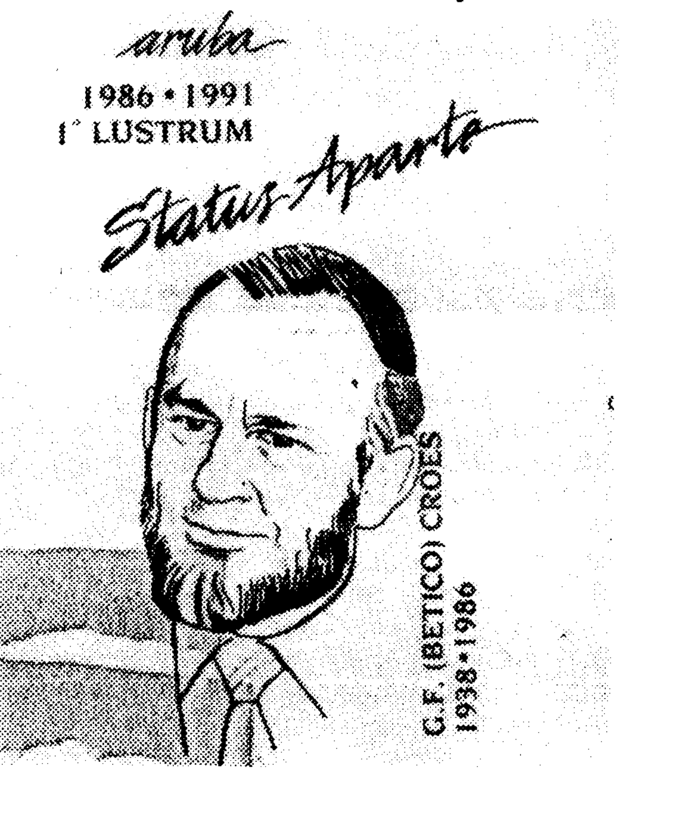

De zegel (in Duitsland met een frankeerwaarde van 100 pfennig) toont de slag tussen de Duitse-Poolse en Mongoolse legers naar een miniatuur uit het jaar 1350. Weer een voorbeeld van gemeenschappelijke uitgiften van verschillende landen, zoals er de laatste jaren veel zijn. Ook wel iets voor een thematische verzameling langzamerhand.

STATUS APARTE

De posterijen van Aruba hebben ter gelegenheid van de vijfde verjaardag van de status aparte voor een aardige filatelistische verrassing gezorgd. Ze kwamen bij de recente lustrumviering met een enveloppe met de drie zegels die op 1 januari 1986 de aparte status van het eiland (en van de posterijen) herdachten. De ontwerpen van die zegels zijn bekend: wapen, volkslied en vlag. De zegels zijn afgestempeld met een bijzonder stempel met het profiel van Betico Croes. En de grondlegger van de aparte status staat zelfs links op de enveloppe afgebeeld. Een 'fdc' die elke verzamelaar van Arubaanse zegels bij zijn collectie hoort te hebben. De Arubaanse zegels 'Vrouw en arbeid 1991' mogen er zijn.

De zegels van 35, 70 en 100 cent laten de vrouw zien in een aantal activiteiten, zoals verzorgster en natuurgenezeres. Verder als huisvrouw en in het sociale verkeer. Veel symboliek in de

ontwerpen. De Arubaanse zegels onderscheiden zich qua stijl en ontwerp heel duidelijk van de Antilliaanse.

ZIEK EN GEZOND

Gebruik van laser in de geneeskunde

= door dr M. de Grood =

IN DE MODERNE technologie worden laserstralen op het ogenblik volop gebruikt. Laser (light amplification by stimulated emission) is een vorm van lichtenergie, die door diverse methodes wordt versterkt. We onderscheiden de laserstraling in continue straling en zg. pulse-straling; in dit laatste geval wordt de straling onderbroken. We kennen ook de hard-lasers met een zeer hoge energie en de soft-lasers, die een mindere energie hebben.

U zult begrijpen, dat ook in de geneeskunde de toepassing van laserstralen steeds toeneemt. De hardlasers hebben vooral ten doel weefsels te vernietigen, de softlasers om de functies van het weefsel te beïnvloeden. Toen men in 1960 voor het eerst met toepassing ervan begon, wist men nog weinig van de invloed op weefsels af; nu is men er veel verder mee.

Ik wil u enkele toepassingen noemen, zoals die tegenwoordig gebruikt worden. Zo worden hardlasers gebruikt bij operaties aan de bloedvaten, b.v. van het hart. Bij het aaneenzetten van bloedvaten werkt een hard-laserstraal als een puntlas in de metallurgie: we kunnen randen van bloedvaten aan elkaar lassen en dan met fijne hechtingnen de vaatnaad voltooien. Ook in de oogheelkunde, b.v. bij afwijkingen die in het netvlies door bepaalde ziektes ontstaan (b.v. diabetes) kan men kleine vaatafwijkinngen wegbranden. Het voordeel van laserstralen is, dat men op een van tevoren berekende afstand deze 'beschadigingen' kan aanbrengen zonder de tussenliggende weefsels te beschadigen. Het is ook mogelijk om door middel van laserstralen vernauwingen in bloedvaten weg te branden en zo weer een bloedvat van normale wijdte te verkrijgen.

GEZWELLEN

Ook worden hard-laserstralen gebruikt om gezwellen te vernietigen. We zien gezwellen als het ware wegsmelten en er blijven geen resten van over. Een bekende toepassing is o.a. bij behandeling van gezwellen in de blaas en in de urinewegen.

Ook de hersenchirurgie maakt tegenwoordig veel gebruik van laserstraling. Ze zijn vooral van belang bij de behandeling van kleine en diepgelegen afwijkingen, waarbij men door middel van de moderne röntgen onderzoekingen op de millimeter nauwkeurig de grootte en ligging kan bepalen (CT-scan. RMI-scan) en zo scherpgerichte ingrepen met de stralen kan doen. Het zelfde kan men bereiken bij doorsnijding van zenuwbanen, die anders moeilijk bereikbaar zijn omdat een operatie te grote weefselbeschadiging geeft.

Over het nut van de z.g. soft-lasers wordt nog veel gediscussieerd. Zo heeft dit soort straling zeker effect bij het sneller laten slinken van grote bloeduitstortingen in de weefsels. Doordat ze doorbloeding van de weefsels

zouden bevorderen, is een groot toepassingsgebied dat van de slecht genezende worden, zoals bij mensen met open benen.

Weer een andere toepassing is die bij chronische pijnen. Ook vanwege een betere doorbloeding zouden pijnen, b.v. een aandoening als arthrose in gewrichten gunstig worden beïnvloed. U weet dat ook bij met acupunctuur dit soort pijnen worden behandeld. Er zijn momenteel acupuncturisten, die in plaats van hun naalden gebruik maken van gerichte soft-lasers.

Een moeilijkheid is, dat er op dit gebied nogal wat wordt geëxperimenteerd, zonder dat er een duidelijke wetenschappelijke basis voor is. Een kritische houding is dus wel geboden!.

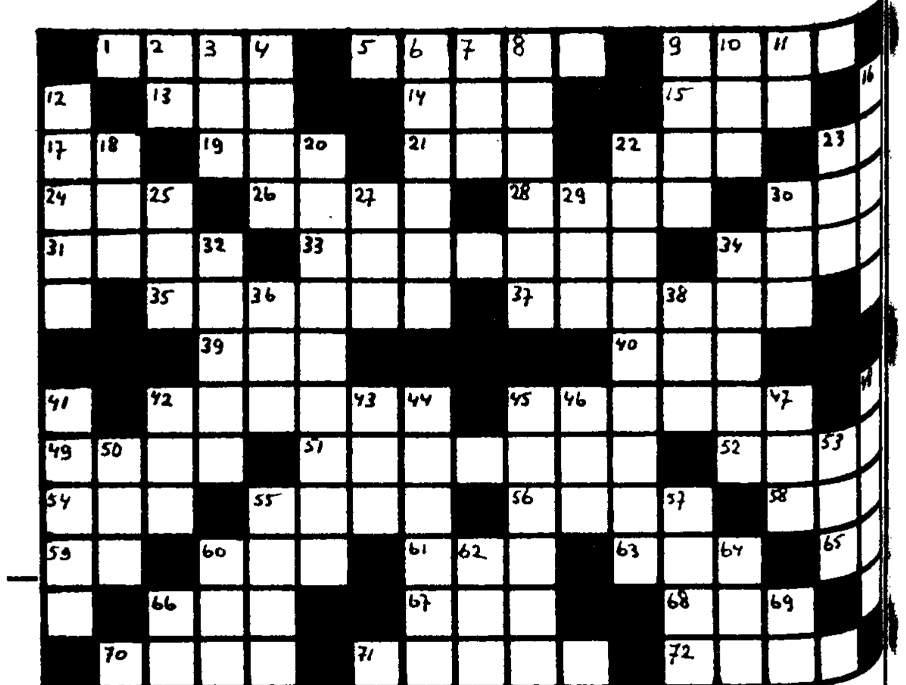
Juryprijs voor 'Kracht'

De Nederlandse speelfilm **"kracht"** heeft in Parijs (Creteil) de grote prijs van de jury gewonnen op een internationaal festival van vrouwenfilms. Dit heeft de regisseuse van de film, Frouke Fokkema zondag meegedeeld.

De film was de enige Nederlandse inzending op het Festival international des films des femmes. Op het festival waren films gemaakt door vrouwen te zien.

"Kracht" won in 1990 al een "Gouden kalf", de belangrijkste Nederlandse filmprijs.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Lintvormig weefsel; 5. Minnaar; 9. Water; 13. Mannetjesdier; 14. Bid; 15. Orgaan; 17. Oosterlengte; 19. Havenstad; 21. Tijdsaanduiding; 22. Insekt; 23. Heilige; 24. Hardrijderij; 26. Slot; 28. Landbouwwerktuig; 30. Rivier in Engeland; 31. Zuivelprodukt; 33. Samenhang; 34. Sportterm; 35. Vals; 37. Deel van een schip; 39. Droog; 40. Voorzetsel; 42. Plaats in de V.S.; 45. Werk; 49. Salaris; 51. Voorwerp; 52. Plaats, waar zich het altaar bevindt; 54. Water in Utrecht; 55. Stel; 56. Uniek; 58. Teer; 59. Bijwoord; 60. Keukengerei; 61. Vis; 63. Deel van het hoofd; 65. Muzieknoot; 66. Zonder verband; 67. Vlaktemaat; 68. Getal; 70. Deel van een schip; 71. Bijna loodrecht; 72. Zuiver.

VERTIKAAL: 2. Jongensnaam; 3. Dwaas; 4. Getal; 6. Nieuwsmodisch; 7. Papegaai; 8. Etgroen; 9. Rakel; 10. Wilde haver; 11. Bijwoord; 12. Papegaai; 16. Kei; 18. Jongensnaam; 20. Snoodaard; 22. Plaats in Noord Holland; 23. Bijbelse figuur; 25. Bijwoord; 27. Rivier in Engeland; 29. Loot; 30. Bijwoord; 32. Plaats op Sumatra; 34. Reeks klopgeluiden; 36. Insekteneter; 38. Kudde beesten; 41. Plaats in Drente; 42. Kerk; 43. Papegaai; 44. Geplaveide weg; 45. Plant; 46. Deel van een dierenverblijf; 47. Afsluitmiddel; 48. Plaats in Zuid Holland; 50. Grondsoort; 53. Grondsoort; 55. Stijl; 57. Aalt; 60. Vis; 62. Vlaktemaat; 64. Ontkenning; 66. Muzieknoot; 69. Nikkel.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Karper; 5. Kartel; 10. Eer; 11. Vee; 12. Aanleg; 15. Ballet; 17. Ran; 18. Nobel; 20. Let; 21. Tier; 23. Mos; 24. Gene; 25. Rui; 27. Dar; 29. Kotelet; 33. Kam; 35. Noren; 36. Met; 38. Aser; 40. Mok; 41. Para; 42. Stroop; 43. Kregel; 44. Tiel; 45. Opa; 47. Rede; 48. Een; 49. Beige; 51. Ren; 52. Kasteel; 55. Rut; 56. Kijk; 59. Ober; 61. Lip; 63. Mate; 65. Hem; 66. Hegel; 68. Nol; 69. Alinea; 71. Narede; 73. Sar; 74. Dee; 75. Roeper; 76. Veulen.

VERTIKAAL: 1. Kwarts; 2. Renner; 3. Pel; 4. Eren; 6. Aval; 7. Rel; 8. Teller; 9. Letter; 13. Aai; 14. Gom; 15. Bes; 16. Een; 19. Bolero; 22. Ruk; 24. Gat; 26. Ion; 27. Den; 28. Mastiek; 30. Tompoes; 31. Lekkage; 32. Bereden; 33. Kaste; 34. Meren; 36. Mager; 37. Talen; 39. Rol; 41. Per; 46. Pittig; 49. Bat; 50. Eek; 52. Kur; 53. Lijm; 54. Mohair; 55. Remise; 57. Kaneel; 58. Geleen; 60. Bel; 61. Lea; 62. Pen; 64. Tod; 66. Here; 67. Lade; 70. Nap; 72. Reu.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Carla Hermans
Macuarima 120
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:

KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.